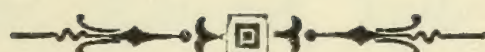
FLJÓTSDŒLA SAGA



FLJÓTSDŒLA SAGA.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.



REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON*

1921

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMALI.

Áðr hefir þessi saga að eins verið gefin út einu sinni: „Fljótsdæla hin meiri, eller den længere Droplaugarsona saga, eftir håndskrifterne udgiven af Kristian Kålund, Kjöbenhavn 1883“, og lét „Samfundet til udgivelse af gammel nordisk litteratur“ prenta hana.

Útgefandinn, dr. Kålund, hefir ritað langan formála fyrir sögunni og skýrt þar frá ýmsu áliti sínu um aldr og efni sögunnar.

„Fljótsdæla hin meiri“, eða Fljótsdæla saga, sem hún er nefnd í þessari útgáfu, hefir verið lítt kunn og handrit af henni óvíða, þótt ein tvö handrit sé til af henni í handritasafni ísl. Bókmentafél. í Khöfn og eitt í Bókmentafélagssafninu hér (í safni Guðmundar Einarssonar, en það er ekki talið í prentuðu handritaskránni) og enn finnist örfá handrit af henni víðar hjá einstökum mönnum eða í söfnum.

Það er því ekki rétt, sem dr. Kålund segir, að al-

menningr muni telja sögu þessa fullkomnari en Droplaugarsona sögu, því að almenningr hefir ekki þekt hana og þekkir hana jafnvel ekki enn, þrátt fyrir útgáfu dr. Kålunds. Því að söguútgáfur „Samf. til udgivelse af gl. nordisk litteratur“ eru svo dýrar, að almenningr hér á landi kaupir ekki.

En hitt er víst, að lærðir menn og vísindamenn hafa álitið sögu þessa gamla, og því hefir verið ráðið að gefa hana út með latneskri þýðingu, eins og dr. Kålund getur um, þótt aldrei hafi orðið af því, enda hefir Svb. Egilsson virt söguna svo mikils, að safna orðum úr henni í „Skáldamáls orðabók“ sína („Lexicon poeticum“), eins og dr. Kålund tekur líka fram.

Konráð Maurer kallar söguna „tilbúning“ frá 17. öld, en það er auðsætt, að hann hefir ekki þekt hana til hlítar.

Kålund telr söguna vera samda á yfirfarstímabili milli miðaldanna og nýja tímans, eða nákvæmara tiltekið á fyrra hlut 16. aldar.

En það er alls ekki líklegt, að þessi saga sé rituð um þær mundir. Málið á henni er of fornlegt til þess, og vér þekkjum engin rit frá þeim tíma í svo fornum búningi. Það er og mjög ósennilegt, að 16. aldar menn hafi kunnað að fyrna svo ritmál sitt, eins og Kålund heldr.

Meiri líkur eru því til, að sagan sé rituð á 15. öld, og hún gæti jafnvel, að því er málið snertir, ver-

ið rituð seint á 14. öld, því að auðsætt er, að það hefir breyzt hjá þeim, sem síðar hafa skrifað upp söguna.

Það yrði oflangt mál hér að færa sönnur á þetta, fremr en nú er gert.

En þótt sagan sé svona gömul, þá kemr frásögnin í henni allvíða ekki heim við hinar austfirzku sögur, einkannlega Droplaugarsona sögu. Eigi að síðr er ekki fyrir að synja, að frásagnir Fljótsdæla sögu geti átt við sannleik að styðjast. Sagan er færð í letr mjög löngu eftir þann tíma er hún gerðist, og er því eðlilegt, að þar geti ýmislegt verið blandað málum, en annars eru ekki ósennilegri frásagnir í Fljótsdælu en í mörgum öðrum Íslendingasögum; slíkt kemr jafnvel fyrir í hinum beztu þeirra.

Svo virðist, sem Fljótsdæla saga hafi upphaflega verið lengri en hún er nú, og að síðari hluta Droplaugarsona sögu, sem hefst með 6. kap., hafi verið bætt síðar við sögnna, af því að þá hefir vantað aftan við hana. Þessi partr af Droplaugarsona sögu á heldr ekki vel við það, sem á undan er komið. Þar á móti bendir ýmisl. í Fljótsdæla sögu á, að endir hennar hafi verið, eða átt að vera, allr annar upphaflega.

Í 27. kap. segir frá deilum þeim, er urðu út af drápi Bjarnar í Snotrunesi, en þar er ekki getið um Sveinung Þórisson, sem Droplaugarsona saga segir frá í 6. kap. með þessum orðum:

Sveinungr hét maðr, er bjó á Bakka í Borgarfirði. Hann var Þórisson. Hann var mikill maðr ok sterkr ok vitr. Hann var vinr Helga Droplaugarsonar.

Þar segir og, að Sveinungr og Helgi hafi farið báðir til móts við Björn, þá er Helgi bað hann að „láta af kvámum til Þórdísar.“

Að öðru leyti er frásögnin hin sama í Droplaugarsona sögu, nema það sem sagt er um þá Hallsteinssonu og klausan um Flosa á Svínafelli, sem prentuð er aftan við þessa útg. ásamt fyrri hluta af Droplaugarsona sögu, sem rétt þótti að prenta hér til þess að lesendrnir hefði glöggara yfirlit yfir söguna í heild sinni.

Það yrði langt mál, ef fara ætti að bera saman Droplaugarsona sögu og Fljótsdælu, að því leyti sem þeim ber á milli, og verðr því að sleppa því, enda getr lesandinn séð það sjálfr.

Mér þykir eigi ólíklegt, að Fljótsdæla sé rituð í Eyjafirði, og dreg eg það af örnefnunum Naustadæli og Vindgjá, sem eg ætla að muni verið hafa við Eyjafjörð innanverðan. Þar heitir bær Naust öðrum megin fjarðar, en Varðgjá hinum megin, og Varðgjá getr hafa misritazt Vindgjá. Vegalengdin þar á milli er álíka og yfir Njarðvík, svo að þetta kemr vel heim. — Væri þá sennilegast, að sagan

væri rituð í klaustrinu öðru hvoru, Munka-Þverá eða Möðruvöllum.

Fljótsdæla saga er hér prentuð eftir útgáfu dr. Kålunds, nema hvað einstöku leshættir eru hér leiðréttir.

Með því að fá handrit eru til af Fljótsdæla sögu, og þau meira og minna rangskrifuð, má búast við, að ýmsar afbakarir sé enn í sögunni. Af því má ekki ætla, að sagan sé yngri en hún er. Þar sem sagt er, að „Hreiðarr sat við fornsögu“, þá getr það verið einhver misritun, eða að svo eigi að skilja, að hann hafi hlýtt á meðan fornsaga var sögð. — Lýsingar á búningum og híbýlum manna eru mjög fornlegar.

Fljótsdæla saga er vel sögð og skemtilega. Málið er fornt. Staðalýsingarnar eru nákæmar og réttar. Af bæjanöfnunum má meðal annars ráða aldr sögunnar, og benda þau á, að hún sé ekki yngri en getið er til hér að framan. *(V. 'A.)*

NB. *Benedikt Sveinsson hefir séð um þessa útgáfu sögunnar. Er hún óbreytt að öðru en því, að ger er grein stafanna æ og œ og nokkurar fleiri smábreytingar um stafsetning. Leiðréttingar eru og ýmsar gerðar við samanburð á útgáfu dr. Kålunds.*

TÍMATAL.

Fœddr Ketill þrymr	um	930.
Fœddir Droplaugarsynir	—	965.
Fœddr Helgi Ásbjarnarson	—	950.
Víg Helga Droplaugarsonar	—	998.
Víg Helga Ásbjarnarsonar	—	1005.
Grímr Droplaugarson deyr	—	1006.



Fljótsdœla saga.

---

1. Þorgerðr hét kona. Hon bjó í Fljótsdal austr. Hon var ekkja af hinum beztum ættum ok hafði þá fé lítit. Þar bjó hon, sem nú heitir á Þorgerðarstöðum. Frændr Þóris Hrafnkelssonar vildu, at hann staðfesti ráð sitt ok fengi sér forystu ok fýstu, at hann bæði Þorgerðar; sögðu forgang góðan í því ráði. Þórir fekk þessarrar konu ok skyldi boð vera at Hrafnkelsstöðum á mánaðar fresti. Var Ásbirni bróður hans boðit til boðs. — Glúmr hét maðr, er bjó í Fljótsdal fyrir vestan, þar sem nú heitir á Glúmsstöðum. Þuríðr hét kona hans ok var Hámundardóttir, kynjuð sunnan ór Þjórsárdal. Þau áttu sér eina dóttur, þá er Oddbjörg hét. Þær mœðgur fóru í fjós einn morgin snemma; nautamaðr var í fjósi, en Glúmr lá í rekkju sinni. En þá er þær kómu heim at bœnum, var hlaupin skriða á bœinn ok þar

Glúmr inni orðinn ok allr lýðr, sá er á bœnum var, nema þessir þrír menn. Eftir þessi tíðendi lætr Þuríðr fœra bœinn yfir ána, hóti ofar en áðr var. Hon bjó þar lengi; sá bœr heitir nú síðan á Þuríðarstöðum. Þessi tíðendi spurðust í Hrafnkelsdal. Þuríðr var hin vitrasta kona ok skörungr mikill; fœddi hon upp meyna með mikilli virkt; var hon ok allra kvenna vænst ok bezt ment. — Ok er Ásbirni kómu orð bróður síns, tekr hann því vel ok býðr at sér vinum sínum, ríðr vestan yfir heiði ok kemr á Þuríðarstaði þess erendis, at hann biðr Oddbjargar sér til eiginkonu, ok þat var ráðit; fór við þat ofan til boðsins, at hann flutti þetta brúðarefni með sér. Sjá veizla fór vel fram ok var all-fjölmenn; váru bæði brullaupin í senn. Eftir boðit ríðr Ásbjörn vestr yfir heiði með konu sína heim á Aðalból; váru góðar samfarar þeira. Þau Þórir ok Þorgerðr váru ásamt til þess, at þau gátu son ok dóttur; hét hann Hrafnkell, en hon Eyvör. Hon var gefin Hákoni á Hákonarstöðum, er nam Jökulsdal. En þau Ásbjörn ok Oddbjörg áttu fjórar dœtr ok kómust engar ór barnœsku. En síðast áttu þau son, er Helgi hét; hann vóx upp með föður sínum ok var hinn efnilegasti maðr. Þeir frændr uxu upp þar í heraðinu jafnsnemma ok var þeira fjogurra vetra munr. Þeir brœðr sátu langa hríð í ríki sínu, ok var gott sam-

þykki þeira, meðan þeir lifðu báðir, ok varð Þórir sóttdauðr; en eftir hann tók fé ok mannaforráð kona hans ok Hrafnkell son hans, þó at hann væri ungr at aldri, með umsjá Ásbjarnar. Helgi vóx upp á Aðalbóli með föður sínum; hafði hann alla hluti til þess, at hann þótti betr mentr en aðrir menn, bæði at yfirlitum ok skapsmunum. Oddr hét maðr. Hann hafði þar land numit; bæði var hann blindr ok gamall í þann tíð. Hann átti einn son, er Ölviðr hét; hann tók fjárforráð eftir föður sinn. Ölviðr var mikill maðr vexti, allra manna málgastr, ósvinnr ok óvinsæll, heimskr ok illgjarn ok í öllu ójafnaðarmaðr. Hann var atdráttarmaðr mikill at búinu, bæði af fjörðum neðan ok af fjöllum ofan.

2. Þat bar til á einu sumri, at Ölviðr bjó ferð sína upp í Fljótsdals herað til grasa, alt fram at jöklum. Ok í þessarri ferð ganga hrossin frá þeim Ölvið ofan eftir Fljótsdal, en hann leitar ok hans menn ofan eftir heiðum hrossanna ok finnr eigi. Ok er hann kemr fyrir botninn á Hrafnkelsdal, þá sjá þeir stóðhross mörg ofan í dalinn, er Ásbjörn átti. Ölviðr bað þá taka hrossin ok fœra upp á föng sín. Mönnum hans þótti þat óráðlegt at taka hross Ásbjarnar; sögðu þat eigi vel dugat hafa við föður hans. Ölviðr kvaðst eigi vilja vera óbirgr á fjöllum uppi fyrir eign annarra manna, — „ok hirði ek aldri, hverr á, ok

skal taka hross at vísu." Ok svá gerðu þeir, ok eru síðan lagðar klyfjar á hrossin ok gengu þau heim á Oddsstaði með. Ok eftir þat sendir hann hrossin vestr yfir heiði, ok váru þau til ger all-óþokkulega. Ok er hrossin kómu aftr, þá ríðr Ásbjörn austr yfir heiði ok kemr á Oddsstaði. Hann drap á dyrr ok bað Ölvið út ganga. Hann gerir svá ok heilsar vel Ásbirni. Ásbjörn spurði, hvern óskunda hann átti honum at gjalda. En Ölviðr kvaðst honum ekki ilt eiga at gjalda. „Þat ætlaða ek," sagði Ásbjörn, „því at ek þykkjumst ómeinn við aðra; skal ek þetta vel í höndum hafa, ef þú vill þess máls á unna, sem öðrum þykkir rétt, nema þú vilir heldr, at vit semjum með okkr." Ölviðr kveðst eigi vita, at um þetta væri at málþarfa, ok kvaðst engis máls vilja á unna, — „þykki mér þat jafnskaplegt, at hvárr vár bónda sé eigi óbirgr fyrir annars eign; mun ek ok gera alla jafna um þetta mál, þó at þér hafið heldr mannaforráð en vér; ok man þér mál þykkja bóta fyrir þetta mál áðr ek bœta þér þetta eða öðrum, þó at ek geri þeim slíkt." Ásbjörn segir, at honum mundi þat eigi vel gefast. Reið hann heim við svá búit, ok er heima þau misseri. Ok er leið fram at várþingi, þá reið Ásbjörn ofan í Fljótsdals herað ok stefndi Ölviði til várþings til Kiðjafells, — þessi þingstöð er á hálsinum milli Skriðudals ok Fljótsdals, —

ok sótti þar hrossamálit. Þar urðu öngvir menn til varnar, ok lýkr Ásbjörn sektarorði við Ölvið; reið við þat heim at hans (ok) háði féránsdóm. Síðan ríðr Ásbjörn á Oddsstaði ok tekr Ölvið höndum í rekkju, leiddu hann út ok drápu þegar. Ásbjörn kvaðst svá leiða skyldu smámennum at veita bóndum ágang. Skifti Ásbjörn þá fénu við konu hans; tók hon lausafé ok búsbirgðir; hann tók bústaðinn undir sik ok fekk þar forráðsmann fyrir. En hann sitr á Aðalbóli um hríð, ok hlýtr þar nú frá at hverfa um sinn.

3. Þiðrandi hét maðr; hann bjó á þeim bœ, er í Njarðvík heitir; hon liggr milli Fljótsdals heraðs ok Borgarfjarðar. Þiðrandi átti mannaforráð um Njarðvík ok upp í herað at Selfljóti. Selfljót gengr fyrir austan ór heiðinni milli Gilsárteigs ok Ormsstaða, ok svá fellr þat ofan í Lagarfljót. Þetta gætir fyrir ofan reitinn, en Lagarfljót fyrir vestan, ok er þat kölluð Útmannasveit. Þetta var þá hundrað bónda eign ok LXX. Þiðrandi var ríkr maðr ok þó vinsæll, því at hann var hœgr við sína undirmenn. Hann var sterkr ok mikill vexti, ok haukr at hug. Hann bjó lengi ok var gagnveitull; ok þá er hann var gamall maðr, var hann kallaðr Þiðrandi hinn gamli. Var hann ok svá, því at menn segja þat, at hann hefði sex vetr hins fjórtánda tigar. Hann var þá þó enn hress maðr; hann

var virkr at fé, ok gekk hann þá jafnan at, er húskarlar gáfu lítinn gaum at. Þat var einn vetr um brundtíð, at húskarlar hans váru rónir á sjó at leita fiska, en sumir at heyvi, at hann gengr til hrútahúss síns, þess er innan garðs var. Á því kveldi kómu allir fyrri heim en hann. Menn spyrja, hvar hann mundi vera. Konur sögðu, at hann hefði gengit til hrútahúss síns. Nú er hans leitat þangat; sitr hann fyrir utan garðinn þar hjá húsinu. Menn spyrja, hví hann fœri eigi heim. Hann segir sér gönguna óhœga verit hafa, en kvað þá þó lítit um hafa batnat, ok sagði hrút einn hafa lostit sundr í sér lærlegginn. Var hann við þetta heim borinn ok ger hvíla hans. Ok eftir þat lýstr í verkjum, ok blæss lærit mjök ok þetta leiðir hann til bana. Hann átti eftir tvá sonu; hét hinn ellri Ketill, en Þorvaldr hinn yngri. Hvárrtveggi þeira brœðra var mikill vexti. Þorvaldr var manna sjálegastr, hljóðr ok fáskiftinn; hann var hinn mesti samsmaðr um flesta hluti. En Ketill var manna sterkastr í þat mund; hann var ljótr maðr ok þó höfðinglegr, dökkr ok mikilúðlegr; hann var manna hœgastr hversdaglega, en hann var þögull ok fálátr snemma, ok var kallaðr Þrum-Ketill. Gallar stórir váru á hans skapsmunum; sumir kölluðu þat meinsemd. Þat kom at honum í hverjum hálfum mánaði, at skjálfti hljóp á

hans hörund, svá at hver tönn í hans höfði gnötraði, ok hrœrði hann upp ór rúminu. Varð þá at gera fyrir honum elda stóra, ok leita honum allra hœginda, þeira er menn máttu veita. Þessum hroll ok kulda fylgdi bræði mikil, ok eirði hann þá engu, því er fyrir varð, hvárt sem var þili eða stafr eða menn; svá þó at eldar væri, þá óð hann. Þá gekk hann undan húsum þili eða durabúning, ef fyrir varð, ok gekk þetta á hverjum þeim degi, er at honum kom, ok urðu menn þá alla vega at vægja til við hann, sem máttu. En þá er af honum leið, var hann hœgr ok stjórnsamr. Þetta kom ok til mikils honum ok mörgum öðrum, þá er á leið ævi hans. Systir þeira brœðra hét Hallkatla, dóttir Þiðranda hins gamla. Hon var gift Geiti Lýtingssyni, er bjó í Krossavík norðr í Vápnafirði. Geitir var vinsæll maðr, en forgangr Hallkötlu var einkar góðr. Þau áttu tvá sonu; hét hinn ellri Þorkell, en Þiðrandi hinn yngri; hann hafði nafn afa síns. Þessir brœðr váru báðir vel mentir, ok þó sinn veg hvárr. Þorkell var jarpr á hár, dökkr maðr, lágr ok þreklegr, ok kallaðr manna minstr, þeira sem þá váru, manna skjótlegastr ok hvatastr, sem raun bar á, því at hann átti oft við þungt at etja ok bar sik í hvert sinn vel. Þiðrandi Geitisson var manna mestr ok sterkastr; fanst eigi sá maðr í þann tíma, er sœmilegri væri.

Er ok svá sagt, at hann hafi hinn fjórði maðr verið bezt mentr á öllu Íslandi, en annarr maðr er til nefndr Kjartan Óláfsson; hinn þriði Höskuldr Þorgeirsson Ljósvetningagoða, en hinn fjórði Ingólfr Þorsteinsson, er kallaðr var Ingólfr hinn væni. Segja fróðir menn, at öngvir hafi með slíkri mentan skapaðir verit á öllu Íslandi, sem þessir fjórir menn, ok er svá mikit af sagt ásjónu þessarra manna, at margar konur fengu eigi haldit skapi sínu, ef litu fegrð þeira; ok þat er alþýðu rómr, at þar eftir fœri önnur mentan þeira.

4. Hróarr hét maðr. Hann bjó á þeim bœ, er at Hofi hét; þat er í Fljótsdals heraði fyrir vestan Lagarfljót ok fyrir utan Rangá, en fyrir austan Jökulsá. Þessi sveit hefir tekit viðnefni af Hróari ok heitir Hróarstunga. Hann fekk ok viðnefni af Tungunni ok var kallaðr Tungu-goði. Barnlauss maðr var hann ok átti mergð fjár. Hann var þá gamall maðr. Þess er getit, at Hróarr gerir heimanför sína norðr til Vápnafjarðar. Hann kemr at kveldi í Krossavík hina ytri. Geitir Lýtingsson tók við honum vel ok ágætlega ok bauð honum þar at sitja meðan hann vildi. Hróarr Tungu-goði er þar þrjár nætr. Eftir þat biðr hann reka at hesta þeira félaga ok kvaðst þá vilja lýsa yfir erendum sínum, — „ok em ek til þess hingat kominn, at ek býð heim til fóstrs Þiðranda syni þínum; ok ef þú vill þetta, þá gef ek

honum eftir minn dag fé ok staðfestu ok ríki. En Þorkell taki þitt mannaforráð eftir þinn dag. Þykki mér þú því at eins mína ferð góða gera, ef ek fæ þetta sem ek beiði; mun okkr þá at þessum manni vera mikill styrkr, at hann er sonr þinn, en fóstri minn ok erfingi.“ Geitir kvaðst eigi nenna né vilja drepa hendi við svá miklum sœmdum. Ferr nú Þiðrandi austr með Hróari í Tungu ok gerir Hróarr til hans hvat öðru betr. Hefir Þiðrandi þar litla stund áðr verit, at þat máttu allir sjá, at Hróarr unni honum mikit, ok þar út í frá alþýða manns; svá var hann vinsæll, ok þat helzt honum til dauðadags. Var þá Þiðrandi sex vetra gamall, er hann fór til fóstrs ór Krossavík. Þorkell var þá tíu vetra.

5. Þeir brœðr í Njarðvík sömdu eigi öll mál með sér um fjárráð. Ketill vildi einn ráða öllu, svá at Þorvaldr var at engu kvaddr. En Þorvaldi leiddist þat brátt, ok beiddi, at þeir mundi skifta fé ok mannaforráði. En Ketill bað hann skifta, þegar hann vildi, ok kvaðst honum unna við sik alls fjár at helmingi, — „en mannaforráð er lítit, ok nenni ek eigi at skifta, því at ek ann þess öngum nema mér.“ Þorvaldr þóttist jafnt eiga hvárttveggja, þó at hann næði eigi, — „en sét hefi ek þat fyrir löngu, at þú vill mik flestu af fella. Þykki mér sem sénn muni minn kostr, at ek muna slíkt hljóta at hafa, sem þú skefr

mér af fé; en þó skulu vit skilja at sinni, þó at þú gerir minn harðan. En vita skaltu þat, at ek þykkjumst at helmingi eiga, þó at ek fá eigi svá búit.“ Síðan leitaði Ketill at fémunum, ok skiftir öllu fé í helminga við Þorvald, bæði kvikfé ok lausafé, ok öllu því, er innan veggja var, nema goðorði; því skifti hann eigi. Eftir þat fór Þorvaldr á burt með alla eigu sína upp um heiði; hann bygði lendur sínar, þær sem hann hafði hlotit, en seldi kvikfé at leigu. Skip stóð uppi í Fljótsdals heraði við hin eystri fjöll, þar sem heitir Unaóss. Þorvaldr fœr vöru, ok ræðr sik í þetta skip ok fór utan; ok er þeir koma í haf, byrjaði þeim lítt, ok velktust úti lengi sumars, ok at áliðnu sumri fá þeir veðr stór ok ákaflega hríð. Þessi veðr leiða þá ór hafi ok sigla at Hjaltlandi um nótt. Þar váru útfiri mikil, ok sigla þeir í boða ok brjóta skipit í spán, ok týndist fé alt, en menn kómust lífs á land. Þorvaldr kom á land sem aðrir menn; var hann í íslenzkum klæðum. Öngvan hlut rak upp af fé Þorvalds nema eitt spjót mikit; tók hann þat í hönd sér. Hann var tvær nætr við ströndina ok beið, ef nökkut ræki upp af hans varnaði, ok vill þat ekki verða, at þau mörk finnist, at Þorvaldr ætti. Sýnist honum þat ráð, at sitja þar eigi lengr birgðalaust; er þat einn dag, at hann gengr í burt. Fyrir Hjaltlandi réð jarl einn, sá er

Björgólfr hét; hann var þá gamall maðr. Þat sýndist Þorvaldi, at snúa þangat at, er jarl réð fyrir. Hann settist utarlega um kveldit, en um morguninn gekk hann fyrir jarl. Sjá jarl var vinsæll af alþýðu, en var þó þá óglaðr. Hann kvaddi vel jarlinn. Hann tók því vel. Jarl spurði, hverr hann væri. Hann kvaðst vera íslenzkr maðr, leysingi einn af smám ættum, nýkominn ór skipbroti, auralauss maðr, — „veitið mér, herra, vetrvist, því at ek vil gjarna með yðr vera.“ Jarl mælti: „Svá lízt mér á þik, sem þess munir þú þurfa.“ Þorvaldr bað hann vísa sér til sætis. Jarl mælti: „Sittu á óœðra bekk, þar sem mœtast þrælar ok frjálsir menn; vertu fáskiftinn ok kátr af þyrft þinni við alla.“ Þorvaldr gekk til sætis ok er hann þar um vetrinn; gerir hann eftir því sem jarl mælti, at hann var kátr við bekkjunauta sína, enda váru þeir auðveldir í öllum spurningum, ok spurði hann jafnan margs. Ok leið vetrinn mjök fram at jólum. Þá ógladdist mjök lýðrinn; jarlinn gerði þá mjök ókátan. Jarl átti sér konu unga, ok tvá sonu við, unga at aldri, en væna at áliti. Ok þat var einn aftan, at Þorvaldr spyrr þá, er næstir honum váru, hvat mönnum stœði fyrir ógleði; enginn vildi segja honum, ok líðr nú at jólunum. Þat var eina nótt, at þeir menn heyrðu, sem næst lágu Þorvaldi, at hann lét illa í svefni. Þeir vildu vekja hann, en jarl

bað þá láta hann njóta draums síns. Síðan vaknaði hann ok spurðu menn, hvat hann hefði dreymt, en hann vildi þar ekki frá segja. Þat var tveim náttum áðr at menn heldu jól sín, at Þorvaldr gekk fyrir jarl ok kvaddi hann vel ok virðulega. Jarlinn tók því blíðlega. Þorvaldr mælti: „Því em ek hér kominn, at ek vil spyrja yðr at því, er enginn vill annarr mér segja; ek vilda vita, hvat til berr um ógleði þeira manna, er hér eru; því at menn njóta hvárki svefns né matar, ok aflar mér þat nökkurrar hrygðar. Þykki mér þú af því líklegastr til at segja mér, þeira sem hér eru, at þú ert hér formaðr annarra.“ Jarl kvað hann þess ekki þurfa at forvitnast, — „því at þat skiftir þik öngu. Þú munt ekki at því gera, ok hafðu öngva þökk fyrir fréttina; forvitnizt þér þat mart, at yðr er engin þörf á, ok væri þat maklegt, at þess gildi einhverr.“ Þorvaldr kvaðst eigi mundu at hafa spurt, ef hann hefði vitat, at honum þœtti fyrir, — „mun ek ok af hverfa, en bið ek, at þér ráðið draum minn.“ Jarl svarar: „Enginn em ek drauma-maðr; kann ek ok ekki at ráða þá, því at ek hendi ekki tal af þeim, en þó máttu segja, ef þú vill.“ Þorvaldr mælti: „Þóttumst ek ganga til sjávarins með þeim sama búningi, sem ek em vanr at hafa hversdaglega. Mér þótti þann veg ljóst, at ek sá leið mína. Spjót mitt hafða ek í hendi

mér. Mér þótti vera fjara, er ek kom til sjávarins, en eigi flóð. Ek þóttumst ganga með sjónum, þar sem váru sandar miklir ok útfiri; ok er þat þraut, varð fyrir mér fles ein; en er ek fór yfir gjögurinn, var þar vaxit þangi stóru, ok þá sá ek á land upp hæð mikla eða fjall; en í fjalli því framan váru hamrar við sjóinn ok bjarg mikit ok hátt. Ek þóttumst snúa fyrir framan bergit, þar til, at ek kom at forvaða einum. Ek þóttumst þar vaða fyrir framan ok hafa djúpt. Ok þá kom ek á smámöl; gekk ek þá lengi með sjónum milli ok bjargsins. Þá varð fyrir mér hellir mikill ok gekk ek þar inn. Ek sá þar brenna ljós, svá at hvergi bar skugga á. Ek sá járnsúlu eina standa upp í hellinum undir ræfr; en við þessa súlu var bundin ein kona; hendr hennar váru bundnar á bak aftr, en hári hennar var vafit um súluna; hlekkir váru um hana ór járni; var þar láss í öðrum enda, ok var hon þar læst við; ek þóttumst taka til at leysa hana, ok þat gat ek leikit; sá ek þar ekki fleira kvikt en hana eina. Fór ek þá þaðan í burt með hana. Þóttumst ek þá fara fyrir forvaðann ok kvámumst ek þar. Þá þótti mér sem mér væri eftirför veitt af einhverju kvikendi; var mér þat mikill ótti. Vit hittumst, en ekki man ek, hversu fór með okkr; mun ek þá hafa látit illa í svefninum. Í því vaknaða ek.“ Jarl varð

svá rauðr, er hann heyrði þetta, at honum mátti nálega einum fingri dreyra vekja. Hann þrútnaði mjök ok mælti: „Undarlega er yðr farið, at þér segið, at yðr dreymi þat, er menn segja yðr; ok er œrin skapraun mín, þó at ek sé ekki minir á; því at ek man enn, nær dóttir mín hvarf á burt heðan. Væri þat maklegt, at sá kendi á sínum hlut, er þér sagði, þar sem ek hefi áðr bannat öllum.“ Þorvaldr svarar: „Vel máttu vita þetta, herra; enginn þinna manna hefir mér þessi tíðendi sagt; þetta hefir mér í svefni sýnt verit. Mun ek hér svá mikit mál til taka, sem þér vilið.“ Jarl þagnaði ok svaraði af stundu: „Hér skiftir tvennu um þína hagi, at þú ert maðr forspár, ella muntu dauðamaðr af stundu.“ Þorvaldr svarar: „Ek vilda, at þér segðið mér þau tíðendi, er hér hafa orðit í yðrum hýbýlum; þykkjumst ek vita, at mikil munu orðin.“ Jarl svarar: „Hví mun eigi verða svá at vera. Ek átta mér eina dóttur, fyrr en þessa sveina tvá, er Droplaug hét; þat var kallat, at hon væri vel ment; ek unna henni mikit. Á hinum fyrrum jólum hvarf hon heðan á burt. Hana tók jötunn sá, er Geitir heitir; á hann þar bygð, er þú þóttist koma; þat heitir Geitishamarr, en þat fjall heitir Geitissúlur. At þeim manni verðr mörgum mein; meiðir hann bæði menn ok fé, en sjá meinvættr er mest á öllu Hjaltlandi. Hefi ek þat

mælt, at þeim manni munda ek hana gefa, ef nökkurr væri svá frœkinn, at henni næði á burt.“ Þorvaldr kvaðst þat ólíklegt þykkja, at hon mundi þaðan nást. Jarl svarar: „Eigi munda ek hana með þeim hætti á burt hafa látit, ef ek hefða ráðit. Sýnist mér þú skyldr til at leggja þik í nökkura hættu, er þú hefir fyrstr til orðit eftir at spyrja.“ Þá svarar Þorvaldr: „Ek vilda aldri eftir hafa spurt,“ — ok snýr þegar á brott ok til sætis síns; hann mælti við engan mann á því kveldi. Eftir náttverð fara menn til rekkna. Ok er Þorvaldr finnr, at menn eru sofnaðir, þá ríss hann upp ok tekr spjót sitt í hönd sér. Hann gengr út ok til sjávar ofan; ok var fjara, en eigi flóð. Hann gengr með söndum nökkurum ok stefndi til norðrs, mjök hina sömu leið, sem honum hafði sýnzt í svefninum. Þar til gengr hann, er fles ganga ok gjögrar ok þang stórt; þá varð fyrir honum malargrýti. Gengr hann enn þar til, er forvaði var, ok veðr hann fyrir forvaðann. Hér kemr hann nú, sem honum hafði sýnzt í svefninum, ok gengr at helli ok inn í hellinn. Sá hann at ljós brann; öðrum megin sá hann rekkjurúm eitt, miklu meira en hann hefði annat fyrr sét slíkt, ok hugsaði, þó at hann legðist niðr í rúmit, ok annarr maðr jafnmikill honum ok spyrndist í iljar, at þó mundi œrit langt, en Þorvaldr

var þó manna mestr. Þessi rekkja var ekki at öðru minni en at lengd. Var þessi hvíla öngu tjölduð nema borða einum, en yfir rekkjuna var breitt guðvefjar pelli. Beðirnir váru stórir, svá at mikit var upp ór hvílunni. Yfir hvílunni sá hann hanga eitt sverð mikit; hann tók þat ofan ok fylgdi steinafall mikit; sverðit var búit vel at umgerð; járnhjölt váru at; ekki var þat búit meir. Hann brá sverðinu ok var grœnt at lit, en brúnt með eggjunum; hvergi var ryðflekkr á sverðinu; eigi hafði hann sét vápn jafneigulegt. Hann sá öðrum megin í hellinum varnings hlaða; alls kyns íslenzk vara ok léreft ok margskonar varning sá hann þar liggja, er nöfnum tjáði at nefna, ok svá hin beztu föng kostar ok nóglegs drykkjar. Þar váru alls kyns gœði, þau er betra var at hafa en missa. Hann sá járnsúlu eina í miðjum hellinum, ok þar konu við bundna, með þvílíkum hætti, sem honum sýndist í svefninum. Hon sat í rauðum kyrtli, en svá fögr sem honum sýndist hon í svefninum, þá sýndist hon honum nú miklu fegri. Hann gekk at henni ok heilsar hon honum. Hann tók því vel ok spurði, hver hon væri. En hon sagði til, ok kvaðst Droplaug heita ok vera dóttir Björgólfs jarls. Hon bað hann fátt við sik mæla, — „er þér nauðsynlegra at leita þér lífs, því at þú ert verr kominn, en þú hyggr. Hér ræðr fyrir troll

svá mikit, at honum finst eigi annarr líkr; em ek miklu fastlegar komin, en þú megir mér á burt koma.“ Hann segir hana með sér fara mundu. Hon segir, at hann megi þat ekki orka — „því at hann er miklu meira troll en menskir menn megi rönd við reisa. Mun hann heim koma brátt; því at hann ferr at föngum um nætr, en bindr mik við súluna meðan hann er í burt; en um daga er hann í rekkju sinni ok leikr þá at mér, kastar mér hönd af hendi ok hendir mik, en þá er hann vill sofa, fær hann mér til leikna gull ok gersemar. Hann fær mér ok öngva þá fœðu, at ek mega eigi vel neyta, ok engu hóti þykkist hann of vel við mik gert geta, þat er hann má.“ Þorvaldr svarar: „Annathvárt skulu vit bæði burt komast eða hvártki.“ Hann brá þá sverðinu, ok hjó af henni járnfestina, ok beit svá vel, at þegar tók í sundr. Hann leiðir hana þá út af hellinum; ekki hafði hann fé í burt nema sverð. Þau ganga nú eftir mölinni ok at forvaðanum. Hann fann, at hon var dregin mjök, því at hon var ófeit. Tekr hann hana þá upp í fang sér ok veðr fyrir forvaðann ok hafði hann nú sýnu djúpara en í fyrra sinni, því at flœtt var mjök. Hann gat litit upp fyrir sik í bergit, at skor var því líkust, sem höggvin væri með berghöggi; ekki nær hann þangat. Hann sá himintungl ok var þá komit mjök at degi. Þá var hann kominn mjök á

flesin; var þá seinfœrt mjök, ok þá heyrði hann aftr til hellisins óp mikit. Konunni brá mjök við þessi læti ok bað Þorvald láta sik ofan, — „ok sagða ek þér áðr, at þú mundir ekki mega við mik kjalast; ok leitaðu fyrir þér. Nú er hann heim kominn ok mun hann verða mér feginn; en hann mun ekki eftir þér leita, ef hann ratar mik.“ Hann svarar: „Þat skal aldri verða, því at eitt skal yfir okkr ganga, meðan ek má á þér halda,“ — steypir af sér loðkápunni ok fœrir hana í; setr hana niðr síðan í gjögurinn ok spjótit hjá henni; en hann snýr aftr á veginn. Hann sér þá, at bar við himni höfuð jötunsins, miklu hærra en hamarinn. Hann bar at henni grjót svá mikit, at hon mátti ekki á burt komast. Þá tók hann sverðit ok gengr í móti jötninum. Jötunninn kallar hátt ok bað hann niðr láta melluefni sitt, — „ætlar þú þér mikit í fang at fœrast, auvirði þitt, ef þú vill taka hana frá mér, er ek hefi áðr lengi átt.“ Ok í þessu stígr jötunninn upp í skorina bjargsins, þá er Þorvaldr hafði sét, en öðrum fœti á flesin ok varð hann eigi vatskorr. Ok sá hann, at til þess var þessi skor, at jötunninn vildi eigi vaða. En í þessu kemr Þorvaldr at, ok hleypr inn undir hann, en jötunninn breiðir frá sér lámana ok ætlaði at taka Þorvald. En í því höggr Þorvaldr til hans, ok kom á mitt lærit jötunsins, ok tók

af fótinn vinstra fyrir ofan kné en hinn hœgra fyrir neðan kné ok kom sverðit í sandinn niðr. En jötunninn fell ok kvað við sárlega ok mælti: „Illa hefir þú mik svikit, ok meir en ek ætlaða, at þú hefir tekit þat eitt vápn, er mér mátti grand vinna. Fór ek af því óhræddr eftir þér, at ek hugsaða ekki, at smámenni mundi mér verða at bana. En nú muntu þykkjast hafa mikinn sigr unnit. Muntu ætla at bera vápn þetta ok þínir ættmenn; en þat mæli ek um, at þá verði þeim sízt gagn at, er mestr liggr við.“ Þorvaldr leitaði þess á, at hann skyldi ekki fleiri orð mæla þeim til óþurftar, ok höggr á hálsinn svá at af tók höfuðit, ok stakk höfðinu milli þjóanna; því vann hann þat eigi fyrri, at hann fálmaði höndunum, ok fekk Þorvaldr eigi fœri á honum, fyrr en hann kyrðist. Gengr hann síðan burt frá honum ok þar til er hon lá, ok fann þá, at á henni var ómegin eða óvit. Hann tekr hana upp ok rann þá af henni brátt svá sem svefn. Hann gengr með hana þar til er hann kemr heim til hallar. Þá váru menn at dagdrykkju; menn höfðu saknat Þorvalds ok gáfu þeir lítinn gaum at því. Ok nú gengr hann inn í höllina ok hafði Droplaugu á handlegg sér, en sverð í annarri hendi; gekk hann fyrir jarlinn ok kvaddi hann ok kvaðst fœra honum dóttur sína. Jarl varð henni einkar feginn

ok margir aðrir. Jarl spurði, með hverjum hætti eða atburð hann hefði henni náð. Hann sagði allan atburð, ok kvað mjök eftir draum-inum gengit hafa. Jarl svarar: „Mikil er gifta þín ok gæfa, er þú hefir unnit þann óvin, er hér hefir mestr verit á váru landi; en þó munu vér brátt sjá þetta.“ Hirðmenn sögðu, at þetta mundi ekki svá mikit tröll vera, sem menn höfðu látit, — „at hann hefir einn unnit, ok man þetta lýgi ein vera.“ Ok eftir þetta ætlar Þorvaldr at snúa til sætis síns. Jarl kallaði þá eftir honum, ok bað hann sitja þat forsæti fyrir framan hásætit, — „mun annathvárt vera um hagi þína, at þú munt meiri virð-ingar verðr, en ek hefi til þín gert, eða þú munt ekki langærr maðr verða. En þat megu allir sjá, at þú hefir oss góða fórn fœrt. Er þín för góð orðin, ok er oss nú jafnnýtt um, sem þá er enginn varð til í þenna háska at ganga. En aldri mun mér efalaust, at vér njótim þessarrar konu, fyrr en ek veit víst, at sjá fjandi er af ráðinn.“ Eftir þat drekka menn ok heldr í skemra lagi; þá eru tekin ofan borð. Björgólfr jarl bað menn sína vápnast ok ganga til at sjá þessi tíðendi. Þeir fara ok Þorvaldr með þeim, ok koma þar til, er sjá dólgr lá, ok sá nú allir, hversu at var unnit; gengu margir tæpt at, þeir er áðr kölluðu þetta lítit þrekvirki verit hafa. Jarl lætr fella mörk ok draga saman; hann lætr

hlaða bál ok brenna hann at köldum kolum, ok eftir þat flytja þeir öskuna á sjá út. Síðan fara þeir til hellisins á skipunum ok flytja þaðan mikinn auð ok alt þat er fémætt var, ok flytja heim. Er þar kallat jafnan síðan Geitis-hellir eða Geitis-hamrar. Ok er ekki getit, at hann sé síðan af trollum bygðr.

6. Þá er menn kómu heim, var varningrinn tíndr, ok er þat kallat, at þar væri saman kominn mestr hluti þess varnings, er á því skipi var, er Þorvaldr hafði á verit, ok þar kendi Þorvaldr alla sína vöru. Þorvaldr ok jarl létu þat hvern hafa, er sér kendu, en hitt var þó miklu meira, er enginn bar kensl á, fyrir því, at íslenzkr varningr var lítils verðr hjá því sem annat var, þat sem þar var, því at þat var margra manna sælur. Síðan launaði Þorvaldr þeim mönnum vel, er sitt erfiði höfðu fyrir þessu haft. Þorvaldr sitr nú í Hjaltlandi í mikilli virðingu. Þótti þetta hit mesta þrekvirki, er hann hafði unnit. Jarlinn virði engan mann fyrir Þorvald fram ok þar gerðu aðrir menn eftir. Sat hann þar þau misseri hin næstu. Ok á þessu sama sumri spurðist virðing sjá til Íslands, er Þorvaldr hafði fengit á Hjaltlandi. Margir menn í Austfjörðum fögnuðu, er þeir spurðu, at svá hafði at borizt, nema Ketill bróðir hans; hann lét sem hann vissi eigi. Þótti mönnum mikil gifta til Þorvalds fallit hafa, svá afskiftan

sem Ketill hafði hann gert. Þorvaldr sat á Hjaltlandi fram til jóla, ok þá gekk hann fyrir jarl ok kvaddi hann, ok spurði hann, hvárt hann myndi nökkut til hinna fyrri jóla; hann kvaðst gerla muna. „Þá mun ek fram heimta þat verðkaup, sem þú sjálfr sagðir upp, þá er ek sagða þér draum minn, at þú hétst at gefa þeim manni dóttur þína, er henni næði burt þaðan. Nú vil ek vita mitt erendi; vil ek ekki hér vera, ef mik dregr ekki til.“ Jarl mælti: „Alt er mér samt í hug um þat nú ok þá, at mér lízt þú maklegastr at njóta hennar, ef nökkur nyt er í. En eigi sýnist mér nú jafngóðr kostr, sem þá er heðan fór; því at þessi kona er nú eigi allra fœri sakir skaplyndis, en þú sér sjálfr fyrir kosti þínum. En halda vil ek alt þat, er ek hefi um mælt: en þitt gjald mun vera, ef nökkut brestr í þar um. Er líklegt, at vel verði, því at henni er allvel til þín; ok í hvert sinn, er þín er getit, þá segir hon, at enginn muni koma til jafns við þik. En gefa vil ek þér jarldóm til þess at synir mínir eru til fœrir við ríki at taka.“ Þorvaldr kveðst eigi þat vilja, — „því at mér þykkir þá bezt komit, er þér varðveitið, þar til at þeir taka við, en mér er þat eigi hent, því at ek em eigi höfðingja ættar.“ Ok eftir þat var sent eftir móður Droplaugar, þeiri er Arneiðr hét. Grímr hét bróðir hennar, en faðir hennar hét Helgi, danskr

maðr, en móðir þeira Hallerna. Þau systkin kómu þangat, ok er þeim sagðr þessi kaupmáli. Þeim kvaðst svá at hyggjast, at eigi mundi annarr maklegri at njóta þessarrar konu, en þessi maðr, ok sögðust hér góðan þokka til mundu leggja. Ok við þetta var Droplaug fest Þorvaldi með miklu fé. Var þá stofnuð veizla fríð; skorti hvárki tilföng nóg né fjölmenni mikit ok fór veizlan allvel fram. Ok at henni liðinni gaf Þorvaldr hverjum manni góðar gjafir; fekk hann svá miklar vinsældir, at nálega báðu honum allir menn góðs ok sat hann nú þar þenna vetr til þess at váraði. Þá keypti hann skip þat, er uppi stóð í Þórsá ok fœrir þangat til stórfé ok konu sína Droplaugu. Váru góðar þeira samfarar, því at hvárt þeira veitti öðru vel, en við aðra menn var hon fálát ok steigrlát, en þó var hon afbragð annarra kvenna, bæði at yfirlitum ok atgervi. Arneiðr móðir hennar átti mörg skilgetin börn; ok var hon þá ekkja, er hon átti þessa sína dóttur Droplaugu; ok á þessu vári seldi hon sonum sínum í hendr bú sitt, en gifti dóttur sína, er Gróa hét. En Arneiðr réð sik í skip með Þorvaldi, ok vildi fylgja dóttur sinni til Íslands; Grímr Hallernuson fór ok með þeim. Ok er þau váru búin, sigldu þau í haf ok fengu góð veðr ok hagstœð; tóku Ísland snemma sumars. Þau kómu þar skipinu, er Höfn heitir í

Borgarfirði, fyrir sunnan Njarðvík. Frændr Þorvalds riðu margir til skips, þegar þeir spurðu útkvámu hans, ok fögnuðu honum vel ok buðu til sín meðr sœmd með því liði, er hann vildi at fœri. En Ketill bróðir hans kom ekki til skips; enda sendi Þorvaldr honum engin orð. Þá var Ketill kvángaðr ok átti son, er Þorkell hét, ok var kallaðr fullspakr. Hann kemr lítt við þessa sögu, en kemr hann þó enn við síðar.

7. Hallsteinn hét maðr. Hann bjó á þeim bœ, er í Jórvík heitir. Hann var ungr maðr ok var þá nýkvángaðr. Hann var skyldr þeim mjök Njarðvíkingum. Við þenna mann var Þorvaldr ástúðugastr áðr hann fór utan. Hann reið til skips, þegar hann spurði útkvámu Þorvalds, ok bauð honum með sér at sitja um vetrinn með alt sitt föruneyti. Þat þektist Þorvaldr, ok fór þangat með fjórða mann, þjónustumann hans ok þjónustumey hennar, en aðrir skipverjar vistuðust í herað upp. Skipit var upp sett ok um búit. Líðr vetrinn, ok sitr Þorvaldr í Jórvík með yndi miklu. Ok um várit réðu frændr hans honum, at hann skyldi kalla til við Ketil bróður sinn, at taka við goðorði sínu ok mannaforráði. En Þorvaldr kvaðst eigi þat mundu gera, — „því at mér mun þat lítt tjá, þó at ek gera þat, ok vinn ek þat eigi til virðingar, at deila við frændr mína.“ Þat

er sagt, at Þorvaldr reið heiman við nökkura menn upp í herað ok vestr yfir Lagarfljót ok upp á strönd, ok alt þar til, er hann kom á þann bœ, er á Vallholti heitir. Þetta land var lítit at húsum, en þó fullbýlis land, þat kaupir Þorvaldr með fé. Hann húsaði landit ok efldi bústað þann, ok er sá bœr góðr kallaðr síðan jafnan. Eftir þat tekr Arneiðr móðir hennar við búi fyrir innan stokk ok allri umsjá, er þá snúit nafni bœjarins ok kallat á Arneiðarstöðum. Sezt Þorvaldr þar í bú ok fekk hann brátt vinsældir miklar. Droplaug skifti sér ekki af ráðum; var hon ríkilát mjök; þótti mönnum mikils um hana vert. Enginn var Þorvaldr goðorðsmaðr, sem fyrr var ritat; en þó var hann svá vinsæll, at nálega vildi svá hverr maðr sitja ok standa sem hann vildi. Frændr hans hyldust hann at mjök, enda gerði hann sér alla menn at vinum. — Maðr hét Bersi ok var Özurarson; hann bjó í Fljótsdalsheraði; þat er fyrir vestan Lagarfljót, þar er heitir á Bersastöðum, við vatnsbotninn. Bersi átti tvau börn; hét sonr hans Ormsteinn, en Þórlaug dóttir. Ormsteinn var kvángaðr, ok bjó á Víðivöllum hinum syðri, en Þórlaug Bersadóttir var þá ung at aldri. Bersi var spekingr mikill ok kallaðr spak-Bersi, ok við hann er kendr bœrinn á Bersastöðum. Við þenna mann leggr Þorvaldr heitt vinfengi, ok svá hverr við annan. Flestir fóru

utan með skipinu, er út höfðu komit með Þorvaldi; því at hann sendi Björgólfi jarli skipit ok þar með mikinn íslenzkan varning. Grímr Hallernuson var eftir á Íslandi, því at hann vildi eigi utan fara. Hann keypti sér land þat, er at Giljum heitir; þat er í Jökulsdal neðanverðum. Hann bjó þar tvá vetr, ok þá tók Grímr Hallernuson sótt ok andaðist, ok tóku synir hans við búi ok fjárforráðum. En á hinum fyrstum misserum, er þau Þorvaldr ok Droplaug bjuggu á Arneiðarstöðum, þá fór hon kona eigi einsaman. Líða stundir fram í líkendum, ok þar til at hon ól barn, ok var þat sveinn. Hann var vatni ausinn ok nafn gefit ok kallaðr Helgi. Sá sveinn óx þar upp með föður sínum ok var hinn efnilegasti. Ok enn liðu stundir eigi langar, áðr þeim varð annars sonar auðit; ok var sá nefndr Grímr eftir Grími Hallernusyni. Uxu þeir nú þar upp báðir brœðr, ok var þeira tveggja vetra munr, báðir mjök efnilegir. Fjóra vetr var Arneiðr fyrir búi, áðr hon andaðist; er þar haugr hennar fyrir ofan garð ok utan. Þá tók Droplaug við öllum ráðum ok varð henni þat vel í hag.

8. Gunnarr hét maðr. Hann var skyldr mjök Njarðvíkingum. Hann bað þeirar konu, er Rannveig er nefnd, ok var honum heitit konu. Býr hann þá veizlu ok býðr til mörgum mönnum. Þeim Þorvaldi ok Droplaugu

var ok þangat boðit, ok þeim mönnum, er þau vildu, ok hétu þau ferðinni. Ok er at því kom, at þau skyldi fara, kvaddi Þorvaldr Droplaugu til ferðar með sér. Hon kvaðst hvergi fara mundu, — „ok svá vilda ek, at vit gerðim bæði,“ sagði hon. Þorvaldr spurði, hví hon væri svá hverflynd — „þar sem þú hétst sem ek.“ Hon svarar: „Ekki ferr ek at því, ok biðr ek, at þú farir hvergi, því at mér segir svá hugr um, at oss verði lítil sœmd at boði þessu; ok ráðin em ek at fara alls hvergi; en þú munt ráða þínum ferðum, þó at ek beiða annars um.“ Þorvaldr svarar: „Eigi nenni ek at sýna svá mikla ómerki við frændr mína, þar sem vit hétum bæði; en ek munda hvergi fara, ef ek hefða eigi svá fastlega heitit.“ Býr hann nú ferð sína. En hon varð hrygg mjök við þat. Þorvaldr ferr nú við hinn IX. mann á einum teinæringi; hann var vápnaðr vel. Hon bað, at hann mundi eftir láta sverðit, — „því at mér segir þungt hugr um þína ferð, eigi fyrir því, einskis þykki mér vert sverðit hjá þér.“ Þorvaldr sagði lítit mark at um hugboð manna — „ok hefir þú ekki þann veg látit fyrr, en ekki er mér svá mikil elska á sverðinu, at eg mega eigi vel af því sjá.“ Ferr Þorvaldr nú til skips ok hon með honum, ok þykkir henni allmikit at skiljast við hann, ok gengr hon heim, en Þorvaldr siglir út eftir vatn-

inu útsynnings veðr; styrmdi svá mjök, at Þorvaldr týndist í þessarri ferð, ok þeir allir, er með honum váru; en þessi tíðendi spurðust brátt um heraðit ok þóttu mörgum mikil. En boðit fór vel fram alt at einu, er Gunnarr kvángaðist. Þau gerðu bú í heraði á þeim bœ, er á Bóndastöðum heitir ok bjuggu þar lengi. Ok þegar hin fyrstu misseri áttu þau barn; þat var dóttir, ok hét Þórdís; hon var efnileg ok vel ment. En á öðrum misserum áttu þau barn annat; þat var sveinn ok var nefndr Þorkell. Þessi börn þóttu bæði efnileg ok uxu þar upp. Þessi váru elzt börn þeira; mörg áttu þau önnur börn ok koma þau eigi við þessa sögu. Þessi börn áttu sér viðnefni ok var hann kallaðr Þorkell trani, en hon Þórdís bestingr.

9. Svá er sagt, at Droplaug kunni illa falli Þorvalds ok annaðist mjök sjálf um fjárvarðveizlu. En er Bersi spurði þessi tíðendi, þá gerði hann heimanför sína út á Arneiðarstaði; en Droplaug tók við honum forkunnar vel, sem hon var vön. Bersi mælti: „Þat er sem þú veizt, at vinskapr mikill var með okkr Þorvaldi, svá at hvárr unni öðrum. Vil ek nú bjóðast til fjárforræðis með þér; þar með býð ek Helga syni þínum til fóstrs, ok því heit ek þér með, at kenna honum slíkt mannvit sem ek kann.“ Droplaug kvaðst eigi nenna at drepa hendi við sœmd svein-

anna, — „en þó er mér nú at þeim mest yndi allra manna." Þá var Helgi sex vetra gamall, en Grímr fjogurra vetra; hvárrtveggi þeira var snemma roskinn. Þá svarar Helgi: „Svá ann ek mikit Grími bróður mínum, at ek má eigi við hann skilja; munu vit annathvárt vera heima báðir eða fara burt báðir." Bersi svarar: „Gott þykki mér þat at vita, at ástúðugt sé með ykkr; vil ek, at þit séð þeim stundum með mér, er ykkr þykkir þat betra; ann ek ykkr þess jafnvel báðum." Helgi segir, at þeir mundu ýmist vera með honum eða heima til yndis við móður sína. Nú fara þeir upp með Bersa, ok er hann ástsamlegr til þeira brœðra, en lagði þó meira stund á at kenna Helga íþróttir. Þeir váru þar löngum, meðan þeir váru ungir, en því lengrum heima, sem þeir váru ellri. Sinn veg var hvárr þeira brœðra yfirlits. Grímr var hvítr ok hrokkinhárr, ok at öllu sjálegr; en Helgi var mikill maðr vexti, ljósjarpr á hár ok rauðlitaðr, breiðleitr ok hinn kurteisasti, en þat þótti helzt at yfirlitum Helga, at hann var munnljótr.

10. Þess er getit eitt sumar, at skip kom af hafi í Reyðarfjörð. Kona ein réð fyrir skipinu, sú er Gróa hét; hon var systir Droplaugar, mjök rík at fé. Fór hon af því út hingat, at bóndi hennar hafði andazt, ok þá seldi hon lendur sínar ok keypti skip ok ætlaði

at finna móður sína. Droplaug ríðr til skips, ok býðr systur sinni til sín ok þat þiggr hon. Ok þenna vetr, er Gróa er þar, váru sveinarnir Helgi ok Grímr heima ok var Gróa vel til þeira. Ástúðugt var með þessum frændum; fundu menn þat, at hvárri þeira systra var yndi at annarri. En um várit spurði Gróa Droplaugu, hvar hon sæi henni bústað. Hon svarar: „Veit ek þá menn, er sitja á góðum bústað með mikit lið en fjárkost lítinn; þykki mér líklegt, at þeim muni falt land. Sá bœr heitir at Eyvindará — þat er fyrir austan Lagarfljót — ok er eitthvert bjargmesta land í heraði ok þokkaland allmikit.“ Svá fór þat til, at þær systr keyptu þessa jörð. Ok setr Gróa þar bú saman, ok fekk Droplaug henni málnytu ok aðra þá hluti, er hon þurfti at hafa til búsins. Gróa lætr höggva upp skip sitt ok flytja heim viðuna ok leggja í hús, ok þeir viðir eru þar enn í húsum. Gróa sýndi brátt af sér mikla risnu ok tók mikla vinsæld. Hon var kvenna minst, en afbragðlega sjáleg; greyp í skapi ok skörungr mikill ok forvitra. Hon hafði eigi lengi búit, áðr hon ól þann grip með fé sínu, er henni þótti betri en önnur eiga sín jafnmikil; þat var hestr, er hon kallaði Inni-Krák, því at hann var inni hvern vetr; hann var svartr at lit; lét hon hann gelda snemma. Svá mikill fégróðr hljóp at Gró at Eyvindará at nálega þóttu

tvau höfuð á hverju kvikendi. Menn fóru ór ýmsum heruðum ok báðu Gró, ok hnekti hon öllum frá, ok kvaðst svá mist hafa bónda síns, at hon ætlaði öngvan mann at eiga síðan. Synir Droplaugar váru lengi með Gró, ok var þat mál manna, at þeir ætti góðs í milli at ganga, at vera á þeim III bœjum, er beztir váru í heraðinu; ok var þeim þar allstaðar ástsamlega veitt. Þat bar til einn dag, at drepit var á dyrr á Bersastöðum, ok Bersi bóndi fagnaði þeim, sem komnir váru. Var þar Ásbjörn bóndi vestan af Aðalbóli ok Helgi son hans, ok fóru bónorðsför ok báðu Þorlaugar Bersadóttur til handa Helga Ásbjarnarsyni. Bersi hyggr at ok lýzt svá, at eigi muni víst, at æðri maðr veldist til við hann til mægðar, þó at hon væri góðr kostr; því at Helgi var hinn vinsælasti maðr. Var þessu ráðit; leggr Ásbjörn til mannforráðit alt ok fé svá mikit, sem Bersi beiddi. Var Helgi hinn sœmilegasti maðr. Eftir þat var at veizlu snúit ok víða mönnum til boðit um heraðit. Droplaugarsynir váru eigi heima, ok váru úti á Arneiðarstöðum. Bersi sendi þeim orð, at þeir skyldi koma til veizlunnar, en þeim fanst fátt um ok létu sem þeir vissi eigi; fóru þeir ok hvergi ok sátu heima. En veizlan fór vel fram alt at einu. Ok upp frá því váru Droplaugarsynir aldri langvistum á Bersastöðum, ok þat hafa margir fyrir

satt, at Helga Droplaugarsyni væri eftirsjá at um gjaforð þessarrar konu. Eftir þetta setr Helgi Ásbjarnarson bú á Oddsstöðum, ok var vel um samfarar þeira. Tók Helgi Ásbjarnarson nú vinsældir miklar ok alt mannaforráð at helmingi við Hrafnkel frænda sinn fyrir austan vatn. Þegar hin fyrstu misseri er þau váru ásamt varð þeim barns auðit. Þat var mær ok kölluð Ragnheiðr. Helgi sat á Oddsstöðum tvá vetr, ok unnust þau mikit ok vel; ok á hinum þriðja vetrinum beiddist hon at fara á kynnisleit upp á Bersastaði at finna föður sinn. Hon lét eftir meyna ok vandi af brjósti. Hon var uppi þar viku; ok þá þótti Helga mál at hon fœri heim ok sendir eftir henni þræla tvá ok uxa. Þeir váru þar um nótt. Þá fell lognsnær um nóttina. Um morgininn fara þau heimleiðis. Þá var Helgi farinn ofan á drang þann, er fram gangr af Oddsstaðahöfða. Sá hann þá, at þeir óku sunnan eftir ísinum ok í vök eina, ok druknuðu þau þar öll; þar heitir nú Þrælavík. Helgi sá upp á misfarir þeira ok þótti allmikit. Helgi gekk heim ok sagði tíðendin, ok þóttu mörgum mikil. Spurðust þessi tíðendi um alt heraðit. Ok er Bersi spurði þetta, þá bauð hann heim meynni Ragnheiði, ok fekk henni þar fóstr með sér; ætlaði hann þá, at Helgi mundi skjótara af hyggja, en þat varð þó ekki. En hann sat þá enn tvá vetr at Oddsstöðum, ok

þá eggjuðu menn hann, at hann kvángaðist. Hann fór heiman ok norðr Smjörvatnsheiði til Vápnafjarðar ok kómu til Hofs; þar bjó sá maðr, er Bjarni hét ok var Brodd-Helgason, hinn mesti skörungr ok höfðingi mikill. Hann átti sér systur, er Þórdís hét. Hon var fríð kona ok vel ment; viðrnefni átti hon sér ok var kölluð Þórdís todda; því var hon svá kölluð, at hon gaf aldri minna en stóra todda, þá er hon skyldi fátœkum gefa, svá var hon örlát. Hon var skapstór ok skörungr mikill, skafinn drengr ok líkleg til góðs forgangs, en þó var hon lítils virð heima; þessarrar konu bað Helgi Ásbjarnarson sér til handa. Bjarni gaf konuna. Er þá boð stofnat ok sitja menn þar at veizlu, ok er boðinu var lokit, ríðr Helgi heim með konu sína Þórdísi. Tók hon þar við búi ok öllum forgangi; kölluðu margir, at þess væri vel fengit, sem síðan bar raun á, at hon var forvitra. Litlu síðar en hann var kvángaðr, var honum kent barn. Þat hafði hann smíðat meðan hann var kvánlauss. Þat var mær ok hét Rannveig. Matselja sú var móðirin, er Helgi hafði sett fyrir bú sitt. Þórdís tók við þessarri mey ok gerði svá til, sem hon ætti; fœddist mærin þar ok var at öngu óásjálegri en sú, er skilgetin var; en Þórdís lét þá konu þegar á burt ok fekk henni góða penninga. Á þetta lagðist mikil virðing, hversu vel Þór-

dísi fór þat, sem mart annat. Ok er þau höfðu einn vetr ásamt verit, þá bað hon Helga selja land þetta, því at hon þóttist eigi halda mega risnu sinni fyrir atkvæmdar sakir, — „ok vilda ek, at þú keyptir landit í Mjóvanesi, því at mér sýnist þá eigi jafnmjök í garðshliði.“ Þetta land kaupir Helgi ok ferr bygðum til, ok býr þar lengi síðan, þangat til at hann þóttist þar eigi mega sitja fyrir þeim tíðendum, er síðar gerðust.

11. Þórir hét maðr, er bjó í Mýnesi fyrir austan Lagarfljót. Sá bœr stendr mjök í miðju heraði. Þar er einn bœr í milli ok Eyvindarár, er Gróa bjó, er heitir á Finnsstöðum. Þórir var hœgr maðr ok vinsæll. Hann var þá kvánlauss ok hafði svá lengi verit; hafði hann sett ýmsar matseljur fyrir bú sitt. Þorgrímr er nefndr leysingi einn; hann átti viðnefni ok var kallaðr tordýfill; hafði hann unnit sik burt ór þrældómi ok var áðr þræll fastr á fótum. Hann var heimamaðr Mýness-Þóris ok skyldr honum mjök. Þorgrímr var lítill maðr vexti ok kviklegr, orðmargr ok illorðr, heimskr ok illgjarn, ok ef hann heyrði nökkurn mann vel látinn, þæstist hann í móti ok mátti eigi heyra; varð hann þeim öllum nökkura flýtu at fá. Sá var siðr víða í fyrndinni, at lítt váru baðstofur, ok höfðu menn þá bakstrelda stóra; var þá víða gott til eldibranda, því at öll her-

uð váru full af skógum. Þá var ok svá húsaskipan, at hvert hús stóð af enda annars, en öngvar stofur; þá var alt eitt, skáli sá er menn sátu í at mat, ok þar sváfu menn upp undan borðum, ok stigu menn undir borð hverr ór sínu rúmi. En innar af skálanum váru lokhvílur, ok lágu þar í vildarmenn. Þat var eitt kveld um haust, er menn kómu heim frá heyverki ok eru gervir eldar stórir, ok kasta verkmenn klæðum ok bakast við eldana. Þórir lá upp frá eldinum á klæðin ok talaði við gesti sína. Þá tók Þorgrímr til orða ok mælti: „Oft mun at því koma, at vér megum vel við una, at vér hafim oss betr fengit húsbóndans en flestir aðrir; munu vér ok þess megu vilnast, at hvergi mun slíkt at ganga sem hér í Mýnesi. Eðr hvar viti þér húsfreyju þá, er yðr þykki honum fullkosta ok jafnvel hafi haldit risnu eftir sinn bónda, sem hann eftir sína húsfreyju?“ Allir þögðu ok svöruðu öngu. Þá svarar Þorgrímr sér sjálfr: „Allgott er þat at vita, at ek vinn yðr orðlausa, ok veldr þat því, at þit kunnuð öngu at svara.“ Sá húskarl svarar honum, er sat öðrum megin elds ok nauta var vanr at gæta. Hann mælti við Þorgrím: „Oft er þat um hagi þína, at þú rausar þat mart, er eigi kemr til þín; veit ek þá konu, er þat munu allir mæla, at hon muni skörungr vera með konum, sem Þórir með körlum, ok eigi minni

rausn haldit eftir sinn bónda en Þórir eftir sína húsfreyju, ok má ek segja, hvar hon sitr. Farðu heiman vestr yfir Lagarfljót ok upp á Arneiðarstaði; þar býr sú kona, er Droplaug heitir, hana vitu vér bezt hafa setit eftir sinn bónda. Mun víðara mega til taka; því at enginn mun hennar maki finnast á váru landi,“ sagði húskarl, „ok þótt víðara sé.“ Þorgrímr svarar: „Þat mun bezt at þegja nú ok taka fyrir belgjarmunnann; en jafnan em ek málugr kallaðr, ok er vel, at þat komi at í kveld, at ek svara því, sem til liggr. Þá mættir þú þat mæla, at hon hafi vel unnat þeim bóndanum, er hon átti, er Þorvaldr var Þiðrandason, ok bezt hefir mentr verit í heraðinu, ef hon hefði eigi lagt Svart þræl sinn í rekkju hjá sér; ok þat er nú eigi færra manna orðrómr, at Helgi Droplaugarson muni vera son Svarts þræls en Þorvalds.“ Húskarl svarar: „Mikit telst þér á tungu, ok þat er öðrum þykkir ómælanda; er þat líklegast, at þér taki um alt bak um síðir, þat er þú lýgr.“ Þórir heyrir til tals þeira ok tekr til orðs í því, er hann sprettr upp, — hann hafði sprota í hendi ok rekr um eyru Þorgrími ok bað hann þegja ok mæla eigi fleiri orð, — „er þat líkara, at þér vefist tunga um höfuð. En bið ek alla þá, sem hér eru við staddir, ef þeir þykkjast nökkut mér eiga betr at launa en Þor-

grími, geri svá vel, at enginn reiði þessi orð.“ Margir hétu góðu um þetta, at svá skyldi vera, sem hann beiddi; en þó bar hinn veg raun á, at enn váru eigi allir svá þagmælskir, at þegði yfir með, ok kemr oft at því, sem mælt er, at ferr orð, er um munn líðr. Þessi orð kómu upp á Arneiðarstaði til eyrna Droplaugu ok sonum hennar. Þeir váru þá eigi heima um daginn, er Droplaug spurði þetta; því at þeir höfðu þat jafnan til skemtanar, at fara at rjúpum ok báru heim byrðum. Þeir hendu at þessu mikit gaman, ok veiddu þeir ekki þann veg rjúpur, sem aðrir menn; ekki höfðu þeir net, ok skutu með snærisspjótum. Þeir báru heim þetta kveld veiði ok fœrðu móður sinni sem þeir váru vanir. Hon var jafnan vön at taka vel við þeim, en þó var nú venjubrigði. Hon var nú mjök hálfœr, ok mælti fátt, nema af stygð, þat er var; kvaðst aldri hirða, hvárt þeir bæri heim krœkilfœtr nökkurar, — „man ek aldri búa at síðr, þó at þit farið ekki at slíku.“ Helgi svarar: „Ekki mein er þér at þessu, móðir, því at þetta verðr okkr fyrir, ok má þetta vel gera til matar mönnum; verðr oss vandlifat; illa þykkir, ef vit höfumst ekki at, eða höfum ólæti, ok er eigi víst, at vit getim svá gert, at öllum líki vel.“ Droplaug svarar: „Má ok vera við þessa iðn, er þú hefir, at Þorgrími tordýfli þykki þú

meir segjast í ætt Svarts þræls, heldr en í ætt Þorvalds Þiðrandasonar, eða annarra Njarðvíkinga, eða enn annarra þeira, er mér þykkja flestir íslenzkir lítils virðir hjá þeim.“ Helgi svarar: „Er svá, móðir, at ruglat er skapi þínu; en hafðu ráð mitt at því, þó at þér þykki sem er, at ek em ungr. Skipaðu aldri skap þitt eftir hins versta manns orðum; legg aldri trúnað þinn á slíkt, er enginn mun annarra. Mun Þorgrími tordýfli jafnan heima þat er ilt er, en þik mun þetta saka ekki. Nú mun ek, móðir, hugga þik í fám orðum, at annathvárt mun vera, at mér mun ætlaðr aldr lítill, eða Fljótsdœlir munu sjálfir segja, at ek em son Þorvalds Þiðrandasonar — margir skulu minni til þess reka, — en eigi sonr Svarts þræls; biðr ek, at þú gerir þér eigi angr at slíku; því at svá mun ek gera.“ Þá var Helgi Droplaugarson tólf vetra gamall ok svá vel þroskaðr, at margir váru þeir fulltíða at aldri, at bæði hafði Helgi við þeim afl ok þroska. Grímr var tíu vetra ok allvel mentr. Með þeim brœðrum var svá ástúðigt, at hvárgi vildi ganga ór húsi út, svá at annarr væri eftir. Hon snýr í burt af tali þessu ok inn. Þeir váru þar um vetrinn lengi áfram, ok var Droplaug aldri jafnblíð við þá sem áðr, ok gáfu þeir at því öngvan gaum; fóru fram sínu athœfi sem þeir váru vanir. Líðr af

skammdegit. Þat var eina nótt, at tekit var á fótum Grími; þá var nýlýsi mikit. Hann spurði, hverr þar væri. Helgi svarar: „Láttu hljótt. Má ek aldri sofna. Vil ek at þú rísir upp, því at nú er svá ljóst, sem um dag; vil ek at þú farir með mér. „Hvat munu vit nú at rjúpum fara um nætr?“ Helgi svarar: „Förum vit austr yfir vatn ok ofan til Eyvindarár, at hitta Gró frændkonu okkra, því at mér leiðist fálæti móður minnar.“ Grímr sprettr upp ok klæðist ok ganga út síðan. Þeir váru svá búnir hversdaglega, at þeir váru í söluvaðmálskuflum mórendum; þar brœkr at neðan; feldi höfðu þeir til yfirhafnar. Snærisspjót höfðu þeir í höndum, en hvárrgi hafði afl at bera sverðit, svá var þat mikit. Þeir sneru ofan af velli á Arneiðarstöðum ok ofan á vatnsís. Þá mælti Grímr: „Hví snýr þú á ísana? ekki er þar ván rjúpna; snúm upp í heiði.“ Helgi svarar: „Ekki ætla ek þann veg at fara, því at þar er svá stygt, at hvern dag er at farit; vil ek fara ís ofan til Vallaness, ok ofan á Völlu, yfir Grímsá, svá ofan til Eyvindarár. Þeir fóru þá leið, því at Helgi varð at ráða hvert sinn. En er þeir koma neðan í Vallanes, þá lýsti af degi. Síðan fara þeir út eftir skógum ok skortir eigi fugl at veiða ok veiddu þeir mart; þeir kómu út til Eyvindarár, er all-ljóst var, ok tekr Gróa við þeim allvel ok varð þeim

einkar fegin ok bað þá var lengi at vera. Helgi játaði því. Eru þeir þar þenna dag. Aðra nótt, fyrir dag, er Helgi á fótum ok vekr upp Grím bróður sinn; kvað vera veðr gott at fara at rjúpum. Þeir ráðast til ferðar ok ganga upp ór garði ok upp hjá gerði því, er heitir at Uppsölum, ok er þeir koma þar, þá snýr Helgi ofan á mýrar fyrir neðan skóga ok út eftir heraði. Grímr spurði, hví hann fœri svá, — „veit ek, at eigi er fuglsins ván á svell eða mýrar, heldr er hans ván um skóga ok heiðar." „Komit mun þar verða; þó mun ek fara út eftir brúnum fyrir ofan Finnsstaði ok fyrir utan Mýnes ok út til Snæholtsskóga. Nú munum vit snúa upp til Tókastaða, ok svá utan með fjalli, ok heim til dögurðar til Eyvindarár." Hrím var fallit á ísana ok var vindlítit, ágætlega gott at ganga. Ok er þeir fara út eftir brúnum fyrir ofan Finnsstaði, þá lýsti af degi. Þeir sá út frá Mýnesi, hvar einn stakkgarðr stóð fram í vatnit Lagarfljót. Þenna stakkgarð átti Mýness-Þórir. Ok nú sjá þeir, at hestr stóð undir garðinum ok þar með tveir menn, ok gerði annarr hlass, en annarr bar út heyit. Helgi mælti: „Menn eru þar niðri í nesinu, ok er eigi ólíkt Þorgrími tordýfli, þat er á hlassinu er." „Hvat mun þik undir, hvárt hann er eða annarr maðr?" Helgi svarar: „Mér er sagt, at hann hafi mælt við mik illmæli ok

móður mína.“ Grímr mælti: „Hvat sagðir þú við móður þína á hausti, at hon skyldi eigi skifta skap sitt eftir hins versta manns orðum; láttu nú eigi þat á þik falla.“ Helgi svarar: „Kom, ok verð ek at finna hann; ok vil ek vita, hvárt nökkut er einörð í honum, en ekki mun ek gera honum til meins.“

12. Nú fara þeir ofan eftir svellunum. Auðkend var ferð þeira Droplaugarsona, brœðra, er þeir fóru úti. Hvárrgi vildi ganga í spor öðrum ok gengu þeir jafnfram, ok af því kendist för þeira, þó at langt sæi til. Inn við garðinn, á hlassinu, var Þorgrímr tordýfill, sem þeir höfðu sét, en nautamaðrinn var í garðinum uppi, sá er orðaskifti átti við hann. Þorgrímr mælti þá við hann: „Menn fara þar ofan eftir brúnunum fyrir ofan Finnsstaði. Þeir fara frálega; þykki mér líkt þeim Droplaugarsonum ofan af Arneiðarstöðum.“ Húskarl svarar: „Hvat mun okkr varða, hvar þeir fara; eru þeir vaskir sveinar ok meinlausir, ok er öngum mein at ferðum þeira.“ „Aldri veit ek þat,“ sagði Þorgrímr, „get ek, at þeir vili mik finna.“ „Hví mun þat sæta,“ sagði húskarl, „eða hvat munu þeir vilja?“ Þorgrímr mælti: „Mantu eigi, hvat vit töluðum á hausti við eldinn?“ Húskarl svarar: „Hvat mun nú undir því? Hugða ek, at þat mundi óvíða farit hafa.“ „Ekki skaltu þat ætla,“ sagði Þorgrímr, „veit

ek, at þau orð eru komin upp á Arneiðarstaði til eyrna Droplaugu ok sonum hennar. Er mér sagt, at þau hafi beisk við orðit, ok hafi hon eggjat Helga á hendr mér; get ek, at hann muni nú ætla at reka þess réttar, ok þat get ek, at ek bíða þess eigi ór stað þessa vanréttis, ok mun ek beita hestinum frá hlassinu ok ríða heim í Mýnes, ok em ek þá hirðr, en ek sé glögt, at þessir menn snúa hingat.“ „Ekki munda ek þat gera,“ segir húskarl, „taktu heldr tindlur ór sleðanum, ok hafðu upp í garðinn, ok brjótum kleggjann undir fœtr okkr; eru þeir ungir báðir, ok munu þeir ekki geta at gert við okkr, ef vit neytumst duganda.“ Þorgrímr svarar: „Ekki get ek hætta mega undir fjándr þessa, því at svá at eins lízt mér á þessa menn, at þeim muni duga vel hendr ok hjarta, ok munu þeir geta sótta okkr með skotum, því at þeir hafa alt þat, er þeir skjóta til, bæði menn ok fugla,“ — tekr nú hestinn ok hleypr á bak; hann hefir vönd í hendi ok berr á tvær hliðar. Húskarl mælti: „Illa er slíkum mönnum farit sem þú ert, mælir rán ok regin við hvern mann, en þorir öngu í gegn at ganga, ef eftir er leitat; ætla ek þat sannast, at þú sér bæði dáðlauss ok deighugaðr. Hér mun ek bíða ok vita, hvat þeir vilja.“ Þorgrímr hrökkr hestinn ok hleypir þvers ór nesinu. Hann víkr hestinum

suðr til móts við þá, bregðr upp hendinni ok veifir; hann setr þá upp óp mikit ok þóttist spotta þá. Helgi sér þetta ok þótti illa; steypir hann af sér feldinum ok hleypr til móts við Þorgrím tordýfil. Ok þegar hann þóttist í skotfœri við hann, skaut hann til hans spjóti. Þat leitar sér staðar ok flýgr undir hönd Þorgrími ok kemr út undir annarri; fellr hann þegar dauðr til jarðar. Þá tók Helgi hestinn ok leiðir þangat til; lætr Þorgrím á bak, Grímr styðr hann, en Helgi leiðir hestinn ofan til stakkgarðsins; þeir heilsa húskarli vel; hann tekr því glaðlega. Helgi mælti: „Nú höfum vit drepit hér mann frá verki með þér, ok er nú verkit óunnit, ok munu vit taka til at vinna með þér.“ En hann svarar: „Einkis þarf ek með. Tel ek eigi mér þetta harmsök; því at ek get, at þat tali flestir menn, at honum mundi þessa fyrir löngu ván. Mun ek ekki vinna at ákafara, þó at þetta hafi í orðit; farið þit heim þann veg, sem ykkr gegnir bezt.“ Helgi mælti: „Þorgrímr vill vera í ferð með þér heim, því at hann þykkist eigi einfœrr.“ Hann tekr reip ór sleðanum ok bindr hann á bak fram við silann. Tordýfill sitr nú heldr gneipr á baki. Þeir fara nú brœðr heim til Eyvindarár; en húskarl gerir hlassit ok vinnr slíkt, er hann vill. En síðan fór hann heim, ekr hlassinu at vindauganu ok berr inn, ok eftir

þat gefr hann hestinum ok brynnir, en Þorgrímr sitr á bak á meðan. Ok er húskarl hefir dvalit daginn, sem hann vill, þá gengr hann inn, er hann hefir mokat fjós ok dregit á völl, en Þorgrímr sat á baki einart meðan. Þórir bóndi var þá undir borð kominn ok var þá nær hádegi. Hann segir þá Þóri tíðendin. Þórir spurði, hví hann hefði svá lengi dvalit. Hann segir, at hann ætti mikit at gera, — „en mér þótti lítils um vert, þó at skítfuglinn væri drepinn.“ Þórir sprettr þá undan borðum ok kveðr tvá menn til farar með sér ok lætr söðla hesta. Droplaugarsynir kómu heim til Eyvindarár ok sögðu Gró þessi tíðendi. Gróa kvað þat vel orðit — „en þó þykki mér þú frændi snemma taka til manndrápanna.“ Þetta víg kalla menn Helga fyrst hafa vegit. Gróa bað þá skamma stund dveljast, — „þit skuluð ríða nú heim á Arneiðarstaði“ — þeir stíga þá á bak Inni-Krák — „því at ek get, at Þórir komi hér í dag at vitja ykkar; munu vit semja mál með okkr, en þit farið nú vel.“ Þeir koma heim á Arneiðarstaði, ok er móðir þeira þá í kátara lagi; hon heilsar þeim vel ok spurði tíðenda. Þeir segja alls engi. „Hvat er í veiðum síðan þit fóruð heiman?“ Helgi svarar: „Smátt er í veiðum móðir, veidda ek tordýfil einn.“ Hon svarar: „Þat er lítil veiðr, því at þat er lítill fugl, en njóttu heill handa; því at þann einn

muntu veitt hafa, at mér mun mikil aufúsa á vera.“ En miklu var hon nú fleiri til sveinanna en áðr. Þórir ríðr nú heiman með félaga sína ok kemr til Eyvindarár ok drepr þar á dyrr ok bað Gró til hurðar ganga. Hon gerir svá ok heilsar þeim vel. Þórir tekr því heldr seint ok spurði at Droplaugarsonum. Hon segir þá eigi þar vera — „en þó er sem þeir sé hér. Þat sem til tíðenda hefir orðit í ferð þeira, þá vil ek taka máli fyrir þá. Gerðu fé svá mikit, sem þú vill, en ek mun bœta, því at oss þykkir lítils vert eins þræls dráp, heldr en þat fari í manna munna. En vit höfum átt vinskap saman góðan, síðan ek kom hingat til lands. Ætla ek, at enn skyldi svá vera. Er þetta eigi stœrra mál en svá, at vit megum þetta vel semja.“ Þórir segir þat vel mega, — „því at marga hluti hefir þú vel til mín gert, ok ráð sjálf fyrir þessum bótum.“ Gróa gekk þá inn ok kom út með svá mikit fé, sem vant er at bœta þræla. Hon gaf Þóri fingrgull ok bað sveinunum virkta. Þótti henni sér veittr vinskapr, ef hann heldi sátt við sveinana. Þórir kvað svá vera skyldu sem hon beiddi. Reið hann heim við svá búit.

13. Maðr er nefndr Nollarr. Hann bjó á þeim bœ, er heitir á Nollarsstöðum; þat er hit næsta Arneiðarstöðum. Nollarr átti fé lítit, en mikla ómegð, ok hafði þat mest til at-

vinnu, er hann leigði. Hann var verkmaðr mikill, svartr maðr, manna mestr, kvittinn var hann, illorðr ok óvinsæll, ok í öllu var hann óþokkamaðr. Hann var bróðir Þorgríms tordýfils. Í öngu var Nollarr vinsælli. Hann spurði tíðendi þessi, er gerzt höfðu í heraðinu; hann gerði för sína, ok ferr um nótt til Mjóvaness ok finnr Helga Ásbjarnarson ok biðr hann taka við málinu. Helgi svarar því óbrátt, kvað ekki mart milli þeira Droplaugarsona, sagðist ekki hirða, at þeim yrði slíkt til — „þykki mér, sem Þórir eigi málit. Mun hann gera þér nökkurn sóma, en þú ert nábúi þeira brœðra ok munu þeir vera þér ásjámenn.“ Nollarr svarar: „Því fór ek á þinn fund, at þú ert vár höfðingi, þykki mér þú skyldastr til at losa vandræði manna í heraðinu, þó at eigi falli jafnstórt til, sem nú er orðit; en ella er ekki skot til þín.“ Helgi mælti: „Farðu á burt, ok vil ek ekki veita þér þína bœn, því at mér þykkir menn vel til valdir, þó at þit séð brœðr, at þungt fái af.“ Nollarr ferr á burt, ok þykkir sín för ill orðin, ok segir Helga því oft lítinn hlut mundu hafa fyrir Droplaugarsonum — „ef þeim skal aldri refsa sín ókynni.“ Nollarr leggr á þá brœðr mikinn óþokka; þeir létu sem þeir vissi þat eigi. Þorbjörn hét maðr; hann bjó á Skeggjastöðum; þat er út hit næsta Nollarsstöðum, en suðr frá Ási. Hann hafði ver-

it kvángaðr, en þá var hon önduð. Hann átti dóttur eina, er Helga hét; hon var væn ok vitr. Þorbjörn var vel fjáreigandi, vinsæll maðr ok góðr bóndi ok þá við aldr. Bersi hinn spaki var vin Þorbjarnar ok þá oft heimboð at honum ok gjafir, en Bersi hafði gefit Helgu marga góða gripi, ok var þat orð á, at honum þætti sjá kona betri en aðrar, síðan hans kona var önduð. En á þeim misserum var þat mælt, at Helgi Droplaugarson legði þangat kvámur sínar til Helgu Þorbjarnardóttur, ok ekki var þat kallat henni um þveran hug, sem raun bar nökkut á; því at þá er þeir brœðr höfðu tvær nætr heima verit, þá tekr Helgi Inni-Krák ok beitti fyrir sleða; hann lætr koma húð í sleðann ok kvaddi Grím til ferðar með sér; snúa síðan ofan á ís. Þeir fara út eftir ísinum, alt fyrir Skeggjastaði, snúa til bœjar, láta þar hestinn út í túni ok kasta heyi fyrir. Þeir brœðr ganga inn í stofu. Heilsar Helga þeim vel ok sezt Helgi niðr hjá henni; ok er þau töluðu sín á meðal, þá beiddi hann, at hon mundi fara ofan til Eyvindarár ok vera þar um vetrinn. Þessu játar hon. Ok er þau töluðu þetta sín í milli, þá kemr þar inn maðr einn; sá var í svörtum kufli. Þar var Nollarr; hann reikar utar ok innar eftir gólfinu ok lætr slúta höttinn. En þá er minzt er ván, hleypr hann fram ok ofan eftir vellinum, ok svá ofan at

vatni. Þar stendr steinn undir bakkanum; þar kastar hann klæðunum ok leggr upp á steininn. Síðan skýtr hann beinspýtum undir sik, hleypr síðan upp eftir vatni, slíkt er fara má. Um hádegisskeið kemr hann upp á Bersastaði; hann var í 'kodsis' brókum. En svá hafði hann fljótt farit, at þat var með megni. Bersi heilsar honum vel ok spyrr, hví hann fœri svá mikit. Nollarr svarar: „Því, at œrin er nauðsyn, ok ferr ek ekki síðr þinna vegna en minna." „Hvat er þat?" sagði Bersi. „Helgi fóstri þinn er kominn á Skeggjastaði út, ok ætlar hann at fífla Helgu Þorbjarnardóttur út til Eyvindarár, ok leggja hana í sæng hjá sér, en þar kemr at því, sem mælt er, at betra er véltum at vera, en öngum at trúa, því at þú hefir trúat honum sem sjálfum þér. Má þat ekki í einu orði í telja, hvern sóma þú hefir honum gert, en hann launar því, sem hann hefir gnœgzt til, ilsku ok undirhyggju." Bersi brosti at ok mælti: „Hví segir þú mér þessi tíðindi, heldr en öðrum mönnum?" Nollarr svarar: „Því, at ek ætlaða, at þér mundi helzt undir þykkja ok um hugat; því at þat er alþýðu rómr, at þér þykki hon betri en aðrar konur." Bersi svarar: „Þat hefir jafnt verið mátulega í hóf stilt, ok þó at Helga væri gefin fóstra mínum, þá þœtti mér þar fríð kona vel gefin hraustum manni. En þó get ek, at honum þykki sér

þat oflágt fyrir mannvirðingar sakir. En þann einn vinskap hefi ek átt við Helgu, at hvártki hefir spilzt fyrir því; hefir ek því gefit henni gjafir, at faðir hennar hefir gefit mér góða gripi. Nú farðu ok seg öðrum þessi tíðendi þín, því at eigi deyfist hugr minn við mart.“ Nollarr svarar: „Satt er þat þó at segja, at útlifat hafa kappar Fljótsdœla, er þeir láta eitt sveinsnykri taka af sér konur, þar sem þú ert svá œrr fyrir henni, at þú gáir einskis. Mun ek láta af at segja þér, þó at ek verða víss, at þú lætr sem þú vitir eigi, þó at þér sé sneypa ger. Reynist þá skaplyndi yðart, er eigi er við þá um at eiga, er yðr þykkir dælt við; ok er því síðr dáð í yðr, er meir er á yðr leitat.“ Bersi svarar: „Þat veit ek, at þér mun fara sem Þorgrími bróður þínum, at þú mælir til óhelgi þér, ef þú nytir þér eigi betri manna við.“ Bersi sprettr þá upp; kvaddi menn til ferðar með sér. Þeir taka hesta Bersa tvá ok leggja á söðla. Ríðr Bersi ok annarr maðr með honum, en tveir ganga hjá; Nollarr var hinn fimti. Þeir fara út eftir ísum; fœrð var góð ok allkalt ok strauk mjök við. Þau Helgi ok Helga sátu á tali mjök til annars litar. Þá bað Helgi, at hon mundi búast, — „því at langt er út til Eyvindarár, en ek vil eigi koma þar um nótt.“ Helga litaðist þá um: „Hvárt var ekki

Nollarr hér í morgin á gólfi um hríð?“ Helgi mælti: „Þat ætla ek víst, at hann væri hér, ok skjótt hefir hann nú burt horfit.“ „Kynlegt þykki mér, ef hann þykkist eigi víss orðinn nökkurra tíðenda; mun ek hvergi fara daglangt, því at ek get hann þangat njósnir þær borit hafa, at mér þœtti vel, at hann yrði lygimaðr af.“ Helgi svarar: „Gerðu sem þú vill, en þat segi ek þér, sem ek mun efna, at eigi fer ek eftir þér annan dag.“ Helga svarar: „Vel er, þótt þú ráðir því, en hvergi ferr ek at sinni.“ Helgi gengr þá út ok sezt í sleða, en Grímr ferr á bak; fara þeir nú út eftir ísum. Nú sjá þeir brœðr, at menn fara sunnan eftir vatni fyrir Nollarsstöðum; þeir kenna nú mennina. Nú tekr Nollarr til orða: „Bersi, nú máttu sjá, hvárt ek hefi nökkut logit til; þar fara þau nú út eftir ísunum frá Skeggjastöðum; ríðr Grímr fyrir, en þau Helga sitja í sleða. Er nú svá, at ek tek at þreytast; vilda ek, at þú leyfðir mér at fara heim, því at ek á mart at gera; en ek em einn til.“ Bersi svarar: „Farðu hvert er þú vill; ætla ek sjaldan at kveðja þik til ferðar með mér, ok óþökk skaltu af mér hafa fyrir þessa ferð.“ Nollarr snýr nú heim til bœjar síns, en þeir Bersi fara út eftir ísum, mikit tölt. Þeir brœðr fara út undan — fara hvárirtveggju með hinu vestra landinu — unz þeir koma fyrir

nes þat, er gengr vestan í Lagarfljót ok heitir Meðalnes. Utan í nesinu stendr bœr, er heitir á Hreiðarsstöðum. Þar er nú sauðahús. Þar bjó sá maðr, er Hreiðarr hét; hann var landnámsmaðr ok vinr mikill Bersa ok Droplaugarsona. Hreiðarr var hinn bezti bóndi ok hinn vænsti maðr; heldr var hann nú við aldr ok hafði þar búit langa ævi. Fyrir nesit váru alt vakar; þar bryndi hirðir nautum sínum. Ok er þeir brœðr kómu at vökinni, þá segir Helgi, at þeir mundu brynna hesti sínum, því at þeim var heitt. Þá var mjök hálfrokkit. Þeir gera svá. Þá mælti Helgi, at þeir munu hlaupa upp í skóginn. Þeir bregða knífum sínum ok kvista viðinn. Helgi bendi ok gerir sýlt í neðan; þá bindr Helgi á bak hestinum fram við silann ok niðr undir kvið; hríslu bindr hann í tagl, ok leggr upp tauma ok mælti, at hann skuli fara ofan til Eyvindarár. Hríslunni hrökkr um kríka hestinum ok hleypr hann því hraðara ofan eftir ísunum. Þeir brœðr hlaupa upp í skóginn. Helgi brýtr sér völur tvær ok gerir kvistlausar; hann hefir þetta í hendi sér. Nú koma þeir Bersi at vökunum, ok er þeir koma sunnan fyrir nesit, þá taka til orða húskarlar Bersa: „Eigi veit ek, hverju sá hœlir, er þessa menn segir hughvata þar er þeir renna undan þeim manni, er þeim hefir beztr verit alla ævi. Nú ætlum vér aldri dáð í þessum mönnum.“

Bersi mælti: „Þetta er mikil heimska, er þit mælið; get ek heldr, at hinn veg beri raun á, at þeir verði fám líkir um hríð. Nú vil ek, at þit farið heim á bœinn á Hreiðarsstöðum, en ek mun ríða eftir þeim brœðrum við annan mann, því at ek vænti þess, at sá einn verði fundr várr ok þeira brœðra, at ek mun ekki mannfjölda við þurfa, því at hér hafa hvárigir heiftarhug á öðrum; en þit bíðið mín hér meðan, til þess er ek kem hér á morgin.“ Húskarlar verða þessu fegnir, ok taka við klæðum sínum, ganga til húss ok hlæja allmjök, ok kváðust aldri því líka menn hafa sét, sem þessir eru, — „er hleypa undan því meira, sem meir líðr á daginn.“ Bersi hrökkvir hestinn út eftir vatninu. Húskarlar gengu at vökunum ok lögðust at niðr ok drukku, er þeim var heitt orðit við gönguna; lögðu vápnin niðr á fötin, þau er þeir höfðu um daginn. Þeir váru í stakki ok brókum. Þá mælti Helgi: „Hlaupu vit nú ofan at þeim ok tökum þá ok veitum þeim harmkvæli nökkur; þeir hafa okkr mjök gabbat.“ Grímr svarar: „Aldri geri ek þat, því at vit eigum engum manni betr at launa en Bersa; hefir hann okkr metit um fram alla menn aðra.“ „Svá skal vera,“ segir Helgi, „hans skal at njóta, því at hann er vinr minn, en hafa skulu þeir

nú erendi ellegar, en munum svá fyrir sjá, at þá saki ekki til lengdar. En vita skulu þeir, at vit eigum alls kosti við þá.“ Nú varð svá at vera, sem Helgi vildi. Þeir hlaupa ofan á ísinn. Tekr sinn mann hvárr þeira brœðra. Grímr fekk ekki at þeim gert, er hann tók, annat en þat, er hann helt honum undir sér. Helgi veitir þeim umbúð, er hann vélar um, svá at hann snarar saman hendr á víxl á kviðnum, en hneppir höfuðit aftr á meðal fótanna, skýtr völunni í knésbœtrnar, nemr þá við hnakkabeininu. Nú ferr hann til með Grími ok býr um svá sem hinn fyrra, breiða yfir þá klæðin ok ganga svá til bœjar á Hreiðarsstöðum, drepa þar á dyrr ok biðja Hreiðar út ganga. Hann gerir svá, ok heilsar þeim vel, býðr þeim þar at vera. „Oft er þess kostr,“ segir Helgi, „en vit förum jafnan síð ok skulu vit heim í kveld, en þó þykkjumst ek enn við þurfa, því at glófar mínir liggja niðr við nautabrunna, en nú gengr til hafs, ok þykki mér driflegt; vilda ek, at þú tœkir upp í kveld, ok hafir heim með þér, þá er þú brynnir nautum þínum.“ Hreiðarr var sá einn maðr, at hann háttaði aldri fyrr en þriðjungr var af nótt, en lá alt til hádegis. Hreiðarr gekk inn, en þeir brœðr gengu suðr til Hofs ok svá fyrir neðan Skeggjastaði; þá gerir á veðr ok tekr at drífa ok nú gerir á

hit mesta illviðr. Þá snýr Helgi til bœjar á Nollarsstöðum, — „vil ek ganga með bœjum, en eigi eftir ísum, því at mér þykkir villufœrt.“ Helgi drepr á dyrr. Þá var liðit dagsetr. Nollarr ríss upp ór rekkju sinni ok steypir á sik stakki ok gengr til hurðar, ok þegar hann lýkr upp hurðinni, þá þrífr Helgi í hönd honum ok kippir út í illviðrit. Grímr tekr í aðra hönd honum ok leiða hann at viðkestinum; fletta stakkinum fram yfir höfuðit. Grímr stendr á fyrir framan höfuðit, en Helgi hnykkir einum sviga ór kestinum ok hýðir Nollar, svá at hvergi var heil húð hans milli hæls ok hnakka. Þá létu þeir hann standa upp ok báðu hann fara burt frá þeim, — „skaltu hafa þetta fyrir hlaup þitt, ok bíð svá verra.“ Þeir fara ok snúa nú heimleiðis, koma svá heim, er mikit var af nótt; tekr Droplaug við þeim báðum höndum, sem hon var jafnan vön. Bersi reið um kveldit til þess er hann kom til Eyvindarár. Nökkuru fyrri kom Inni-Krákr; en í þessu kom griðkona ór fjósi ok sagði Gró, at Inni-Krákr var kominn heim með undarlegan búning. Gróa gengr út, ok húskarl með henni, ok taka Inni-Krák ok beita frá sleðanum, brynna ok gefa honum; síðan leysir hann ór sleðanum rekendina. Þá kemr Bersi í tún. Gróa fagnar honum með blíðu. Bersi þekkist þat ok spurði, hvárt þeir væri þar komn-

ir frændr hennar. Hon segir, at þat væri eigi, — „eða hversu stenzt af um ferðir þínar?“ Bersi segir alla sögu, sem farit hefir. Bersi var þar um nóttina; veitir Gróa þeim all-alvarlega. Gróa biðr þeim virkta við ok mælti, at hann skuli veita þeim vinskap. Bersi segir, at svá skuli vera. Hreiðarr sat við fornsögu, til þess er liðit var dagsetr. Þá fór hann út ok gaf nautum sínum. Eftir þat rekr hann þau til brunns. Honum kemr þá í hug, hvat Helgi mælti við hann; snýr at vatninu ok at vökunum, finnr eigi glófana, sér þar bandknúta þessa, er þar lágu; leysir hann þá; eru þeir svá stirðir sem stokkar. Ferr Hreiðarr heim eftir eyk, ok ekr þeim heim til bœjar; hann hjúkar þeim við ok hressast þeir vel. Þeir váru þar um nóttina. Um morgininn býst Bersi heiman frá Eyvindará. Gróa gaf honum fingrgull ok seilamöttul ok mælti til fullkominnar vináttu við Bersa. Ríðr hann þar til er hann kemr á Hreiðarsstaði. Hreiðarr tók við Bersa forkunnar vel. Sögðu húskarlar hans sínar eigi sléttar. Bersi hló mjök at, kvað gleðibragð vera ungra manna, — „en er víst, at þeir hafa sýnt þat, at þeir hafa alls kosti við ykkr, en látit mín at njóta, er þeir hafa eigi meira at gert við ykkr; því at œrnar sakir gerðu þit til, þó at þeir hefði drepit ykkr. Nú skulu þit láta vera kyrt.“ „Svá

munu vit gera," sögðu þeir. Fara heim eftir þat; fara upp eftir ísunum, þar til er þeir koma fyrir Nollarsstaði. Þar sjá þeir Nollar sitja á hyrnishrúku, sem hundr, ok er allhlámáll. Hann biðr Bersa, at hann mundi rétta málit, slíkar hrakningar sem hann hefir fengit. Bersi kvað þat maklegt, þó at hann hefði nökkurt bráðræði fengit, en þó má ek eftir leita, þó at þú sért ómaklegr." Nollarr dragnar heim, en Bersi ríðr, þar til er hann kemr á Arneiðarstaði. Þá var í annan lit. Þeir Droplaugarsynir váru í túninu úti ok buðu honum þar at liggja ok urðu fegnir fóstra sínum, er hann var þar kominn. Bersi þektist þat ok var hann þar um nóttina. En um morgininn þá rœða þeir mart ok flest um þessa hluti, er hann hafði farit eftir þeim brœðrum. „En ek hefi því gert ferð mína eftir ykkr, at ek vil, at þit varizt þat, sem ek mun segja ykkr, at þit látið eigi vánda menn komast í milli ykkar ok mín; því at þit munuð ekki til þess taka, at ek muni ykkr af hendi gefa, meðan þit veitið eigi mér ágang eða Ormsteini syni mínum, en ef ykkr greinir á, þá mun ek í jafnan stað leggja. Mun ek með ykkr, við hvern sem þit eiguð í heraðinu, aðra en við konu þá, er þú hefir lagt tal þitt við; þá gerðu fyrir mínar sakir; grandalaust hefir verit okkart vinfengi. Mun ek alt at einu halda vinskap við

þau á Skeggjastöðum, þótt þér gerið af yðru ráði þvílíkt sem yðr líkar.“ Helgi svarar: „Eigi veit ek, at þar þurfi um at vanda heðan í frá.“ Bersi mælti: „Þat vilda ek, at þit fengið Nollar kvikendi nökkurt fyrir sitt harðrétti, er þit hafið honum veitt, þó at hann hefði maklegleika til.“ Helgi segir, at þat skuli víst gera fyrir hans orð. Bersi býst heim við sína menn. Helgi gaf Bersa uxa tvá, fimm vetra gamla, gráir báðir, ok stóðhest rauðan ok var kallaðr Heiðarrauðr ok með merar þrjár. Hvárum þeira húskarla Bersa, er þeir höfðu knept við vakirnar, gaf Helgi, öðrum sverð, en öðrum öxi. Skildust þeir vinir. Fór Bersi heim. En þeir brœðr sátu heima um hríð. Helgi leitar aldri á þá konu oftar, ok öngva aðra, svá at menn viti. Er þat ok alþýðu manna sögn, at Helgi hafi öngva konu elskat, svá at menn viti.

14. Þess er getit eitt sumar, at skip kom af hafi í Gautavík í Berufirði. Skipi þessu fylgdu þrœndskir menn ok vistuðust hér um vetrinn. Á því sama vári eftir vetr afliðinn beiddi Þiðrandi Geitisson fóstra sinn fararefna — „vil ek kynna mér siðu annarra manna“. Hróarr svarar: „Þat þykki mér mikit, ef þú vill fara af landi burt, því at ek gerist mjök hrumr af elli, ok veit ek eigi, hvárt þú kemr aftr. En alt at einu, þá skal ek sœma þik at því, sem ek hefi föng á; en biðja vil

ek, at þú komir sem fyrst aftr. En þú munt ráða." Hróarr Tungu-goði fekk Þiðranda mikit fé. Honum þótti mikit, er þeir skildu, ok öllum þótti mikil hans fráför. Réðst Þiðrandi til ferðar ok ferr suðr yfir heiði, ræðr sik í skip, ferr utan um sumarit. Þeim byrjaði vel ok skjótt; þeir kómu skipinu í Þrándheim í Niðarós. Þá réð Hákon hinn ríki fyrir Noregi. Hann hafði atsetu at Hlöðum. Þá sýndist, hverja menning Þiðrandi hafði hlotit, því at öllum mönnum fundust orð um, at eigi hefði þvílíkr maðr komit frá Íslandi í manna minnum, sem Þiðrandi var. Hann ferr á fund Hákonar jarls. Jarl tók við honum vel ok setti hann í hásæti hjá sér ok veitir honum af mikilli blíðu um vetrinn. Hann virði öngvan sinna manna jafnan Þiðranda. Þeir töluðu löngum. Þiðrandi sýndi slíkt af sér, at honum unni hverr maðr hugástum. En er vár kom, þá beiddi Þiðrandi sér fararleyfis út til Íslands. Jarl spurði, hví hann vildi svá litla stund dvelja við þar, — „því at ek ann þér hér allvel vistar; hefir hér enginn sá maðr komit, at mér þykki svá mikil eftirsjá at, sem um þik, ef þú ferr á burt." „Vel hefir þú til mín gert þessa stund, en þó má ek eigi nýta at vera hér lengr, því at ek ann móður minni svá mikit, at ek hlýt at fara nú fyrst. Má yðr þat segja, at þar eru enn þeir menn, at létu sem bezt þœtti, at ek kœma fyrr aftr

en síðar.“ Jarl svarar: „Svá skal nú vera.“ Þiðrandi kaupir sér skip ok lætr í koma mikit fé; hann þiggr af jarli góðar gjafir; eftir þat láta þeir ór landfestum ok sigla í haf. Þat hafa margir fyrir satt, at Þiðrandi hafi óvirt skaplyndi jarls fyrir sumar greinir, ok vildi af því eigi lengr vera með honum. Þiðrandi fekk þat sumar góða byri, ok kom skipi sínu í Skálavík í Vápnafirði, ok bar af skipinu ok flutti heim varninginn. Eftir þat býr hann um skipit ok setr upp. Hann fór heim í Krossavík. Þar var tekit við honum forkunnar vel ok með allri blíðu; verðr þar ok fagnafundr mikill með þeim Þiðranda ok Hróari. Hann er þar fár nætr áðr Hróarr lýsir því, at hann vill, at Þiðrandi fari austr með honum til eigna sinna ok ríkis, — „því at ek má eigi annat en vera ásamt við Þiðranda, svá ann ek honum mikit, ok hver stund þykki mér löng, ef hann er eigi hjá mér.“ Þiðrandi segir, at þat skuli þegar vera, er hann vildi, — „því at ek vil þess njóta, meðan kostr er.“ Býr Þiðrandi ferð sína, ferr með Hróari austr til Hofs í Hróarstungu; urðu frændr hans honum fegnir, þar sem þeir kómu í Vápnafirði. Allir frændr Þiðranda sýndu á sér mikinn feginsþokka, er hann var aftr kominn með virðingu. Ketill þrymr sendi orð Þiðranda systursyni sínum, at hann skuli koma í Njarðvík til heimboðs,

ok segir, at hann skuli eigi til einskis fara, — „því at hann er sá einn minna frænda, at mér er mest aufúsa at eiga mart við ok gott.“ Þiðrandi heitr ferðinni, er á liði sumarit ok heyverkum er lokit, en kvaðst þá eigi tóm eiga at, því at hann hefði fyrr heitit öðrum. Ketill segir, at Þiðranda fœri vel. — Maðr hét Ásbjörn; hann var sunnlenzkr ok þá nýkominn í Fljótsdalsherað. Hann var fœðingi suðr í Flóa. Hann fór þaðan austr á Rangárvöllu, þá austr á Síðu, ok léttir eigi fyrr en hann kemr austr í Fljótsdal. Hann tekr sér þar vist. Ásbjörn var mikill maðr vexti, dökkr á hárslit, ljótr í andliti ok heldr óþokkulegr; þó slœgði marga menn til at taka við honum, því at hann var garðlagsmaðr svá mikill, at enginn lagði lag við hann. Ásbjörn átti viðnefni ok var kallaðr vegghamarr. Ásbjörn hafði verit fimm vetr í Fljótsdalsheraði, er þetta varð til tíðenda, ok hafði lagið garða um tún manna ok svá merkigarða. Ásbjörn var svá mikill meistari á garðlag, at þat er til marks, at þeir garðar standa enn í Austfjörðum, er hann hefir reista. Þorbjörn hét maðr; hann var kallaðr kórekr. Hann bjó á þeim bœ í Fljótsdalsheraði, er heitir á Kóreksstöðum, fyrir austan Lagarfljót. Þat er í Útmannasveit við en eystri fjöll. Þorbjörn átti sér konu; hon var skyld þeim Njarðvíkingum. Hann átti tvá

sonu; hét annarr Gunnsteinn, en Þorkell hinn yngri. Þorkell var þá átján vetra, en Gunnsteinn hafði tvá vetr um tvítugt; þeir váru báðir miklir menn ok sterkir ok allvasklegir; en Þorbjörn var nú gamlaðr mjök. Hafði Ásbjörn vegghamarr verit þar tvá vetr ok grœtt fé nökkut, en á hinu þriðja vári gerir hann bú, því at hann átti ólétta konu; átti hann áðr nökkur börn. Hann leigir land þar fyrir utan lœk, þat er nú heitir á Hlaupandastöðum, en þá at Sandlœk. Hann var þar ein misseri; honum varð ilt til fjár ok varð óhœgt búit. Á þessu sumri gerir Ásbjörn vegghamarr heimanferð sína út í Njarðvík á fund Ketils ok bað, at hann mundi taka við honum til húskarls. Ketill spyrr, hví hann vill eigi búa lengr. Honum kvað þykkja óefnilegt at búa við óhœgindi mikil. Ketill svarar: „Ofliðmargr þykki mér þú vera.“ Ásbjörn kvaðst ekki fleirum leita vistar en sér einum; lézt annat mundu sjá fyrir liði sínu. Ketill spyrr, hvat hann ætlar at sjá fyrir liðinu. Hann kvaðst ætla at hlaupa burt frá, — „ok hingat til þín, því at ek ætla, at mér sé lítill ágangr veittr fyrir ríki þínu; mun ek konuna láta kjalast við börnin.“ Ketill svarar: „Þat hafða ek oft ætlat, at taka við þér. Mun ek gera þér á kost; þú skalt gera garð ofan ór fjalli undan hömrum ok út í sjó; þetta skaltu

vinna til tveggja missera vistar.“ Ásbjörn kvaðst ætla, at hann mundi þetta fá fullvel unnit — „munu vit þessu kaupa, en þú skalt sitja fyrir, at eigi sé fylgt á mik ómegðinni.“ Ketill játar þessu. Síðan gerir hann ferð sína upp yfir heiði, ferr eftir rekkjuklæðum sínum, en þar hleypr hann frá liðinu ok skyldi af því heita á Hlaupandastöðum; þá tóku þeir á Kóreksstöðum við ómegð hans, en mistu landsleigu sinnar við hann ok sátu fyrir öllum vankvæðum. Ásbjörn tekr til garðlags út í Njarðvík ofan ór fjalli; hann vinnr mikil verk á um sumarit, en ekki hefir hann venjubrigði í skapsmunum, því at öllum líkaði illa við hann nema Katli einum.

15. At sjau vikum sumars býr Þiðrandi heimanferð sína; hann ríðr við hinn sjaunda mann út með Lagarfljóti ok ofan eftir Hróarstungu ok þar yfir fljótit, er heitir at Bakkavaði, ríða út eftir heraði ok koma um kveldit á Kóreksstaði til Þorbjarnar. Þorbjörn gekk á móti þeim Þiðranda, ok synir hans, með mikilli blíðu, ok bauð honum þar at vera svá lengi, sem hann vildi. Hann var þar þessa nótt ok gera þeir til hans ágæta vel. Þeir brœðr báðu Þiðranda, at hann mundi vilja fara út til Njarðvíkr ok biðja Ketil, at hann léti lausan Ásbjörn, en gildi þó sumarkaup, eða ella tœki hann við liði sínu. Þiðrandi kvaðst skyldr at leggja orð til, — „en

eigi nenni ek at ríðast í meira, þar er Ketill frændi minn er til annarrar handar.“ Þeir segja, at þeim þœtti þat várkunn. Eftir nóttina afliðna búast þeir til ferðar tuttugu saman; þeir ríða út yfir Ós ok ofan heiði, þar er heitir Gönguskarð, í víkina; var þá miðr aftann, er þeir kvámu í víkina. Þá var fátt manna heima; þá var eigi lokit heyverkum, en þar var heyland mikit. Var mannfólk á verknaði, en Ketill var einn heima karlmanna ok konur nökkurar. Ketill sat í skála. Nú var sagt í þann mund kœmi at honum skjálfti, sem jafnan var vant, at hann hrökk af fótum upp, svá at gnötraði í honum hver tönn; honum var ok sá hrollr sem vatni væri ausit milli skinns ok hörunds. Þá mælti hann við konu eina, at gera skyldi eld fyrir honum ok vildi hann bakast. Hon kastaði undir hann gæru einni. Ketill bakast við eldinn. En Þiðrandi ok hans menn ríða ofan eftir víkinni, ok er þeir koma á víkina mjök at bœnum, þá sjá þeir, at maðr var upp í hlíðinni at garðlagi; hann var í grám kyrtli; hann hafði knept upp blöðunum á axlir, en lykkjurnar hengu niðr at hliðunum, ok í hvítum torfstakki yfir utan; hann hafði drepit á höfuð sér hött. Þeir kenna þenna mann, at þar var Ásbjörn vegghamarr; hann kveðr þá ekki. Þeir ríða svá ofan með garðinum; mæltu hvárigir við aðra. Þá ríðr Gunnsteinn

Kóreksson ofan at Þiðranda ok mælti: „Illvænlega lætr sjá maðr; muntu leyfa mér at ek taka geirnagla ór spjóti mínu ok taka af spjótit af skaftinu ok skjóta til hans ok vita, hversu hann verðr við.“ Þiðrandi mælti: „Gerðu þat eigi, því at þat er fornt mál, at oft hlýzt ilt af illum, ok vil ek eigi, at þú eigir við hann.“ Þá snýr hann í halaferðina ok af götunni; þá tekr hann ór geirnaglann ór spjótinu ok skaut til hans með hlátri miklum. En er Ásbjörn sér at spjótit ferr at honum, þá hleypr hann upp við; skotit kom í kyrtilsblaðit ok í lykkjuna ok svá út í blautan garðinn ok svá at hann fellr út af garðinum. Hann sprettr upp skjótt ok tekr spjótit ok kastar niðr, en hann hleypr upp á garðinn ok þegar inn yfir. Hann tekr þegar skeið heim til bœjar. En þegar er hann kemr í túnit, þá hleypr hann í eldaskálann, þar er Ketill bakast; hann kastar sér upp í setit gegnt eldinum. Ketill spyrr, hvat honum væri. Hann svarar: „Vant er at vita, hverju vér skulim fagna; ætlaða ek á vári, er ek réðumst hingat, at ek munda eigi barðr til meiðinga, eða með öllu til bana. Eru þeir komnir hér Kórekssynir; hefir Gunnsteinn skotit spjóti undir hönd mér ok kom út undir annarri. Nú ætlaða ek, at ek munda hafa heimsótt höfðingja, er þér eruð; en ek sé, at enginn er í þér dugr, at þér rekið aldrigi várra

harma, þó at oss sé skammir gervar.“ Ásbjörn hafði hátt raddarlag ok sárlegt andartak. Ketill hleypr upp við bræði mikla; hann þrífr ullskyrtu sína ok kemst í, en áðr í brókum leistalausum; váru ilbönd undir neðan, ok höfðu menn þá línbrœkr í þat mund. Ketill gengr þá þegjandi utar eftir eldhúsinu, svá at alla vega hraut eldrinn um hann. Hann gengr utar til lokrekkju þeirar, er hann var vanr at sofa, tekr ofan hjálm ok setr á höfuð sér ok sverð í hönd sér, setr skjöld fyrir sik. Eftir þat snýr hann út með brugðit sverðit, en kastar eftir umgerðinni. En í því, er hann kom í tún, þá ríðr Þiðrandi í túnit ok hans menn. Ketill snýr þegar at Þiðranda ok höggr til hans með sverðinu. Þiðranda bar svá nær höggit, at hann sá eigi ráðrúm til at skjóta fyrir sik skildinum; hann kneppir sik aftr ór söðlinum ok kemr standandi niðr. En Ketill stöðvar ekki höggit at heldr. Þá riðu menn mjök í standsöðlum smeltum. Ketill höggr um endilangan söðulinn ok tekr í sundr bógana báða ok hestinn undir söðlinum. Ketill höggr þegar annat sinn til Þiðranda. Hann kemr þá skildi fyrir sik. Ketill klýfr þá skjöldinn fyrir utan mundriða, svá at sverðit nam í vellinum stað. Konur þær, er á bœnum váru, hlupu út þangat, er menn váru á verki. Annarr bœr stóð þá í víkinni, sá er at Virkihúsum heitir.

þangat hlupu sumar konur, því at þar váru enn karlar nökkurir. Fóru þeir þangat; þeir urðu alls tuttugu menn. Þiðrandi mælti við menn sína, at enginn skyldi bera vápn á Ketil — „en ef nökkurr gerir öðruvís, en ek mæli fyrir, þá mun ek bera vápn á hann, þó at hann sé af mínum mönnum.“ Eftir þetta biðr Þiðrandi Ketil frænda sinn allra safninga — „hefi ek hér aðrar viðtökur en ek hugða til, ok ef nökkut er þat í vorðit várum ferðum, at yðr þykkir málþarfa, þá vil ek bótum upp halda, svá at þér þykki sœmd í. Nú meðr því, at þú vill einskis mín orð meta, þá láttu mik njóta móður minnar en systur þinnar, ok er megin ábyrgðar hlutr at halda þessu fram, sem nú hefir þú upp tekit.“ Ketill þegir við ávalt, en Þiðrandi biðr hann vægðar einart. Ketill lætr sem enginn væri annarr, ok sœkir at honum í ákafa. Þiðrandi mælti: „Hví er nú eigi vel, at nú vinni maðr þat er má annat; en enginn maðr skal bera vápn á Ketil, því at hann mun sefast brátt; en eigi banna ek, at þér drepið menn hans sem þér meguð.“ Þá gera þeir svá. Þá hörfa þeir suðr eftir túninu. Tekr nú at líða aftaninn mjök ok lægir sólina, en hross þeira váru hér ok hvar, því at þar hleypr hverr af hestum sínum, sem kominn var. Þá berr suðr eftir vellinum, alt til þess, er þeir koma at lœk þeim, er fellr

fyrir utan garð þann, sem gengr fyrir neðan hlaðit. Þá stingr Þiðrandi fram blóðreflinum ok hleypr öfugr yfir lœkinn. Þá var höggvinn af Þiðranda skjöldrinn allr, svá at enginn sp á nn var eftir, nema þat er mundriðanum fylgdi. Í þessu höggr Ketill til Þiðranda ok kemr á öxlina hœgri ok leysir frá herðarblaðit, svá at inn sá í lungun. Þiðrandi hljóp þá ofan yfir lœkinn, tekr sverðit hinni vinstri hendi ok höggr til Ketils ok í gegnum hann. Ketill fellr þá dauðr til jarðar; en Þiðrandi gengr suðr yfir lœkinn ok at þúfu þeiri, er stendr fyrir neðan götuna, er nú heitir Þiðrandaþúfa. Hann sezt þar niðr. Þá stóð ekki fleira manna upp en þeir Kórekssynir, Þorkell ok Gunnsteinn. Allir váru fallnir aðrir menn Þiðranda. Þeir Kórekssynir settust þá niðr hjá honum á sína hönd hvárr; þeir váru þá móðir mjök. Menn Ketils styrmdu yfir honum ok huldu hræ hans. Eftir þat gengu þeir heim vígmóðir ok margir sárir. Nú tekr Þiðrandi til orða við Gunnstein: „Hversu þykki þér at fara, hvat mun nú tjá at lasta þat er orðit er, en farit hefir betr, at hér megi þér sjá nú, hversu einræðit kann at gefast, en ekki tjár nú at ávíta þik. En hvat hefir þú sét til Ásbjarnar félaga þíns um aftan?“ Gunnsteinn svarar: „Átt hefi ek annat verkefni en hyggja at þeim skelmi.“ Þ i ð r a n d i

mælti: „Ekki er mér þat þó, ek hefi ekki svá annríkt átt, at ek hafa eigi augu til sent, hvat hann hefir at hafzt. Þegar í kveld er Ketill gekk út, ok menn drifu at honum, þá kom Ásbjörn út ok hafði hönd fyrir auga ok skygndi til, hversu fœri á milli vár. En nú hefir hann farit ekki hermannlega, ok þat hygg ek nú, at hann sé hér nú í vellinum fyrir utan lœkinn; ok ætla ek, at hann fletti mannnáinn einn.“ Gunnsteinn sér nú, hvar hann er ok hleypr út yfir lœkinn; hann hafði sverð í hendi ok höggr á hrygginn ok tekr hann í sundr í miðju. Eftir þetta gengr hann til sætis síns. — Kona ein gengr út um kveldit. Þat var griðkona. —

16. Gunnarr hét maðr. Hann var á vist með Katli. Hann var austmaðr ok hafði komit út um sumarit. Hann var háleyskr maðr at ætt, mikill maðr ok víglegr, ungr at aldri ok allvel mentr. Hann sat í útibúri fyrir ofan hús; þar var inni varningr hans. Ekki hafði hann verit við fund þenna, ok ekki hafði hann vitat til, at styrjöld sjá hafði verit. Konan hleypr til búrsins; þetta var vinnukona hans. Gunnarr sat í durum útibúrsins ok fiðraði örvar. Hon tekr til orða: „Satt er þat er mælt er, at eigi má mann sjá, hverr hverrgi er. Mundi Ketill eigi þat ætla at hausti, er hann bauð þér hingat, at honum mundi engi brautargangr at þér verða, ef hann þyrfti

nökkurs við, en þú ert mannfýla því meiri, er þú liggr inni kyrr, sem hundr á hvelpum, þar sem húsbóndi þinn er lagðr við velli ok margir hans menn. Er hér kominn ófriðargangr ok hafa þeir vegit Ketil.“ Gunnarr hljóp upp við þessa tíðenda-sögu ok þrífr boga í hönd sér, leggr ör á streng, er hann hafði nýgert. Hann gengr þá út ok mælti: „Hvárt eru þessir menn á burt farnir frá óverkum sínum, er þetta hafa gert?“ Hon svarar: „Eigi er þat.“ „Hvar eru þeir nú þá?“ segir hann. „Þar eru þeir er eftir lifa fyrir sunnan lœkinn á vellinum.“ Gunnarr mælti: „Hvar er hann Þiðrandi, ek vilda hann sjá?“ „Þat ætla ek,“ sagði hon, „at hann siti á fuglþúfu milli þeira brœðra, Kórekssona.“ Gunnarr bendir nú bogann, ok var þat alt jafnskjótt, at strengrinn gall heima við bœinn ok Þiðrandi fell á bak aftr; kom örin fyrir brjóst Þiðranda ok út í millum herðanna. Gunnarr spurði, hvat manna sjá hefði verit. Hon svarar: „Þat var Þiðrandi Geitisson.“ „Seg allra kvenna örmust. Eigi fekk annan mann vinsælla, né betr at sér. Hefi ek þeim manni bana unnit, er ek vilda sízt.“ Þorkell Kóreksson spurði Gunnstein bróður sinn, hvárt hann væri mjök sárr. Gunnsteinn kvaðst hafa sár nökkur, — „en hvat líðr þér, Þorkell?“ „Ekki sár er skaðlegt á mér.“ Þá mælti Þorkell: „Nú munu vit eigi þurfa Þiðranda at bíða, enda mun

eigi ráð heim at leita til bœjarins. Eigi get ek, at vit náim hestum okkrum; munu vit ok eigi vera mjúkir til göngu." Þeir hvelfa skildi yfir Þiðranda þar á þúfunni, ganga síðan á burt, fara upp til götu, rétta leið upp í brekkur. Þeim fórst seint, því at náttmyrkr var á mikit. Þeir gengu til þess er þeir kómu at brekkum þeim, er neðstar váru í skarðinu. Þar var hvammr fyrir sunnan götur, ok heitir Kiðjahvammr. Á fellr ofan ór skarðinu ok ofan í hvamm; þar er mikill fors í; undir forsinum er hellir mikill. Í þeim helli eru menn oft á haustum, er á fjall er gengit. Þorkell mælti: „Förum vit til hellisins, því at mik gerir svá móðan, at ek má eigi lengra ganga." Þeir fara til hellisins; er þar hlaðit grjóti fyrir framan. Gunnsteinn kastar sér niðr þegar, því at honum var heitt mjök; hann verpr af sér klæðum. Þorkell sprettir af sér belti sínu; eftir þat flettir hann af sér klæðum. Þá falla út iðrin. Hann sezt þá niðr, ok lét Þorkell þar líf sitt. Við þetta hafði hann gengit alt neðan ór Njarðvík. Nú er Gunnsteinn einn eftir hjá bróður sínum dauðum; hann var sárr mjök. Gunnsteinn sá þat af sínu ráði, at ráðast á brott þaðan. Hann stendr þá upp ok er hann ætlar þaðan til göngu, þá var hann svá stirðr, at hann mátti hvárigan fót hrœra yfir annan fram. Sezt hann þá niðr; verðr hann nú þar at

vera, þó at honum þœtti eigi gott. Þorbjörn kórekr lét illa í svefni þessa nátt. En er hann vaknar, þá ferr hann skundandi í klæði. Hann vekr upp smalamann, ok mælti, at hann mundi fara sendiför hans, — „vil ek, at þú takir hesta tvá; vil ek, at þú ríðir út til Óss ok ofan í Gönguskarð til hellis þess, er þér eruð vanir at hafa náttból um haustum, þá er þér gangið á fjall, ok vit, við hvat þú verðr þar varr. En ef þú verðr við nökkur tíðendi varr, þá þigg ek, at ek fengi þat at vita.“ Sauðamaðr ríðr ofan til Óss ok ofan í Gönguskarð; hann litr til ferða, en er hann kemr ofan í Kiðjahvamm, þar stígr hann af baki ok gengr upp undir forsinn; hann gengr inn í hellinn; þá var lýst af degi. Hann spurði, hvárt nökkut væri þar, þat sem honum mætti andsvar veita. Gunnsteinn segir til sín. Sauðamaðr spyrr tíðenda. Gunnsteinn segir slík sem orðin eru. Sauðamaðr spyrr, hvárt hann mundi fœrr með honum í burt. Gunnsteinn kvað eigi annat til þess. Hann vildi þá brátt út ganga, en mátti eigi, nema hann styddist við axlir honum — öðrum fœti. Hann kemr honum í söðul, ok berr at honum klæði ok býr um hann sem honum þótti vænlegast, ríðr nú upp yfir heiði ok kómu heim um hádegisskeið. Þá hafði Kórekr búit laug; tekr hann nú ok fægir sár Gunnsteins,

ok veitir honum hœgindi slík, sem hann mátti.

17. Þessi tíðendi spurðust brátt, ok þótti mörgum mikil, sem var. Hróari Tungu-goða fell þetta næst, svá at hann legst í rekkju af harmi ok deyr af helstríði. Eftir þenna fund kemr Þorkell fullspakr heim, því at hann hafði farit ofan í fjörðu eftir skreið. Hann kom þann dag heim, er fundrinn hafði verit áðr um nóttina. Þorkell fréttir fundinn ok at fallinn er faðir hans ok Þiðrandi. Haug verpr hann yfir Þiðranda frænda sinn, ok stendr hann þar á bakkanum ofan undan bœnum. Hann fœrir í haug menn þá er fellu. Þorkell rak á burt austmanninn með miklum hrakningum, kvað hann þeim mikla skömm gert hafa, svá at eigi mundu menn bœtr bíða, drepit þann mann, er aðrir væntu sér af hins mesta yndis. Gunnarr hvarf nú á burt ok spurðist ekki til hans.

Margir menn hörmuðu þessi tíðendi, er þeir spurðu, ok þótti þetta miklir atburðir, bæði Þorkell Geitisson bróðir hans ok Bjarni Helgason frá Hofi í Vápnafirði, því at hann var náinn frændi Þiðranda, — Helgi Ásbjarnarson átti Þórdísi toddu, systur Bjarna — svá þeir brœðr Þorvaldssynir Þiðrandasonar, Grímr ok Helgi; þeir váru allir í eftirleit við Gunnar austmann ok vildu allir Þiðranda hefna, en til þessa manns spurðist aldri; var

þat flestra ætlan, at hann mundi hafa hlaupit til fundar við aðra austmenn, þá er sátu búðsetu, þar er þeir höfðu skip uppi í víkum milli Njarðvíkr ok Borgarfjarðar fyrir handan Snotrunes. Þar sátu sjautján austmenn ok ætluðu menn af því, at hann mundi þangat vera farinn. Líðr nú á vetrinn, alt þar til at daga lengdi. Þá býr Þorkell Geitisson ferð sína norðan ór Krossavík með tíunda mann austr yfir heiði í herað. Hann ríðr upp eftir heraði fyrir austan fljót, alt þar til er hann kemr á Arneiðarstaði; hann fær þar góðar viðtökur af Droplaugu ok sonum hennar. Hann var þar um nóttina. Þá biðr hann þá brœðr, at þeir munu fara með honum út til Njarðvíkr ok hitta Þorkel fullspak ok þaðan suðr í fjörðu — „vil ek vita, at ek komumst nökkut á sporð um þenna mann Gunnar, er nú er kallaðr Þiðrandabani, er oss hefir mikla harmsök unnit; þetta er öllum oss mikil nauðsyn á, at geta hann af ráðit.“ Þeir brœðr ráðast nú til ferðar með Þorkatli, ok fara út eftir heraði; þeir kveðja upp einstaka menn ok verða þeir saman átján. Nú fara þeir ok koma um kveldit á Kóreksstaði til Þorbjarnar. Þeim er þar boðit at vera ok þeir eru þar um nóttina. Þeir spyrja Gunnstein vandlega at þeim tíðendum, er gerzt höfðu um haustit í Njarðvík, en Gunnsteinn sagði greinilega frá ok

þótti þó mikit fyrir at segja. En er þriðjungr lifði nætr, þá stendr Helgi Droplaugarson upp; var tunglskin mikit ok fœrðir góðar bæði um heruð ok heiðar. Hann vekr þá förunauta sína. Þá gengr hann til Gunnsteins ok mælti við hann: „Þú munt vilja með oss, frændi, út í Njarðvík.“ Gunnsteinn svarar: „Fara skal ek, ef þér vilið.“

18. Eftir þat ráðast þeir til ferðar, fara út fyrir neðan Sandbrekku ok svá út til Óss, ok upp í heiði til Gönguskarðs, unz þeir koma svá upp, at ein brekka var eftir. Þar er hvammr fyrir utan göturnar, ok heitir Djúpahvammr. Þar liggr leiðin um sumarit hit syðra, en jafnan um vetrinn fara menn ofan eftir hvamminum, þá er snjáva leggr. Hann biðr þá alla niðr setjast, ok skipar þeim í garða en hlið í miðju, sem í húsgarði. Þorkell Geitisson mælti: „Hvat skal breytni sú, frændi?“ Helgi svarar: „Ek þóttumst heyra mannamál upp í skarðit áðan. Nú skulu vér taka þessa menn höndum, hverir sem þeir eru.“ Ok er þeir höfðu nýsezt niðr, ríða þar at þeim fimm menn á broddstöfum. Þessir menn allir höfðu stálhúfur ok girðir sverðum. Þeir kendu þessa menn, at þar var Þorkell Ketilsson fullspakr neðan ór Njarðvík ok heimamenn hans. Helgi sprettr upp ok þeir allir, ok mælti, at þeir skyldi hafa hendr á þeim. Þeir gerðu svá. Helgi gekk at Þorkatli ok

heilsar honum ok spyrr, hvert hann ætlar at fara. Þorkell kveðst ætla at fara upp í herað ok heimta skuldir. „Hví segir þú svá ólíklega, at þú munir fara at fjárreiðum í þetta mund missera? Ok sé ek, at ekki er þetta þitt erendi. Nú þykkist ek vita, hvert þú ætlar, ok svá erendi þitt. Þat mun ek ætla, at þú mundir fara upp í Mjóvanes, á fund Helga Ásbjarnarsonar, ok selja honum í hendr Gunnar Þiðrandabana; ok mun þér þat þykkja líklegast, at hann muni geta haldit Gunnari fyrir mér; þú veizt at fátt er með okkr.“ Þorkell svarar: „Hví ætlar þú mér þann hlut, at ek muna þann mann halda, er oss hefir mesta skömm gert; ok munu þér þat spurt hafa, at ek rak hann í burt þegar hinn sama dag, er ek kom heim.“ „Ekki hirði ek, hvat þú segir til þess. Nú er þér skjótt til at kjósa um tvá kosti, hvárt þú vill, at ek drepa þik hér í Djúpahvammi, eða ella selr þú fram manninn.“ Þorkell kvaðst eigi mundu fyrir sjá um þann mann. Helgi fletti þá Þorkel af vápnum ok klæðum ok alla hans félaga; þá lætr Helgi leggja þá niðr ok fær til jafnmarga menn at vinna á þeim. Helgi mælti: „Eigi er oss vant við þik, ef þú virðir einskis frændsemi við mik; nú skal ek eigi hlífast við þik.“ Nú sér Þorkell í hvert vandræði komit var ok mælti: „Fast gengr þú at flestu því, er þú vill þér afskifti veita. Mér mun fara

sem flestum, at ek mun kjósa at lifa, ef ek á kosti. Mun ek nú segja víst, at austmaðrinn er í minni varðveizlu. Hefi ek hann haldit í allan vetr, síðan er tíðendin gerðust; gerða ek þat til ólíkinda at kveðja hann á brott. Uppi í heiðinni, fyrir ofan bœinn í Njarðvík, gengr hjalli sunnan frá skarðinu út fyrir Skálanes. En á hjallanum gegnt bœnum er hlaupin urðskriða ofan ór hryggum á hjallann; þat grjót er mjök mosa vaxit ok geitaskófu. Þar á milli steinanna sló ek tjaldi á hausti, þá er ek rak hann á brottu; þat er járngrátt ok samlitt við grjótit; þar setta ek húðfat hans, ok bjó ek um sem ek kunna, ok þar hefir hann verit síðan.“ Þá svarar Helgi: „Nú gerðir þú vel, er þú sagðir hit sanna til, eigi fyrir því, vissa ek áðr, at hann var í þinni varðveizlu; skal ek nú ok eigi gera þér til meins, en þú munt nú eigi at sinni lauss verða, at svá búnu.“ Þá mælti Helgi til Þorkels Geitissonar ok spurði: „Hvárt viltu nú heldr fara ofan yfir heiði ok leita austmanns, eða viltu sitja hjá Þorkatli nafna þínum ok gæta hans til hádegis.“ Þorkell Geitisson svarar: „Ek vil vera eftir hjá nafna mínum ok gæta hans, því at vér erum ófráir Vápnfirðingarnir; mun hér lítils við þurfa, þykki mér meiri hamingjuraun eftir honum at leita. Treysti ek þér betr ok þinni giftu eftir honum at leita.“ „Því bauð ek ok

kjörs á," sagði Helgi, „at mér þykkir vel at þú ráðir, en vant er at sjá, hverjum þess verðr auðit. Nú skal skifta liði í helminga. Munu vit brœðr fara ofan yfir heiði við tíunda mann ok vita, hvat ek koma áleiðis, en þér félagar farið upp á Arneiðarstaði í kveld ok bíðið mín þar, unz ek kem á morgun, nema ek finna eigi austmanninn, þá mun ek koma á hádegi. Þá skal drepa Þorkel fullspak, ef hann hefir logit, en ef hann segir satt, þá má hann eigi at hafa, þó at hann seti undan. En ef ek kem eigi aftr fyrir hádegi, þá skaltu Þorkel láta fara hvert er hann vill, því at ratat mun ek þá hafa hæli austmannsins, hvert sem hann verðr fyrir höndum eða eigi." Nú skiljast þeir þar. Fara þeir Helgi ofan yfir heiði, en Þorkell Geitisson sitr eftir hjá nafna sínum. En er þeir Helgi kómu upp í skarðit, þá lýsti af degi. Þá var bakki mikill til hafs; dregr upp skjótt á himininn ok tekr at drífa; fylgir vindr af landnorðri. Þeir sœkja ofan í brekkurnar. Þá sjá þeir, hvar hjallinn gengr út eftir hlíðinni. Þá mælti Grímr Droplaugarson: „Vinnum vér eigi tvisvar hit sama, snúum vér nú hér út eftir hjallanum." Þeir fara nú eigi lengi, áðr en þeir sjá urðina ok tjaldit svá. Þá var hálfljóst af degi. Nú vex drífa ok svá vindrinn; tekr nú at kólna. Í þenna tíma vaknar austmaðrinn í tjaldinu. Hann

þarf at ganga örna sinna. Hann ríss upp, í skyrtu ok línbrœkr; hann kippir skóm á fœtr sér, en kneppir eigi; ekki hafði hann yfir sér ok ekki í hendi. Ok er hann bregðr brókum sínum, þá heyrir hann manna mál suðr á hjallann frá sér. Þeir áttu þá skamt til tjaldsins. Hann sá, at þá var eigi ráð at snúa í tjaldit, er ófriðarmenn váru svá nær komnir. Hann snýr þá út eftir hjallanum, slíkt sem hann má fara. Þeir sjá nú manninn, ok þóttust í hendi hafa ráð hans, ok ætluðu, at hann mundi skamt undan taka; eggjaði hverr annan, at eftir skyldi halda. Gunnarr hleypr nú slíkt sem fœtr mega bera, svá at af liggja skórnir. Nú dregr þó í sundr með þeim meðan hann var ómóðr. Gunnarr hleypr ofan hjá skálanum ok út af lautinni; þá nemr hann staðar ok knýtir línbrókina at beininu. Þá váru þeir komnir ofan hjá skálanum á völlinn. Þeir gera garð ofan at sjónum. Grímr var þar allra manna skjótastr. Hann hleypr þá fram hjá liðinu ok at honum Gunnari ok ætlar þegar at sæta áverkum við hann. Gunnarr sér þetta ok kastar sér á kaf. Hann drepr þegar vör undir sik. Grímr sér, at hann getr eigi með vápnum sótt hann ok skýtr eftir honum spjóti ok kemr í ena vinstri hönd Gunnari. Hann tekr til ok kippir á burt, en hann legst úti á víkina. Þá var hvast mjök ok föll stór. Helgi kveðr nú við ok mælti: „Hvar

vitið þér slíkan mann at áræði sem þenna, eða hverr er fúss eftir honum at ráðast?“ Enginn kvaðst til mundu hætta. „Þess er ván,“ sagði Helgi, „því at annathvárt mun einum endast eða engum af váru liði. En sá mun eigi fara, því at mér þykkir landtakan óvísleg, þar er Gunnarr er á strönd fyrir, enda er eigi víst, hversu sundit tekst. Nú munu vér heldr ganga inn til nausta ok vita, ef vér fám oss þar skip at róa eftir honum, þó at oss sé þat nökkuru seinna; en þó skulu vér at hyggja jafnan, hvert hann legst“. Þeir Helgi gera nú svá, sem hann mælti fyrir, en Gunnarr legst yfir víkina ok kemr á land fyrir sunnan skriðurnar, er nú heitir Gunnarsdœld. Því hafa þeir menn saman jafnat, er hvárttveggja hafa komit ok kunnigt er um, at þar sé jafnlangt sund, er Gunnarr hefir lagizt yfir þvera Njarðvík, ok frá Naustadœli ok yfir til Vindgjár. Gunnarr hleypr þá upp á nesit Snotrunes. Hásetar Gunnars sátu öðrum megin nessins búðsetu. Hann leitar þangat til þeira. Þeir Droplaugarsynir róa yfir víkina ok koma litlu síðar á land en Gunnarr. Þeir setja upp skipit ok ráðast til göngu ok sjá, hvar Gunnarr ferr. Þeir herða nú eftir honum. Gunnarr hleypr inn í búðina. Þá sitja þeir at dagverði. Gunnarr bað þá ásjá, — „vilda ek, at þér verðizt með mér; munu vér þá eigi uppgefnir fyrir þeim

er eftir sœkja". Þeir kváðust aldri mundu gefa sik upp fyrir ógiftu hans. Hann gaf nafn víkinni, ok kendi við félaga sína, ok kallaði Geitavík, ok svá heitir hon ávalt síðan. Ok er hann sér, at hann fær ekki af þeim, þá snýr hann brott ok upp á Snotrunes. Hann stefndi suðr til Borgarfjarðar með ekki meirum birgðum, en áðr hafði hann. Þeir Droplaugarsynir sjá, at Gunnarr hleypr brott ór víkinni; koma þeir ekki þar; þeir hlaupa hit efra fyrir ofan búðirnar. Gunnarr tekr nú at hrymjast mjök á fótum, er hann hljóp berfœttr um klakann, ok kuldi mikill; frýs at honum línklæðin; dugði honum þat, at hann kostaði um ferðina slíkt er hann mátti; fekk honum því vermans. Nú dregr þó saman með þeim unz hann kom upp í ásinn; þá hallar brátt af suðr.

19. Sunnan undir hálsinum stendr bœr, er heitir á Bakka. „Sá er næst", hyggja þeir. Þar bjó sá maðr, er Sveinungr hét. Hann var kraftamaðr mikill ok átti góða penninga, kvángaðr maðr ok átti einn son níu vetra gamlan, þá er þetta varð tíðenda. Ekki var þar fleira karla; váru þar enn konur nökkurar. Sveinungr var einrœnn maðr ok var mál manna, at hann væri eigi allr þar sem hann var sénn; en þó var hann góðr, þá er hann vildi, en gerði við fá eiga. Sveinungr var þenna dag farinn at torfi á þá leið, sem

Gunnarr var á för. Hann er þá at gera hlassit, er Gunnarr hleypr þar hjá; hann hafði þá borit í hripin, en eigi hlaðit í milli. Gunnarr hleypr at Sveinungi ok mælti: „Bjargaðu mér!" Sveinungr svarar: „Hvers þarftu við?" Gunnarr svarar: „Fjándmenn mínir hlaupa eftir mér ok vilja drepa mik, ef þeir ná mér". Sveinungr spyrr, hverr hann væri. Hann svarar: „Ek heiti Gunnarr ok em ek kallaðr Þiðrandabani." Sveinungr spurði: „Hverir hlaupa eftir þér?" Gunnarr svarar: „Ek veit þat eigi víst, þó ætla ek, at þeir sé Droplaugarsynir." „Þat er vel," segir Sveinungr, „ok mun hér eigi at sökum at spyrja; er þat gott at vita, þó at þú fáir hegning fyrir þann glœp, er þú hefir unnit, drepit þann mann, er allir hugðu bezt til." Gunnarr svarar: „Eigi dyl ek, at verkit sé ilt orðit. Er ekki þörf at minnr. Er þat öllum boðit, at bjarga sér meðan hann má". Sveinungr mælti: „Legstu niðr á milli hripanna, ef þú vill, en ekki mun þér þetta duga fyrir slíkum köppum sem eftir sœkja". Sveinungr steypir af sér kuflinum ok fœrir hann í. Gunnarr legst nú í sleðann milli hripanna, en Sveinungr þrífr í tauma hestsins ok léttir eigi fyrr en hann kemr heim á Bakka. En þá er Gunnarr lagðist niðr í sleðann, bar hálsinn á milli þeira. Váru þeir Droplaugarsynir þá vestan í hálsinum, en torfin eru austan í hálsinum ok sáu þeir eigi fyrir því. Sveinungr

ekr fyrir þver dyrr hlassinu. Sveinninn stóð í durum; hann var í hvítum stakki ok söluváðar brókum. Sveinungr mælti við sveininn: „Taktu staf þinn ok hlaup suðr ok upp í fjall ok safna saman fé okkru, því at veðr gerir illilegt, ok rek í hús.“ Sveinninn mælti: „Fara mun ek inn í stofu ok taka hött minn ok vöttu.“ Sveinungr mælti: „Þá er vér várum ungir, þurftum vér hvárki hött né vöttu.“ Nú hleypr sveinninn slíkt er hann má, því at hann var hræddr við föður sinn. Sveinungr beitir hestum frá hlassinu ok leiðir til brunns; lætr síðan inn í hús; eftir þat gengr hann heim. Hann leysir þá ór sleðanum reipin ok reisir hann við vegg upp. Í þessu bili koma þeir Droplaugarsynir þar í tún.

Sveinungr heilsar þeim glaðlega. Þeir tóku því vel. Hann spyrr, hversu af stœðist um ferðir þeira. Helgi spyrr, hvárt hann hefði nökkut manna sét hlaupa hjá sér áðan, — „er þú ókt torfinu.“ „Engan sá ek nema sjálfan mik, en heimill er greiði við ykkr, sá er þér vilið þiggja.“ Helgi kvaðst einskis við þurfa — „er dags mikit enn eftir; er mér miklu meiri forvitni á um þenna mann, er áðan hljóp upp torfgrafirnar; þykki mér þat eigi vera mega, at þú sæir hann eigi.“ Sveinungr svarar: „Aldri veit ek, hvárt ek sá eigi áðan mann hlaupa fyrir ofan torfgrafirnar í ljósum klæðum ok sá hinn sami hleypr nú þar

suðr í fjallit." Hann réttir til höndina ok vísar þeim til. Þeir sjá nú, hvar maðr hleypr; eggjar Helgi nú, at þeir skyldu leggja eftir manninum. Þeir gera nú svá. En er hann hljóp í burt, þá hafði Sveinungr velt hlassinu inn í anddyrit; varð Gunnarr þá undir en hripin á hann ofan. Þar lá hann þá er þeir kómu Droplaugarsynir, ok nú þegar er þeir váru burt, þá ryðr hann af honum torfinu. Hann tekr kníf ór skeiðum ok rístr af honum klæðin; eftir þat fylgir hann Gunnari í fjóshlöðuna; kemr honum á heystál upp. Eftir þat gengr Sveinungr inn ok hleðr upp torfinu. Droplaugarsynir gengu suðr yfir Brunnlækjar brunna, — þat er á sunnanverðum vellinum. — Þá stingr Helgi við fótum, nemr staðar ok mælti: „Þó ferr þessi maðr frálega, er áðr er nýkominn af sundi, er hér hleypr í fjallinu. Þœtti mér, sem hann myndi nú mjök hrymdr, er hlaupit hefir berfœttr á klaka í allan dag. Eða, hvárt œpir hann eigi at fé?" Gunnsteinn Þorbjarnarson svarar: „Hvat muntu þat mega marka, má hann þat gera til ólíkinda." Helgi svarar: „Eigi sýnist mér sjá maðr svá vera, sem mér væri ván, at Gunnarr mundi vera. Munu eigi þau töfl í vera, at Sveinungr mundi hafa sent heiman son sinn at safna heim fé, en hann hafi borgit hinum ok komit undan? Nú skulu vér ekki elta þenna mann. Skal nú snúa af

ok eiga við Sveinung bónda.“ Þeir ganga nú heim til bœjarins, en Sveinungr er inni í anddyri ok hleðr upp torfinu ok mælti: „Hví farið þér svá hverft?“ Helgi svarar: „Því at þat er vár ætlan, at maðrinn muni vera í þinni varðveizlu, en eigi í fjalli uppi, sem þú sagðir: Er þar son þinn.“ Hann svarar: „Ek ætlaða, at hann mundi í stofu inni. En þó veit ek eigi, hversu ek munda nú fara at fela hann.“ Helgi svarar: „Þú munt hafa látit hann í milli hripanna ok velt honum af sleðanum með torfinu; munu vér hafa gengit á hann. Nú viljum vér rannsaka hér.“ Sveinungr svarar: „Hafi þér nú ríki til þess fyrir liðsfjölda sakir, en aldri hefi ek fyrr rannsakaðr verit sem þjófar.“ Nú ganga þeir inn ok rannsaka hús öll ok finna hann eigi inni. Þá mælti Helgi: „Bæði skal koma í fjós ok hlöðu.“ Sveinungr svarar: „Þat er víst, at þar er austmaðrinn, því at hon baula er jafnan taðdrjúg.“ Helgi svarar: „Aldri hirði ek um skrýtyrði yður.“ Sveinungr gengr til rúms síns ok tekr ofan sax eitt mikit. Þat var tveggja alna hátt. Hann festir þat á sik. Síðan gengr hann til fjóss ok lýkr upp fjósinu. Hann snýst þá við honum Helga ok mælti: „Vita munu þér, Helgi, hvat lög eru, því at þú ert lagamaðr mikill, at eigi skulu fleiri menn inn ganga en fyrir eru. Nú em ek einn. Vil ek at einn yðarr gangi inn, því at ekki eru

hér fleiri fylgsni, en brátt munu ratast í básum mínum ok stíum hjá geitfé mínu; vil ek ekki hark manna, at fé mitt skemmist af vápnum þeira. En í hlöðu eru dregnar geilar umhverfum hey; myrkt er þar, því at ek lét þar inn fœra mikit úthey á hausti, ok byrgja öll vindaugu með myki, en frosin hart. Láttu menn þína höggva upp vindaugu, en Helgi gangi með mér ok rannsaki.“ Helgi svarar: „Svá skal vera, sem þú leggr ráð til.“ Hann gengr inn í fjósit. Helgi gengr með honum, en þeir Grímr ok hans menn höggva upp vindaugun. Þeim gengr seint, því at hart var mjök frosit. Helgi rannsakar fjósit í básum ok stíum. Eftir þat ganga þeir til hlöðu. Þá mælti Sveinungr: „Nú skaltu standa í durum, en ek mun ganga í hlöðuna ok umhverfum heyit, ek mun ok ganga upp á heyit ok velta af ofan því, er vátt er. Er þér ófœrt at fara upp á heyit fyrr en ek hefi hreinsat áðr, því at þú ert skartsmaðr mikill; vil ek eigi, at saurgist klæði þín.“ Sveinungr ferr nú upp á heyit, leggr austmanninn niðr á stálit innanvert, vefr nú at honum flögu mikla ok þurra; veltir nú öllu saman út af stálinu ok lætr liggja flögurnar; ok er hann er at velta hinni þriðju flögunni, þá hafa þeir uppi vindaugat ok er þá ljóst í hlöðunni. Þá sjá þeir, at þar eru öngvir afkymar. Þá stendr Sveinungr upp

af heyinu ok mælti: „Nú hafi þér sét hér fylgsni öll. Er nú at leita í heyinu ok fletta öllu upp í flögum. Mun annathvárt, at hann mun eigi hér vera, eða í heyinu; ella farið til ok brjótið upp heyit, ef þér vilið, en ek mun standa hjá.“ Helga fanst fátt um ok mælti: „Aldri nenni ek at brjóta þat upp, ætla ek, at eigi þurfi hér lengr at leita.“ Eftir þetta fara þeir burtu ok biðja ekki Sveinung vel at lifa. Þaðan á leið fara þeir sem fyrr, ok er þeir koma suðr í garð, þá rekr sveinninn féð í móti þeim. En þegar þeir Droplaugarsynir eru á braut, þá tekr Sveinungr austmanninn á braut, en lætr liggja flögurnar. Hann fylgir honum til sjávar ok til nausts síns. Þar var velt fyrir framan skip, er Sveinungr átti, er hann sótti sér farm á suðr í fjörðu um haustit; váru grafnir stafnarnir niðr í jörð, en nú fokinn undir snjór hit neðra með borðunum. Þar var ok inni sauðfé, er Sveinungr átti, þá er ilt var úti. Sveinungr tekr nú pál ok grefr inn undir skipsborðit. Hann lætr Gunnar koma inn undir skipit. Síðan mokar hann at snjónum ok sauðamyki, en í þessu kemr sveinninn með féð, ok reka inn ok byrgja aftr hrófit. Treðr féð svá, at ekki sér nývirki á. Sveinungr brokkar þar eftir, en sveinninn ferr heim. Droplaugarsynir fara suðr frá garðinum. Þá stingr Helgi við fótum ok mælti: „Þar

kemr at því sem mælt er, at eftir koma ósvinnum manni ráð í hug; þykki mér sem vér munim enn hafa vanleitat hér.“ Grímr svarar: „Hvar ætlar þú, at hann muni verit hafa?“ „Flögur þrjár velti Sveinungr utar af heyinu; en mér þótti sem hin fyrsta væri þyngst, en þá var myrkt at, ok þá sagði hann at ek skylda til ganga.“ Grímr svarar: „Hví sáttu eigi þetta þá sem nú.“ Helgi svarar: „Því at mér þótti þá eigi jafnlíklegt sem nú. Nú skal þó aftr hverfa at sinni,“ sagði Helgi. Sjá hlutr er sá, at mörgum aflar tvímælis á, at Helga muni áræðisfátt vorðit hafa, þá er þeir váru tveir inni,ok muni hann þá sét hafa, en þótt eigi til ráðanda. Grímr mælti: „Skulu vér nú til fjóss ganga?“ „Nei,“ sagði Helgi, „eigi get ek þess við þurfa.“ Þeir ganga nú ofan eftir vellinum. Þá var Sveinungr kominn upp ór klifum neðan ór fjörunni; ok er þeir finnast, þá tekr Sveinungr til orða: „Enn stýrir þú hverft, Helgi.“ Hann svarar: „Svá mun þér þat þykkja.“ „Hvert skal nú á leita?“, sagði Sveinungr. Helgi svarar: „Mér þykkir vanleitat enn í þínum herbergjum.“ Sveinungr svarar ok brosti at: „Hvar mun hann nú verit hafa?“ „Þat get ek, at hann hafi verit í flögu þeiri, er þú veltir fyrst; sú valt þunglegast.“ Sveinungr svarar: „Þá munda ek ganga þangat ok grípa hann í klœr þér.“ Helgi svarar: „Hafa muntu

slœgð til þess at koma honum þaðan á braut ok í annat leyni.“ Sveinungr mælti: „Hvert viltu þá þess leita?“ „Helgi svarar: „Nú vil ek leita hans niðri í naustahúsi þínu.“ Sveinungr mælti: „Þetta er miklu ráðlegast, at þær gymlur muni hafa tekit við honum, því at þær hafa ráð undir hverju rifi. Ek á þar fé mart inni, ok hefi ek byrgt, en ef þér látið hrófit upp, þá fel ek ykkr alla ábyrgð á hendi, því at fénaðr er þegar í fjöru, en nú er hafrœnlegt; kann hér jafnan þat á at verða í Borgarfirði, at flœði féð, sem áðr er kunnugt. Nú ef þér látið út féð, en eigi inn, þá ætla ek yðr at ábyrgjast bæði við hríðum ok sjávargangi. Ek á þar skip inni, er ek hvelfda at hausti. Þat eitt er þar fylgsni. Nú munu þér þat verða ór stað at fœra, ef þér vilið þar rannsaka. Nú fel ek yðr þar slíka ábyrgð á hendi sem öðru, ef nökkut verðr at.“ Helgi svarar: „Þat hirði ek aldri; veit ek eigi, hvat at ábyrgð verðr. Alt skal nú leita at einu.“ Helgi gengr ofan í einstigit, en Sveinungr sezt niðr á bakkanum ok horfir út á sjóinn. Þeir ganga nú at hrófinu ok hleypa út fénu. Þá mælti Helgi: „Jafnt er sem Sveinungr segir, ekki eru hér fylgsni fleiri en undir skipinu. Skulu þér höggva hjá umhverfum skipit. Síðan skal fœra ór stað skipit.“ Þá mælti Grímr: „Eigi munu vér þess við þurfa, bróðir; stingu vér heldr spjótum várum inn undir

borðin; munu vér þá varir við verða ef nökkut verðr fyrir; en vér megum ekki upp koma skipinu, nema vér brjótim nökkut at; er þat skaði mikill, ef brotinn verðr svá góðr gripr.“ Þá taka þeir þetta bragð; stanga spjótum alla vega undir skipit. Þá verðr Gunnarr varr við ok þrífr um innviðuna, en spyrnir í bitana, ok þar hrökkvist hann at upp, en þeir lögðu fyrir neðan. Fekk Gunnarr mikinn þykk af eins manns vápni; hann fekk lagit í gegnum lærit fyrir neðan þjóhnappana. Þetta var mikit sár. Við þenna áverka brá Gunnarr sér ekki, ok ekki fann sá er helt annat, en hann hefði stungit í snjóinn. Ok er þeir höfðu leitat sem þeir vildu, þá ráðast þeir á burt, ganga ór naustum ok láta eigi féð inn. Þeir ganga upp einstigit. Sitr Sveinungr þar á bakkanum. Hann mælti ekki orð við þá. Sveinungr var þústinn mjök ok litverpr; stundum var hann bleikr sem bast, en stundum svartr sem jörð; nær horfðu fram öll hárin eftir hans haus. Þeir þóttust þá mega sjá, at honum var mikit í skapi, ok áttu þeir ekki við hann, því at þeir höfðu þat fyrir satt, at þá mundi Sveinungr hafa trylzt at þeim, ef þeir hefði austmanninum náð. Eftir þat fara Droplaugarsynir á burt, en Sveinungr vitjar austmannsins ok fœrir hann heim á því kveldi í sín herbergi ok bindr sár hans. Eftir þat fœrir hann Gunnar

í jarðhús, er hann átti; þat var eigi heima á bœnum. Þeir heldu suðr með hlíðinni ok stefndu suðr til Dysjarmýrar; kómu þar svá, at liðit var dagsetr. Þar bjó sá maðr, er Gunnsteinn hér; hann var goði þeira Borgfirðinga ok hafði þar mannaforráð. Gunnsteinn var samborinn bróðir Sveinungs. Gunnsteinn var manna mestr ok sterkastr, búþegn góðr, ok hinn harðasti í skapi við hvern sem hann átti; var þat enn orðtak manna, at hann væri í þvílíkri náttúru sem Sveinungr, at hvárrgi væri einhamr. Þeir brœðr kalla út Gunnstein. Hann fagnar þeim vel ok býðr þeim þar at vera, ok þat þiggja þeir; er þeim fylgt í stofu ok dregin af þeim klæði. Þar höfðu menn lokit náttverði. Var þeim unninn beini góðr. Þá sezt Gunnsteinn framan at stóli ok spyrr at ferðum þeira ok erendum. Helgi segir honum lsttilega frá öllum rekstri, þeim er þeir höfðu haft við Sveinung um daginn. En er hann heyrði, at Sveinungs var getit, þá spyrr hann vandlega hversu með þeim hefði farit. En Helgi segir jafnt sem farit hafði. Enginn maðr hafði þá kníf á belti; þá er menn fóru úti, höfðu þeir týgilknífa, ok festu á háls sér. Helgi bregðr knífinum ok ætlar at matast; hann tekr þann hlut, sem eftir var á diskinum; þat var skammrif eitt. Nú bregðr hann knífi ok ætlar at skera af. Hann mælti þá, Helgi: „Eigi er ofsögum sagt um fé þetta, er

hér gengr um Miðfjörðu, því at mér þykkir þetta líkara af nautum munu vera.“ Gunnsteinn svarar alls öngu. Hann seilist upp yfir borðit ok þrífr hönd hina hœgri fyrir ofan úlfliðinn ok kreistir höndina svá fast, at hann lýr alla hana ok ór hrýtr knífrinn ok niðr á borðit. Þá kastar Helgi niðr skammrifinu, en þrífr til handarinnar ok lítr til Gunnsteins. Hann sér, at Gunnsteinn var svá bleikr í andliti sem nár ok fram horfðu öll hár á höfði honum. Helgi mælti þá við Gunnstein: „Hvárt ætlar fjándi þinn at hamast á oss?“ Gunnsteinn svarar: „Ekki mun ek tryllast á þér, en halda mun ek þér þangat til, er þú hefir sagt mér með röskleik, hvárt þú hefir ekki mein gert bróður mínum.“ Helgi svarar: „Láttu mik lausan. Ekki mein hefi ek gert honum; eigi fyrir því, slíkr skratti er hann sem þú, ok eigi ætla ek hann sé betri.“ „Trúa mun ek, at þú hafir drengskap til at segja satt, en ef öðruvís er, skulu vit eigi skildir.“ Gunnsteinn lætr þá lausa höndina, en Helga varð svá stirð höndin, at hann kendi einskis fingrs á þeiri hendi. Hann sprettr þá upp undan borðinu ok allir þeir, ganga innar at pallinum ok setjast þar niðr. Engi þeira tekr til matar. Er þá fram borinn matrinn. Fóru heimamenn þá í rekkjur. Enginn þeira Helga manna þiggr þar greiða; leggjast þeir niðr í klæðum sínum ok eru þar um nóttina. Ok

er lifa mun þriðjungr nætr, þá gengr Helgi út; er þá ljóss vegr, en tungl óð í skýjum. Þá snýr Helgi inn ok vekr upp menn sína; segir at allgóðr sé vegr. Þeir fara nú burt þaðan ok biðja Gunnstein ekki vel lifa; ganga upp á heiðina. En er þeir kómu upp at bœ þeim, er í Fannstöð heitir — sá er efstr í Borgarfirði, — þá lýsti af degi. Þeir ganga upp heiðina. Helgi gekk fyrir, en ilt var at fara mjök. Helgi vildi niðr setjast ok hvílast. Hann skaut frá sér spjótinu, en falrinn lá í knjám honum. Hann sér, at spjótit var alt blóðugt. Þá tekr Helgi til orða: „Satt er þat, sem mælt er, at oft verðr lítils vant, ok get ek svá hér hafa orðit. Gefast annarra ráð verr en mín. Þar hefir austmaðrinn verit undir skipinu. Hefir hann fengit geig nökkurn af spjóti mínu, en eigi veit ek, hversu mikill er. Mundi yfir hafa tekit, ef svá hefði verit með farit, sem ek gaf ráð til.“ Þeir svöruðu: „Förum vér aftr hvatlega, ok drepum Sveinung, ef vér nám eigi austmanninum.“ Helgi svarar: „Hefði hann maklegleika til þess, en eigi sýnast mér þeir brœðr hvers manns fœri við at eiga. Get ek, at Sveinungr muni hafa brögð undir brúnum; munu vér eigi auðnu til bera yfir höfuðsvörðum Gunnars at standa, er dregr þá undan, er í hvekkingum var með oss. En þat er nú satt at segja, at ek hygg at Gunnarr sé fára maki í hreysti ok eljun. Mun nú skilja með oss at

sinni.“ Stendr Helgi þá upp ok tekr til göngu. Léttu þeir eigi fyrr, en þeir kómu á Arneiðarstaði. Hitta þeir Þorkel Geitisson. Hann spyrr, hversu farit hafi, en Helgi segir alla atburði, svá sem gengit hafði. Þorkell kvað mjök vaxa ófrið, en ekki við meðalmenn at eiga, þar sem þeir váru brœðr. Þorkell kvaðst þar hafa setit yfir nafna sínum til hádegis í Djúpahvammi — „en þá lét ek hann lausan; sneri hann þá heim til Njarðvíkr.“ Nú skiljast þeir; ferr Þorkell Geitisson heim í Krossavík, en Helgi ferr heim á Arneiðarstaði.

20. Þessi atburðr spyrst nú víða, ok þótti mönnum sjá maðr mjök ór öngum ekit hafa. Líða nú stundir ok eigi langar, áðr en Sveinungr ferr heiman ok austmaðr með honum. Þeir fara upp yfir heiði ok létta eigi fyrr, en þeir koma í Mjóvanes. Þeir finna Helga Ásbjarnarson. Ferr austmaðr heim í herað. Helgi tekr við honum ok lætr hann koma í útibúr sitt, er stóð úti í túni. Ekki vissu þetta fleiri menn en Helgi ok Sveinungr, at austmaðr var þar kominn til varðveizlu. Er hann þar þat er eftir var vetrarins; en flestra manna ætlan er þat, at Gunnarr mundi með Sveinungi vera. Líðr nú várit ok svá fram at þingi. Þingstöð manna var at Helga Ásbjarnarsonar at Kiðjafelli. Helgi átti at helga þing. Hann sá, at eigi mátti hann bæði fara at helga þing ok varðveita austmann, svá at eigi yrði nökkurr

varr við, at hann væri þar. Hann tekr þat ráð, at hann sagði við Þórdísi toddu um kveldit þat hit sama ok hann skyldi heiman ríða um morguninn eftir, at þar væri Gunnarr Þiðrandabani í hans varðveizlu, — „vil ek nú, at þú takir við haldi hans, meðan ek em í burtu ok gætir, at eigi verði menn varir við, at hann sé hér.“ Þórdís svarar: „Undarlegr maðr ertu, Helgi, er þú ætlar, at ek muna halda þann mann, er oss hefir slíkt mannspell gert. Skal ek láta drepa hann, ef ek nái honum, ok skal ek þetta efna sem ek heit. Sýnist mér sem þó sé œrinn agi meðal vár frænda. Er þat eigi ólíklegt, at af þessu gráni enn meir með yðr en áðr. Ek skal þegar á morgun senda mann Bjarna bróður mínum ok skal hann hafa virðing af.“ Helgi svarar: „Þat gerir þú, sem þér líkar; þér mun ek selja hann. Máttu ok muna, hversu mikils þú vart virð meðan þú vart heima. Vartu þá í einum sloppi ok gekt þar fyrir búi; sá ek þik ekki betr haldna en eina ambátt, áðr en ek tók við þér. Nú máttu hugsa, hvat þú átt mér at launa, því at þú gerist nú at litlu færa kvödd en ek; svá tekr nú at vaxa þín virðing, at nálega vill svá hverr maðr sitja ok standa sem þú vill. Nú er þér þat at segja, ef þú selr fram manninn undir öx Bjarna, at jafnskjótt skaltu í burt verða ok norðr til Hofs ok hafa slíka sœmd, sem Bjarni bróðir þinn hyggr þér, ok aldri

skaltu í sama húsi mér vera meðan þú lifir." Hon svarar: „Þat hirði ek aldri, hverju þú heitr mér; mun Bjarni mik at öngu verr halda en þú." Þau skilja nú tal sitt ok þótti sitt sinn hváru þeira. Líðr af nóttin, en um morguninn drífa menn at honum Helga. Hann lætr reka at hesta; ríðr Helgi á burt með sínu liði ok upp á háls; hann helgar þing. En er Helgi er á burtu, þá gekk Þórdís til útibúrsins ok lýkr upp. Hon gengr at Gunnari ok veitir honum beina; hon mælti ekki við hann. Líðr dagr sá til aftans; er þá hýbýlum á leið snúit í Mjóvanesi; ok er menn eru undir borð komnir, er drepit á dyrr ok til hurðar gengit. Þar eru komnir menn úti, nær átta tigum manna. Þeir láta kalla út Þórdísi. Hon gengr út ok kennir Bjarna bróður sinn. Hon tekr við honum með allri blíðu. Bjarni þekkist þat vel. Er þá tekit af hestum þeira, ok er þeim beini veittr; ok er lokit er náttverði, þá fara menn í hvílur. Þórdís gengr þá til hvílu þeirar, er Bjarni hvílir í. Hon legst á rekkjustokkinn. Þau taka tal með sér, því at þeim varð mart til hjals. Þar kom þó um síðir, at Bjarni tekr svá til orða: „Þat er mitt erendi hingat, at ek hefi haft njósn, at Gunnarr hefir hér verit um hríð. Nú vissa ek, at Helgi mátti eigi annast hann, meðan hann var á þingi; mun hann nú vera í þinni varðveizlu." Hon svarar, kvað eigi þat vera — „ok eigi veit ek, hví þú ætlar mér

þat, at ek munda varðveita þann mann, er svá mikit skarð hefir gert í ætt várri, at vér munum aldri bœtr bíða." „Ekki hirði ek, hvat þú segir til þess, því at þat veit ek, at hann er í þínum hýbýlum; fór ek af því hingat til þín, at ek þóttumst vita, at þú mundir mína för góða gera. Nú er ekki at dylja þess, er satt er. En veit ek, fyrir hvat þú dylr. Hann mun hafa boðit þér varnað á um, at segja til hans ok heitit þér ógnun, talit upp, hversu ósællega þú vart sett, meðan þú vart heima; mun hann hafa heitit þér, at reka þik á burt með hrakningum. En þó at svá sé, at þú komir til Vápnafjarðar, þá skaltu eigi minna ráðandi en hér í Fljótsdalsheraði, ef þú gerir nú mína sœmd, sem ek beiði." Þórdís kvaðst eigi mega þat segja, er eigi var til ok hon vissi eigi hvar væri. „Ekki hirði ek nú um dulkofra þinn, því at ek mun nær geta, hvar hann er, ef ek vilda eftir leita. Nú mun ek mark til gera, at mér þykkir mikit undir at ná manninum. Ek hefi sjau hundruð silfrs í einum sjóð; þat er hit bezta fé; þat skal gefa þér til þess, at þú selir fram manninn mér í hendr." Þórdís svarar: „Ófésparari ertu nú við mik, en þá er ek var heima at Hofi; en ekki þœtti mér þat verra, þó at ek ætta þat; því minna munda ek ok við taka fénu, ef ek vissa, hvar hann væri." Bjarni svarar: „Þá mun ek segja þér, hversu fara mun; ek mun

hér rannsaka öll hýbýli á morgun, þar sem mér þykkir líkast til. Þat get ek, at hann sé í vöruhlaða þínum, ok skal ek hann þaðan draga, ok drepa hann fyrir augum þér til hörmungar.“ Þórdís svarar: „Eigi mun sú raun á verða, at hann sé hér.“ Snýr hon nú til rekkju sinnar ok er skapþungt, sem ván var til. Sofa menn af um nóttina. Þegar menn eru sofnaðir, stendr Þórdís upp í klæði sín. Hon vekr upp mann einn; bað hann ganga út með sér, ok er þau koma út, þá mælti Þórdís: „Þú skalt fara sendiför mína skyndilega upp undir Kiðjafell á Þingvöll. Þú skalt segja Helga, at hann komi heim sem hann má fyrst, ok fari eigi fámennr; seg, at þeir eru hér gestir komnir, at ek þykkjumst eigi fulla sœmd veita mega, nema hann sé við; því at ek á öngum manni meira sóma at veita, en Bjarna bróður mínum. Ek veit, at hann mun skjótt við bregða. Ríð nú mikit ok far ákaft, því at ek heit þér því, at þú skalt eigi sauðreki þurfa at vera heðan af, meðan vit lifum bæði, ef þú gerir nú vel þetta erendi.“ Hann tekr hest ok ríðr upp á hálsa ok léttir eigi fyrr, en hann kemr á þing. Hann ríðr til búðar Helga ok stígr af baki. Hann gengr inn í búðina ok at þar, er Helgi hvíldi. Hann fagnar vel húskarli ok spurði tíðenda, en hann sagði erendi sín, þau er Þórdís bauð honum. Þá var í nætr-elding. Hann býst skjótt ok kveðr

upp menn sína ok biðr reka at hesta. Ríðr hann þegar burt af þinginu með hálft annat hundrað manna ok út eftir hálsum ok svá heim í Mjóvanes.

En um morguninn snemma í Mjóvanesi, þá stendr Bjarni upp, ok lætr menn sína brátt reka at hesta sína — „vil ek ríða á burt." Þórdís gengr at honum ok bað, at hann skuli eta dagverð — „áðr þér ríðið." Bjarni kvaðst eigi nenna at rannsaka hana sem þjófa fyrir frændsemis sakir — „en hefir þú maklegleika til; viltu allskostar ilt til mín gera. Munda ek finna hann, ef ek vilda leita með harðendum, því at þar mun hann vera, sem ek sagða þér í nótt." Eftir þetta ríðr Bjarni á burt með menn sína. Skiljast þau systkin með lítilli blíðu at sinni. Síðan ríðr Bjarni út með vatni. Ok er þeir eru komnir út með vatni, sjá þeir jóreyk ofan at garði í Mjóvanesi. Ríðr Helgi ákaft; hann kemr í tún; er Þórdís þá eigi inn gengin. Hon snýr at Helga bónda sínum ok fagnar honum vel. Hon segir honum allar viðrœður þeira Bjarna ok hversu farit hafði alt með þeim — „hefi ek þik meira metit en alla aðra." Hann þakkar henni allan góðvilja — „vissa ek, at ek var vel kvángaðr, en eigi vissa ek, at þú vart slíkr skörungr sem þú ert. Hefir þú miklu betr þetta gert, en þú hézt. Nú mun ek ríða aftr á þing, ef þú þykkist birg heima." Hon

segir Helga þá, hvat Bjarni hafði fram lagit ok hvat hann hafði um mælt. Eftir þetta ríðr Helgi til þings. Þórdís stjórnar búi heima. Bjarni ríðr norðr til Hofs; en þau Þórdís ok Helgi höfðu Gunnar með sér ok gerðu vel til hans. Er hann þar um sumarit í góðum fagnaði ok fœddr þó á laun.

22. Þeir Droplaugarsynir heldu svá ríkt vörð á um skip þat, er Gunnarr átti, at hann náði aldri þangat at koma, ok öngum fjárhlut náði hann, nema nökkurum gripum ok þó fám. Austmenninir fara utan um sumarit, koma til Noregs ok segjast aldri vita, hvárt Gunnarr mundi fara til Hálogalands eða eigi. Nú segja þeir öll tíðendi ok undanrekstr þann allan, er hér hafði verit. Þetta sumar ríða menn til þings ok leggr Þorkell Geitisson fé til höfuðs Gunnari, ok fekk öllum höfðingjum umboð, at hann skulu höndum taka. Allir hétu góðu um þetta, en þeir þó mestu, er Þorkell átti heitast vinfengi við, ef hann kœmi því fram, sem var Þorkell Eyjólfsson; hann bjó vestr at Helgafelli ok átti Guðrúnu Ósvífrsdóttur. Hon var í kærleikum við Helga Ásbjarnarson; höfðu þau fyrr sendst gjöfum í millum; þó hafði Þorkell Eyjólfsson eigi vitat til þess. Ok er af líðr sumarit, þá lætr Helgi járna hesta þrjá. Hann fær mann til föruneytis við Gunnar ok sendir hann norðr á Möðrudalsheiði ok

svá norðr hit efra til Mývatns, ok fara svá vestr til sveita, unz hann kom til Helgafells, því at hann var sendr þangat til umsjár ok halds með gnógum jartegnum til Guðrúnar Ósvífrsdóttur, at hon skuli taka við honum með blíðu ok halda hann þar fyrst um vetrinn ok koma honum utan um sumarit eftir. Bar ok vel í móti nú; er Þorkell eigi heima; hann hafði heitit Þorkatli Geitissyni ,at taka Gunnar af lífi, ef hann næði honum. Þorkell hafði farit út í eyjar eftir skreið. Guðrún tekr við Gunnari afar-vel. Dvelst förunautr Gunnars skamma hríð. Sendir Guðrún Helga Ásbjarnarsyni góðar gjafir. Ferr hann til þess er hann kemr í Austfjörðu. Gellir hét son þeira Guðrúnar ok Þorkels; hann var ungr maðr ok vel mentr ok farmaðr mikill. Hann kom út þetta sumar í Laxárósi, en nú var hann at vist með föður ok móður at Helgafelli. Ok er Gunnarr hefir þar verit eina nótt, þá kemr Þorkell heim síð um aftan. Þar var fjölmenni mikit. Eru gervir eldar fyrir þeim ok dregin af þeim klæðin. Menn ganga fram ór stofu til eldanna. Þorkell sér, at þar gengr fram maðr einn, í blám kyrtli ok heklu grárri. Sá maðr var ákaflega þreklegr, en eigi hár. Hann hafði bjarta öxi í hendi. Maðrinn var ljóss á hár, réttleitr ok vel í yfirbragði. Þorkell spyrr, hverr sá maðr væri hinn drengilegi. Hann segir til sín ok kveðst

Gestr heita. Þorkell starir á þenna mann um hríð ok mælti: „Furðu líkr ertu þeim manni at frásögn, er heitir Gunnarr ok er kallaðr Þiðrandabani, ok hefir verit í Austfjörðum um hríð. Eða hvar er heimili þitt, eða hvert ætlar þú að fara?“ Þá varð honum orðfall ok svarar öngu. Þorkell svarar: „Svá virðist mér, sem þú munir annarr maðr en þú segir, ok rétt get ek, at ek mun fara um nafn þitt ok athöfn.“ Gunnarr svarar: „En ef svá er, sem þú segir, hvat mundir þú þá til taka?“ Þorkell svarar: „Þat skaltu vita brátt.“ Hann sprettr nú upp ok þrífr sverð eitt er lá í sætinu ok hét Sköfnungr, er síðan týndist með honum á Breiðafirði. Þorkell bregðr sverðinu ok hleypr innar yfir eldinn ok höggr til Gunnars. Hann bregðr við öxinni ok upp yfir höfuð sér. Þorkell höggr í öxarfetann, en misti mannsins. Svá fast hjó Þorkell, at mjök svá festi sverðit í öxarfetanum. Gunnarr bregðr við ok fœrir upp öxina. Menn hlaupa innar í stofuna ok segja Guðrúnu, hvat um var í eldaskálanum. Hon gengr fram ok biðr Þorkel bónda sinn stöðvast, — „vil ek, at þú gerir honum ekki grand, nema þú vilir, at vit skilim okkart félag upp frá þessum degi, ef þú gerir honum nökkurt mein, því at Gunnarr var mér sendr af vinum mínum til halds ok trausts. Skal ek hann svá annast sem son

minn til þess er skip ganga af Íslandi í sumar. En ef nökkurr maðr vill hár af höfði honum blása, þá skal ek þeim slíkan grimmleik gjalda, sem ek má mestu á leið koma. En þat mæla sumir, at þat sé lítt gaman þeim, sem þat hafa reynt, at verða fyrir reiði minni. Skal ek þá ok ekki af spara, þat er ilt er, ef ek verð vör við, at nökkurr geri honum mein. Þat vil ek, at þú eigir ekki við hann, því at honum mun einhlít mín umsjá ok velgerningr.“ Þorkell svarar: „Oftast ertu ráðgjörn, Guðrún. Verðr oftast engin hœfa á, ef þú ræðr eigi því, sem þú vill; verðum vér jafnan lítilmenni af, ef þú hlutast til.“ Sefast Þorkell nú brátt ok rennr honum reiðin. Er Gunnarr þar um vetrinn í góðum fagnaði.

Þat er sagt einn aftan um fardaga sjálfa, at þau Guðrún eru komin í rekkju sína. Þá tekr hann til orða: „Hversu er þess gert við Gunnar félaga þinn, at þér þykki vel vera?“ Guðrún svarar: „Þat mun ek skjótt segja þér. Skip stendr uppi í Laxárósi, þat er Gellir son minn helt hingat í fyrra sumar. Þat vil ek láta hlaða þar ok búa utan í sumar ok hlaða varnaði ok góðum reiða. Þetta vil ek gefa honum, en Gellir skal sitja eftir í sumar.“ Þorkell sagði ekki í móti, — „því at mikill er ofsi þinn, en þó mun enn sem oftar, at lítit samþykki mun á verða, ef eigi er svá

gert, sem þú vill." Slitu þau talit. Líðr af nóttin. En þegar um morguninn lætr Þorkell snemma at vera; er flotat skipinu, en fluttr til mikill varningr ok góðr. Hafa þau stórkostnað fyrir. En þá er albúit er skipit, þá leiða þau Gunnar til, gefa honum skip með rá ok reiða ok miklum fjárhlut. Gunnarr þakkar þeim vel þessa gjöf ok marga aðra virðing, er þau höfðu honum veitt. Skiljast þau nú allgóðir vinir. Siglir Gunnarr í haf, þegar honum gaf byri; varð hann allvel reiðfara, tók þar land sem hann kaus á ok faðir hans átti bygðir fyrir. Gunnarr var hersis son, en hann réð fyrir Hálogalandi. Þar var honum vel fagnat, því at nálega þóttust menn hann úr helju heimtan hafa; er þat flestra manna sögn ok orðtak, bæði hér ok annars staðar, at eigi muni einn maðr meir ór öngum ekit hafa en Gunnarr, slíkir garpar sem eftir leituðu. Annat sumar eftir býr Gunnarr þetta skip með miklum fjárhlut ok sendir út til Íslands með gripum til Þorkels ok Guðrúnar Ósvífrsdóttur ok annarra þeira, er hann þóttist góða hluti eiga at launa. Skipit kemr í Laxárós; tekr Gellir við skipinu ok hefir lengi í ferðum síðan. En Gunnarr sitr í búi sínu á Hálogalandi ok kemr hann lítt við þessa sögu heðan í frá.

23. Hallsteinn hét maðr, er bjó á Víðivöll-

um enum nyrðrum í Fljótsdalsheraði. Hans er getit fyrr í sögunni. Hann var maðr mikill ok hinn skilríkasti bóndi. Hann átti tvá sonu, Sighvat ok Snorra; þeir váru allvel mentir. Þeir váru ýmist heima með föður sínum, eða með Hrafnkatli Þórissyni. Þeir váru hávaðamenn miklir, ok heldu mjök til kapps við flesta. Þeir höfðu mikit traust undir Hrafnkatli; var þá höfðingsskapr hans sem mestr í þat mund. Hallsteinn bjó svá nökkur misseri, at hann setti ýmsar konur fyrir búit; varð honum þat stórmjök óhaglegt. Þess er getit eitt vár, at hann reið ofan til Bersastaða. Bersi tekr við honum ágæta vel ok spyrr hann at erendum. Hallsteinn svarar: „Ek vilda, at þú riðir með mér ofan á Arneiðarstaði. Hefi ek lengi við mikil óhœgindi búit; nú vilda ek kvángast ok hafa þar við yðvart fullting.“ Bersi svarar: „Hver er kona sú?“ Hallsteinn svarar: „Hon heitir Droplaug ok er dóttir Björgólfs.“ Bersi svarar: „Eigi vilda ek, at þú gerðir þetta, því at ek get, at hon verði þér ofstýri. Sýnist mér sem konan sé eigi hvers manns fœri, en allvel er konan ment.“ Sýnist mér, sem þit munuð allóskaplík, því at hon er hinn mesti svarri ok af góðum ættum, en þú ert af smábúanda ætt ok smálátr í skaplyndi, en þó þú sér fémaðr mikill, þá tekr þú mjök stein um megn þér. Vil ek þat ráð þér gefa, sem hverjum öðrum, at hann leiti sér

þess ráðuneytis, at eftir hans skaplyndi sé, en eigi með svá lítilli forsjá, at engin eru álit. Eru synir þínir uppivöðslumenn miklir, en þeir Helgi eru enn kallaðir nökkut ágjarnir, ok ef þér verðið eigi samþykkir, þá mun þeira fundr skakkr verða. Nú þykki mér þín ferð eigi til ágengileg verða. Ertu áhugamikill, ok miklu framar en ek ætlaða; því at ek hefi lengi verit húsfreyjulauss ok verit oft á eggjaðr at biðja hennar, ok hygst mér svá at, sem mér muni eigi hœfa at fá hennar; mun ek heldr búa einn saman um hríð. Nú let ek þik, en þú gerir sem þér líkar." Hallsteinn svarar: „Satt er þat, sem mælt er, at öngum skyldi maðr treystast, því at sá kann mann mest at blekkja, er hann hefir mestan trúnað á. Nú varði mik aldri þessa, Bersi, at þú mundir svá fara fótum saman, en mín sœmd liggr við öll; hefi ek lengi vinskap við þik átt, ok trúat nær á þik sem á goð, ok ertu því minni í vafi, sem ek þarf meir." Bersi svarar: „Þat er forn orðskviðr, at veldr-at sá er varar. Nú hefi ek sagt sem mér sýnist, en fara skal ek með þér ef þú vill. Ábyrgist þú mest, hversu sem sœkist, en sannspár verð ek þér at þessu, at þessa muntu mest iðrast sjálfr af bragði." Hallsteinn svarar: „Verði sem má, alt skal nú fara at einu." Þeir ríða nú út eftir heraði, unz þeir koma á Arneiðarstaði. Er gengit móti Bersa ok Hallsteini at vanda

með allri blíðu. Eru þeir þar um nóttina, en um morguninn gengr Bersi at Droplaugu ok sonum hennar, ok kvaðst eiga skylt erendi við þau. Nú ganga þau á tal. Bersi segir upp sitt erendi. Þau Droplaug svara seinlega þessu máli, en Bersi bað, at þau skyldu eigi draga lengi þetta mál — „vil ek, at þér verðið af skörungar ok segið, hvað yðr býr í skapi.“ Helgi svarar: „Svá þykki mér, sem þau Hallsteinn muni eigi skapglík mjök; nú vil ek, at hon segi fyrir sik; vil ek því samþykkja, sem hon vill til sín snúa.“ Droplaug svarar: „Auðsét er þat, at Hallsteinn hefir sét þat, at þú ert fjárfastr. Höfum vér þó þess fjár lengi vel notit, at Þorvaldr faðir ykkarr hefir átt ok saman dregit. Hefir nú síðan mjök í kostnað gengit, því at hvert haust verðu vér niðr at leggja mart fé í bú várt; en á várum verðr gripum til at verja at kaupa málnytu. En mér þykkir ilt at láta risnu mína. En nú ætla ek fátt ganga fé á fótum; en eigi skorta jarðir eftir. Er hér skjótr kostr við Hallstein, at ek skal fara upp á Víðivöllu með þér ok eignast allan fjárhlut at helmingi við hann, en ek mun ekki fé heðan hafa, nema gripi nökkura, því at ek ann sonum mínum bezt at njóta þeirar eignar, er hér stendr saman. Vil ek ok, at synir mínir standi þar til erfðar sem þau börn, er ek á við þér; mun ek aldri svá lengi lifa, at ek geta goldit þeim bónda, er ek átta, fyrir þann góðvilja, er hann veitti mér; ann

ek því bezt sonum mínum at njóta allra þeira hluta, er gagn er at." Synir Droplaugar báðu hana sjá fyrir kosti sínum, en kváðust ætla, at þeim mundi endast fé um sína daga. Droplaug segir, at Hallsteinn mundi um þenna kost kjósa eiga. Hallsteinn gengr óhokinn at þessu, ok er nú þetta at ráðum gert. Droplaug er nú fest Hallsteini; riðu þeir nú heim eftir þat.

24. Þessi tíðendi spyrjast nú víða um heraðit, ok þeir Hallsteinssynir spurðu þetta sem aðrir. Þá fóru þeir heim á Víðivöllu ok skifta fénu öllu í helminga ok taka við móðurarfi sínum. Ráðast þeir nú burt með fé sínu. Eftir þetta er til veizlu snúit ok mönnum til boðit, ok er þar mestr hluti fyrirmanna saman kominn. En svá mikla óvirðing sýndu þeir Hallsteini, synir Droplaugar, at þeir vildu eigi vera at boði hennar; eigi var Hrafnkell þar ok eigi Helgi Ásbjarnarson. Veizlan fór vel fram ok skörulega, en eftir boðit tekr Droplaug við búinu ok allri umsjá bæði fyri utan stokk ok innan ok þvílíka risnu sem hon var vön. Þeir brœðr Droplaugarsynir skipa bú sitt ok setja konu fyrir; halda öllu hinu sama um búrisnu sína, sem vant var til áðr. Um samfarar þeira Hallsteins ok Droplaugar var ekki mart, enda ekki illa, en synir Hallsteins lögðu mikinn óþokka til Droplaugar, svá at þeir kómu aldri at finna föður sinn. En á fyrstum misserum, er þau váru ásamt

hjón, þá ferr Droplaug kona eigi einsaman, ok líða stundir fram í líkendi, þar til er Droplaug fœddi barn; þat var sveinn. Er hann vatni ausinn ok nafn gefit ok kallaðr Björgólfr eftir móðurföður sínum. Óx sá sveinn upp ok var hinn efnilegasti; unnu þau honum mikit, því at hann var hinn bráðgervasti í öllu.

25. Synir Droplaugar kómu jafnan at finna móður sína; en ávalt, er þeir fóru á millum, þá dvöldust þeir á Bersastöðum löngum. Einn hlutr var sá í fari Bersa, at Helga var mjök óþokki at, því at Bersi elskaði mjök goðin; hann var blótmaðr mikill, ok hafði mikinn átrúnað við goðin. Bersa þótti Helgi oflítinn átrúnað vilja hafa á goðunum, því at hann gerði sér óþokkat mjök um þat. „Sé ek öngvan þann hlut í þínu fari," segir Helgi, „at þér verði jafnmikil heimska í sem þetta, er þú veitir svá mikinn átrúnað undrœnum þeim, er menn gera með höndum sér ok bæði eru blind ok dauf ok mállaus, ok þat skil ek, at þau mega hvárki gera sér gagn né öðrum, ok því em ek miklu skemr með þér en ek munda ella, at ek veit einn, hversu andstygg mér eru goðin; en alla hluti aðra veitir þú mér með mikilli ástsemd." Bersi svarar: „Þú værir allra manna spakastr á öllu Íslandi, þeira er nú vaxa upp, ef þú legðir þinn trúnað undir þeira miskunn." Helgi svarar: „Verði mér aldri svá ilt, at ek

vænti mér góðs af þeim fjándum, er af öngu loða saman, nema illu einu.“ Skildu nú við svá búit. Þau Droplaug ok Hallsteinn bjuggu saman sjau vetr, svá at álitlega var; en svá sem þau bjuggu saman lengr, þá harðnaði þeira samfarir. Gerðust nú óhœgindi mikil í búinu; en þó stóð mikit fé saman, því at Hallsteinn var fémaðr mikill. Droplaug sendi oft sonum sínum orð, at þeir skyldu koma til at skifta fénu við Hallstein, en þeir fresta um hríð.

26. Þat var á einum vetri á skammdegi, at sendimaðr kemr ofan af Víðivöllum á Arneiðarstaði ok segir, at Droplaug vill, at þeir kœmi upp þangat sem fyrst. Þeir bregða ekki skjótt við þessa orðsending. Líðr fram í vikuna. Þá kemr annarr sendimaðr með hinum sömu erendum sem hinn fyrri. Helgi bað sendimanninn fara heim, — „en ek mun fara, þá er mér þykkir tími til vera.“ Sendimaðrinn ferr heim við svá búit. Þenna vetr var þung veðrátta; váru fœrðir illar eftir heraðinu. Þat var einn morgun snemma í ár, at Helgi er á fótum ok biðr Grím bróður sinn upp standa. Hann gerir svá, ferr í klæði sín. Síðan ganga þeir út. Þá var á hafrœnt veðr ok heiðríkt hit efra, en stóð garminn með fjöllum, frost mikit ákaflega. Helgi stefnir suðr yfir gilit ok ofan ás; en er þeir kómu ofan á ísinn, þá var ákaflega ilt at fara. Nú dregr saman myrkvinn ok tekr at drífa ok

gerir mjök fjúkanda. Helgi tekr nú til orða: „Hér er nú miklu verra at fara en ek ætlaða; munu vit nú snúa yfir í heiði ok upp með bœjum við þat,“ því at Helgi ætlaði at þar mundi miklu betra at fara. Nú gerir á þá illviðri mikit ok ákaflega hríð; gengr nú á norðr ok stendr af heiðinni veðrit. Þeir brœðr ganga lengi um daginn alt til þess er mjök var annars litar. Þá koma þeir at gili einu miklu ok fara yfir gilit. Þá tekr Grímr til orða: „Hvat gili er þetta?“ Helgi svarar: „Þat munda ek ætla, at væri Öræfagil milli Bersastaða ok Skriðu, suðr frá Bersastöðum, því at mér þykkir drjúgt verit hafa neðan eftir heiðinni.“ Helgi kvað þat eigi mega vera, — „því at er enn örðugt; en þó get ek, at ráðlegra sé at fara ofan í bygðina; mun okkr vís gisting, hvar sem vit komum til bœjar.“ Snúa þeir nú ofan ór fjallinu. Þeir áttu nú allfœrðþungt, ok er þeir koma á jöfnu, urðu þeir við öngva bœi varir ok vita nú aldri, hvar þeir fara. Þeir ganga þá enn upp eftir heraðinu. Þeir kómu á grjóthól einn. Þar var borit af. Þeir ganga eftir hólnum, en er minstar vánir eru, missa þeir fóta ok hlaupa ofan fyrir hengiskafl einn. Þeir hlæja mikit, ok var blautt undir er þeir koma niðr. Þeir váru svá klæddir, at þeir váru gyrðir í brœkr, ok váru yfir utan í vararfeldum ok kneptir at þeim undir höndum, gyrðir sverðum ok höfðu digrar

stengr í höndum; svá bjuggust þeir til göngu í hvert sinn. Þeir stinga niðr broddstöfunum ok finna, at íss er undir. Grímr spyrr, hvárt hann kenni nökkut til, hvar þeir váru komnir. Helgi svarar: „Þat er fjarri; hér veit ek hvergi ísa vera nema á Lagarfljóti, en hér ganga ekki melar svá ek vita," — kvaðst eigi vita, hvar þeir váru komnir. Þeir herða nú enn á gönguna ok ganga burt af ísinum ok koma á hrjóstr eitt. Þar sjá þeir sorta einn í hríðinni fyrir sér. Þeir sjá, at þat var virki eitt mikit ok svá hátt, at Helgi getr eigi betr en tekit upp jafnhátt. Þeir gengu umhverfis virkit. Þat er kringlótt. Þeir finna, at hlið var þar fyrir grindlæst ok búit um vel. Helgi mælti: „Vita muntu, hvar vit erum komnir?" „Nei," sagði Grímr, „heldr ferr þat fjarri, því at hér hefi ek aldri komit fyrr svá at ek muna." „Ekki er mér þat," segir Helgi, „kenni ek víst, hvar vit erum komnir. Þetta er hofgarðr Bersa fóstra míns, en hér eru brunnar fyrir ofan, ok höfum vit þar komit at áðan á ísinn, en nú hefir okkr hér at borit." Þar heitir at Bersabrunnum. Grímr mælti: „Föru vit í burtu heðan sem skjótast." „Nei," sagði Helgi, „koma skal hér inn, því at ek vil sjá hýbýli þau, er hér eru fyrir." Hann gengr þá at hliðinu ok rekr hjöltu brandsins upp á lásinn ok braut frá; ganga síðan at hofinu ok brjóta upp. Þeir ganga inn í hofit. Þá tekr

Grímr til orða: „Illa gerir þú nú, frændi, er þú ferr hér með svá miklu harki, ok þú spillir hér hvarvetna. Veit ek, at Bersa fóstra þínum muni stórilla líka, ef hann verðr varr við.“ Helgi svarar: „Vita vil ek, hversu dólgar þessir sé viðtakna, því at eigi er víst, at ek þurfa meir í annat sinn en nú; munu þau þá eigi annat sinn góð, ef þau gefast nú illa.“ Þá gengr Helgi inn í hofit ok sér, at þar er ljós, svá at hvergi berr skugga á. Þar var alt altjaldat. Setit var þar á báða bekki; þar glóaði alt í gulli ok silfri. Þeir blígðu augum, ok buðu ekki þeim er komnir váru. Í öndugi á hinn óæðra bekk sátu þeir í samsæti Freyr ok Þórr. Helgi snarar fyrir þá ok mælti svá: „Þar siti þit herjans synirnir; mun þeim þykkja þit vera sœmilegir höfðingjar, sem ykkr dýrkar. Nú ef þit vilið, at vit brœðr trúim ykkr sem aðrir, þá standið þit upp ok sýnið risnu af ykkr ok bjóðið okkr brœðrum, því at nú er vánt veðr úti. Nú ef þit vilið því játa, þá munu vit brœðr trúa yðr sem aðrir menn, en ef þit skjótið drambi á ok vilið ekki liðsinni veita okkr, þá munu vit ekki tál af ykkr halda.“ Þeir skjóta drjúglæti á ok þegja við. Þá snýr Helgi um þvert gólf; þar sátu þær Frigg ok Freyja. Hann mælti þessi hin sömu orð við þær, sem áðr; kvaðst hann mundu veita þeim blíðu, ef þær vildi veita betr honum. Grímr mælti nú: „Gerðu svá vel, at þú skift eigi lengr

orðum við andskota þessa ok förum nú í burt.“ Helgi mælti: „Eigi skal mér þat verða sem flestum, at ek renna þar á garðinn, sem lægstr er.“ Hann þrífr þá til þeira Þórs ok hnykkir þeim af stólinum ok flettir af þeim klæðunum; lætr svá ganga koll af kolli, at hann flettir öll goð af klæðum ok gripum ok steypir þeim af stöllum ok á gólf fram. Hann berr þá alt fram í eina hyrning ok byrgir, svá at eigi mátti spillast. Grímr mælti: „Þetta er ill bellivisni, er þeim er ekki eftirlæti í, en þú munt sitja fyrir fjándskap Bersa fóstra okkars. Er þetta illverk vorðit.“ Helgi svarar: „En ek ætla, at ek hafa aldri unnit betra verk en þetta á minni ævi, því at þau hafa viltan stig fyrir mér í dag, því at ek hefi aldri fyrr villr farit á ævi minni.“ Helgi gengr út ok lætr opit hofit. Stendr nú fok um alt húsit. Helgi snýr nú ofan at ánni ok upp eftir nesinu unz þeir kómu á Víðivöllu; þá var af dagsetri. Þar var tekit við þeim með blíðu. Þeir eru þar nökkurar nætr. Þá léttir af veðrinu. Droplaug var löngum á tali við sonu sína; vissu ekki aðrir menn til, hvat erendum var. Síðan fara þeir heim, er þeim þykkir tími til kominn.

27. Þorsteinn hét maðr, er bjó á Desjarmýri í Borgarfirði; kona hans hét Þórdís ok var skyld mjök þeim Droplaugarsonum. — Björn hét maðr, er bjó í Snotrunesi í Borgarfirði; hann var kvæntr ok hlítti þó

eigi þeiri einni saman. Björn var barnfóstri Helga Ásbjarnarsonar. Björn fór jafnan á Desjarmýri til tals við Þórdísi konu Þorsteins; hann var þá hrumdr mjök, ok var hon til fjár gefin Þorsteini; var hon þó vel at sér. Þat var einn tíma, at Þorsteinn talaði við Helga Droplaugarson ok bað hann freista, ef Björn vildi gera fyrir orð hans ok láta af tali við Þórdísi; hann var ófúss þessa, ok hét þó at freista til einu sinni. Einn tíma gekk Björn um nótt á Desjarmýri, en Helgi fór á móts við hann. Þá mælti Helgi: „Þat vilda ek, Björn, at þú léttir komum þínum til Þórdísar, ok er þér fremd engi at skaprauna gömlum manni; lát nú at orðum mínum ok mun ek veita þér í annan tíma svá.“ Björn svarar engu ok gekk veg sinn. Annan tíma fann Helgi Björn, er hann fór af Desjarmýri, ok bað hann með mjúkum orðum, at láta af komum sínum þangat, en Björn kvað eigi gera mundu um at vanda. Þat fylgdi ok því máli, at Þórdís var eigi kona einsaman, ok var þat heraðsfleygt orðit. Helgi hafði þetta mál tekit af Þorsteini, ok beiðir nú Björn bóta fyrir, en hann kvaðst öngum bótum bœta mundu ok öngum svörum fyrir halda. Síðan hjó Helgi Björn banahögg, ok stefndi honum til óhelgis, er hann var veginn um sanna sök. Um nóttina eftir fór Helgi við þriðja mann í sker eitt, er þar var fyrir landi, ok fœrðu þeir Björn þangat

ok huldu þar hræ hans. Heitir þar síðan Bjarnarsker. Menn váru sendir í Mjóvanes til Helga Ásbjarnarsonar, ok þóttist kona Bjarnar þar eiga tilsjá um eftirmálit, þar er hann var. Fór nú Helgi Ásbjarnarson í Borgarfjörð at búa til málit, ok fann eigi hræ Bjarnar. Síðan stefndi hann Helga Droplaugarsyni um þat, er hann hefði myrðan manninn, ok sökt honum dauðum í sjó, en hulit eigi moldu. Helgi stefndi til þings skóggangssök þeiri. Helgi Droplaugarson hafði til alþingis búit legorðs sökina. Nú fara hvártveggi málin til alþingis ok í dóm; síðan bauð Helgi Ásbjarnarson til varna; þá gekk Helgi Droplaugarson til dóms ok mikit fjölmenni með honum. Hann nefndi sér vátta, at ónýt váru öll mál Helga Ásbjarnarsonar, ok kvað þar þá þrjá menn, er þat sá, at Björn var moldu huliðr, ok urðu svá öll þessi mál ónýt fyrir Helga Ásbjarnarsyni. Þá vildi Helgi Droplaugarson gera Björn sekan, en Helgi bauð fé fyrir, ok varð þá Helgi Droplaugarson at ráða. Gerði hann sér hundrað þeira aura, er þá gengu í gjald, ok skildu svá.

28. Nökkurum misserum síðar kom Helgi Droplaugarson af haustþingi á Víðivöllu til Droplaugar móður sinnar. Þá mælti Droplaug við Hallstein bónda sinn, at hann skyldi bjóða Helga at vera þar um vetrinn, en hann svarar: „Ekki er mér um þat mikit,“ segir hann; „vil ek heldr gefa honum yxn nökkur

eða hesta.“ En við áeggjun hennar bauð hann Helga þar at vera, ok þat þá hann. Hallsteinn átti þræl, er Þorgils hét. Þat var hálfum mánuði síðar, at þau töluðust lengi við einn morgin, Droplaug, Helgi ok þræll-inn, ok vissu aðrir menn eigi þeira viðrœður. Þorgils þræll vann at sauðfé um vetrinn á gerði fyrir sunnan garð, ok var góðr verk-maðr; þangat váru borin hey mikil. Einn dag kom Þorgils at Hallsteini ok bað hann fara at sjá hey sín ok fé. Hann fór ok kom í hlöðu, ok ætlaði út um vindaugat; þá hjó þræll-inn til hans með öxi, er átti Helgi Droplaugarson, ok þurfti hann eigi fleiri högg til bana. Helgi kom þar at ór hlíð ofan frá hrossum sínum, ok sá, at Hallsteinn var veginn; drap Helgi þegar þrælinn. Síðan fór hann heim, ok sagði móður sinni tíðendin; en hon sat við eld ok konur hjá henni. Litlu síðar spratt þat upp af heimamönnum á Víðivöllum, at þau Droplaug, Helgi ok þræll-inn hefði lengi á tali verit um daginn, áðr Hallsteinn var veginn, ok varð þetta víg óvin-sælt. Þetta mál tók Helgi Ásbjarnarson ok stefnir Droplaugu ok Helga um fjörráð við Hallstein, ok bjó hann nú þetta mál til al-þingis. Urðu mál Helga Droplaugarsonar óvinsæl, ok vildu engir menn honum veita at, nema þeir Þorkell Geitisson (ok Ketill Þiðrandason). En er menn fóru heiman til alþingis, þá tók Droplaug vöru þá, er þau

Hallsteinn höfðu átt, ok fór til skips í Berufjörð með son sinn þrevetran, er Björgólfr hét, ok fóru þau utan ok kómu til Færeyja. Keypti hon sér þar jörð ok bjó þar til elli; er hon svá ór þessi sögu. — En því hafði Helgi Ásbjarnarson þessi mál, at eigi váru synir Hallsteins hér á landi, ok varð hann nú fjölmennr á þinginu. Var þar leitat um sættir milli þeira nafna, ok fekst ekki annat af, en Helgi Ásbjarnarson réði einn. Var sú sátt þeira, at fyrir víg Hallsteins skyldu koma tólf hundruð ok fimm kúgildi; en Helgi Droplaugarson skyldi fara utan ok vera þrjá vetr í burtu, ok vera nótt í húsi þar til er hann fœri utan; en ef hann fœri eigi, skyldi hann sekr falla fyrir Helga Ásbjarnarsyni á milli Smjörvatnsheiðar ok Lónsheiðar. Helgi Droplaugarson leitaði ekki við utanferðinni. Þá fór Grímr bróðir hans frá búi sínu ok til móts við bróður sinn, ok váru á vetrum (með Þorkatli) í Krossavík; þeir fóru um alt herað til þinga ok mannfunda, svá sem Helgi væri ósekr. Því næst kómu út í Reyðarfirði synir Hallsteins. Þeir gáfu Helga Ásbjarnarsyni viðu til skála ok launuðu honum því fyrir eftirmál eftir föður sinn. Stendr sá skáli enn í Mjóvanesi.

29. Þorgrímr skinnhúfa bjó á Miðbœ í Norðrfirði. Kona hans hét Rannveig. Hon var systir Þórdísar, er Þorsteinn átti, ok skyld Helga Droplaugarsyni. Hon bað um

várit á Múlaþingi Helga frænda sinn fara til fjárskiftis með þeim Skinnhúfu; ok þat varð, at hann hét ferðnni. — Þat var nökkurum vetrum fyrr, at þeir nafnar fundust á haustþingi at Þinghöfða; þá skyldi Helgi Droplaugarson mæla lögskil, ok varð honum misint, ok hlógu menn at mjök, en Helgi Ásbjarnarson brosti at. Helgi Droplaugarson fann þat ok mælti: „Þar stendr Hrafnkell á baki þér, Helgi.“ „Þat er mér engi brigzl,“ kvað Helgi Ásbjarnarson, „en þat skaltu þó vita, at sá skal verða okkar fundr, at vit munum eigi báðir heilir skilja.“ Helgi Droplaugarson svaraði: „Eigi hræðumst ek þessi hót, þótt þau sé allœgileg, fyrir því, at ek ætla mér at hlaða hellum at höfði þér á þeim fundi.“ Ok skildi svá tal þeira at sinni.

Eftir þetta kom Grímr at máli við bróður sinn ok sagði, at nú skyldu þeir fara til Rannveigar, ok gera fjárskifti með þeim Þorgrími skinnhúfu. Þorkell ok Gunnsteinn ór (hinni) innri Krossavík fóru með ok tveir heimamenn þeira með þeim, ok váru þeir sex saman. Fara þeir þá um heiði austr ok koma til Þorkels á Torfastaði; dóttir hans var Tófa, er kölluð var Hlíðarsól. Hon var hjalskona Helga Droplaugarsonar. Þar váru þeir um nótt, ok töluðu þau mart, Helgi ok Tófa; sagði henni svá hugr um, at hann mundi eigi aftr koma ór þessi för; hon gekk á götu með þeim ok grét mjök. Helgi spretti

af sér belti, ok var þar á knífr góðr, ok gaf henni. En þeir fóru til bœjar þess, er at Straumi heitir; sá maðr fór þaðan með þeim, er Helgi hét; váru þeir þá sjau saman. Þeir kómu til Eyvindarár til Gró; var þeim þar vel fagnat. — Þorbjörn hét maðr; sá var húskarl Gró; hann gerði vel til vápn. Helgi Droplaugarson bað hann gera til sverð sitt. meðan hann fœri í fjörðu ofan, ok fekk Þorbjörn honum annat sverð. Þaðan fóru þeir í Norðrfjörð til Þorsteins mágs síns; hann átti Þórdísi systur Rannveigar, er átti Þorgrímr skinnhúfa. Þann dag, er Helgi sat þar, þá kom ofan um heiði Þorkell bróðir Þórarins ór Seyðarfirði, ok maðr með honum. Þeir váru þar um náttina, ok töluðu þeir Helgi mart ok mæltu til vináttu með sér. Helgi mælti við Þorkel: „Hvert ætlar þú heðan?“ Hann svarar: „Út á Nes til Bjarnar; því at hann seldi léreft, er ek átta, í vetr; mun ek þar vera þrjár nætr.“ Þá mælti Helgi: „Ek vilda, at vit fœrim báðir saman upp um fjall.“ Þorkell kvaðst þat gjarna vilja. Síðan fara þeir allir saman í Miðbœ; (þaðan fór Þorkell út á Nes. Helgi drap á dyrr í Miðbœ, ok) gekk Rannveig til dura. Helgi sagði við hana: „Viltu nú fjárskifti með ykkr Þorgrími?“ „Vil ek gjarna,“ kvað hon. Þá nefndi hon sér vátta, ok sagði skilit við Þorgrím skinnhúfu. Hon tók föt hans öll ok rak niðr í hlandgróf. Eftir þat fóru þau á brott, því

at Helgi ætlaði síðar at heimta út fé hennar. Fara þau til dagverðar í Fannardal. En er þau váru á brottu, spratt Þorgrímr upp ok vafði um sik rekkjuvaðmáli sínu, því at föt váru engi. Hann rann til Hofs; þar bjó Þórarinn moldoxi (hann var mikill fyrir sér). Þórarinn mælti: „Hví ferr þú hér svá snemma, Þorgrímr, ok heldr fáklæddr?“ Hann svarar, kvað konu sína brott tekna, — „ok vil ek biðja þik ásjár um þetta mál.“ Þórarinn svarar: „Gefa vil ek þér fyrst klæði, því at þess er þér nú mest þörf.“ Síðan át hann þar dagverð. Þá mælti Þórarinn: „Þat mun ek þér ráða, at þú finnir Helga Ásbjarnarson ok skorir á hann, at rétta þitt mál. En ef svá ferr, sem ek get til, at þú fáir ekki, þá spyrr þú, hvénær hann ætlar at efna orð sín, þau er hann mælti at haustþingi á Þinghöfða. En ef hann raknar þá eigi við, þá leita þér ráðs. En seg honum, at Helgi Droplaugarson mun fara um fjall upp á þriggja nátta fresti ok þeir sjau saman. Far til Helga í kveld ok kom síð; því at hann lýkr sjálfr hurðu aftan hvern í Mjóvanesi.“ Þeir skildu, ok fór Þorgrímr leið sína ok kom þenna sama aftan í Mjóvanes. Helgi sat við eld. Þorgrímr bar þegar upp sín erendi, ok segir Helga vandræði sín; en hann fekk ekki orð af Helga. Þá mælti Þorgrímr: „Allmjök dregr nú at þér, er þú heldr öngva þingmenn þína skammlaust fyrir Helga Droplaugarsyni,

hvárki á þingum né mannfundum. Eða hvénær ætlar þú, at fundr ykkarr skyli verða, er þú lofaðir honum á Þinghöfða, at þit skyldið eigi báðir á brott komast; eða vildir þú enn fleiri ófarar fara fyrir honum?" Helgi Ásbjarnarson mælti: „Hvárt eru þetta þín ráð eða annarra manna?" Hann svarar: „Þórarinn moldoxi réð mér þetta." Þá mælti Helgi: „Þú, Þorgrímr, skalt fara út yfir háls á Mýrar til Bjarnar hvíta, ok bið hann hingat koma fyrir miðmunda á morgin; ok þá far þú aftr um Bolungarvöll ok kom á Víðivöllu til fundar við sonu Hallsteins, ok bið þá hingat koma, ef þeir vilja hefna föður síns; þá far þú ofan fyrir vestan vatn undir Ás til Özurar, ok bið hann hingat koma, ok fylgdu honum." Hann fór þegar. En um daginn kómu menn til Mjóvaness, þeir er Helgi hafði eftir sent. Með Helga váru á vist austmenn tveir; hét annarr Sigurðr skarfr, en annarr Önundr. Nú fóru þeir heiman sextán saman til Höfða; Helgi bað Hjarranda fara með sér ok Kára bróður hans. Hann sagði: „Ek var búinn, þótt fyrr væri." Nú eru þeir átján saman ok fóru upp í Eyvindardal til Knútusels, ok sátu þar fyrir þeim Helga Droplaugarsyni. Ígull hét maðr (er bjó undir Skagafelli í Eyvindardal); Þórðr hét son hans; þeir skyldu halda njósn um ferðir Helga Droplaugarsonar, því at þaðan mátti fyrr sjá mannferð en

þaðan, sem þeir Helgi Ásbjarnarson sátu fyrir.

30. Þá er þar til at taka, er Þorkell kemr í Fannardal til föruneytis Helga Droplaugarsonar, ok váru þeir þar um nóttina. Helgi lét illa í svefni, ok var hann þremr sinnum vaktr á þeiri nótt. Þorkell spurði, hvat hann dreymdi, en Helgi kvaðst eigi mundu segja. Nú klæðast þeir. (Helgi bað Þorstein sjá um kost Rannveigar, — „lát fylgja henni, ef þú vill, til bús Gríms bróður míns“). Þeir fóru fyrir dag utan ór Fannardal ok váru níu saman ok upp á heiði; ok þá er lokit var brekkunum, hvíldist Helgi, því at honum var orðit erfitt, ok lagði undir sik feld sinn. Þá kló hann kinn sína ok gneri hökuna ok mælti: „Þat er vænna áðr en kveld komi, at þar kloei lítt; eða er þér, Þorkell, nú jafnmikill hugr at heyra draum minn sem í nótt?“ Hann svarar: „Eigi er mér nú minni hugr á því en þá.“ „Mér þótti,“ segir Helgi, „sem fœrim vér þessa leið, sem nú förum vér ok ofan eftir Eyvindardal (til Kálfshváls); þá runnu átján vargar móti oss eða tuttugu, ok var einn miklu mestr; en vér vildum á hválinn (sem í dalnum stendr) ok kómumst eigi; en þeir sóttu at oss (þegar), ok kleip einn í höku mér ok í tanngarðinn, ok þá var ek vaktr.“ Þá kvað Þorkell: „Þat mun víst, at menn sitja í vegi fyrir þér; mun þar vera Helgi Ásbjarnar-

son ok aðrir heraðsmenn, ok leiðist nú flestum mönnum yfirgangr þinn í heraðinu. Nú höfum vit mælt til vináttu með okkr, ok vil ek, at þú farir heim með mér, ok ver þar nökkura stund." Helgi svarar: „Svá mun ek fara, sem ek hefi ætlat." Þeir fóru nú ofan eftir Eyvindardal ok kómu á bœ Þórdísar; hon var gömul, ok bæði ljót ok svört. Helgi ætlaði at spyrja hana tíðenda; en í því tekr einn maðr upp snækökk ok gerði harðan í hendi sér ok laust við kinn Þórdísi, ok varð henni ilt við. Hon mælti: „Fari þér svá, at yðr taki gramir allir." Þá mælti Helgi: „Þat er heimskulegt at berja til kvenna, ok er án ills gengis nema heiman hafi." Fekk Helgi þar nú engi tíðendi. Fóru þeir svá þaðan á brott ok ofan til Valagilsár. Þá bauð Þorkell at fylgja Helga til Eyvindarár. „Eigi þarf þess," kvað Helgi. Nú skiljast þeir; ok þá er Þorkell var kominn skamt í brekkuna, hverfr hann aftr til móts við Helga. Hann tók allvel við Þorkatli ok kvað slíkt vinraun mikla. Nú fara þeir til Kálfsvaðseyrar; þá sjá þeir átján menn renna í móti sér. Nú vildu þeir Helgi Droplaugarson snúa til hválsins ok máttu eigi. Þá sneru þeir upp at götunni á gilsþröminn hjá Eyrargilsá; þar var lítil upphæð ok lögð í snjófönn neðan; en nú er þar hrísi vaxit um alla þá hæð, ok er þar nú lítill grjótvarði, er þeir börðust. Þá spurði Helgi

Grím bróður sinn, hvárt hann vill skjóta til Helga Ásbjarnarsonar uppi eða niðri; en Grímr kaus uppi til at skjóta. „Eigi viltu nafna minn þá feigan,“ kvað Helgi, „fyrir því, at eigi mun honum hlíf verða at skildinum, þar er ek skýt til.“ Nú skutu þeir báðir senn til Helga Ásbjarnarsonar, ok skaut Grímr í gegnum skjöldinn, ok varð Helgi eigi sárr af því. En Helgi Droplaugarson skaut í knésskel honum ok rendi ofan í legginn, klofnaði leggrinn, ok svá ofan í gegnum ristina, ok varð hann þegar óvígr. Þá settist Björn hvíti undir herðar honum, ok barðist hvárgi þeira um daginn. Özurr undan Ási gekk frá; kvaðst eigi mundu vega móti Helga Droplaugarsyni. Þórðr skarfr (son Íguls) var njósnarmaðr Helga Ásbjarnarsonar ok hafði legit í ánni (um daginn); váru frosin klæði hans. Hann sótti upp í skaflinn at Helga Droplaugarsyni ok þóttist við hann sakir eiga; ok er hann kom neðan í skaflinn, skaut Helgi Droplaugarson til hans milli fótanna ok í gegnum kýlinn ok fell hann á bak aftr, en spjótit festi í skaflinum, ok hékk hann þar á allan daginn. Eftir þat eggjaði Helgi Ásbjarnarson mága sína til atgöngu ok nefndi til Hjarranda; sóttu þeir þá Kári ok Hjarrandi at Helga Droplaugarsyni. En þeir Hallsteinssynir sóttu Grím ok maðr með þeim. En Þorkel svartaskáld sóttu (þeir) austmenn tveir, ok var

Sigurðr hinn þriði bezt vígr maðr af liði Helga Ásbjarnarsonar. Þar fell Þorkell svartaskáld, en hann drap austmanninn annan, en Sigurðr varð sárr mjök, því at Þorkell var bezt vígr í liði þeira (brœðra), þegar Helga leið ok Grím. Nú gangast þeir at fast; ok þá er þeir Hjarrandi ok Kári sóttu Helga Droplaugarson þá hljóp Helgi hinn magri frá Straumi í móti Kára; áttust þeir við (nökkura stund) ok fell Kári, en Helgi varð sárr mjök. Þá sótti Hjarrandi fast at Helga Droplaugarsyni ok hjó til hans hart ok tíðum; en Helgi hjó hvárki fæера né smæra; en sverð þat, er hann hafði, dugði ekki. Þá mælti Helgi við Hjarranda: „Allhart mundir þú fram ganga, ef þú ættir frjálsborna dóttur Helga Ásbjarnarsonar." Hjarrandi svarar: „Láttu at því koma; jafnskyldar eru Helga báðar." Ok sótti hann at hraðara, þótt slík orð fœri í. Hjóst skjöldr Helga Droplaugarsonar mjök, ok sá hann, at honum mundi eigi svá búit duga. Þá sýndi Helgi vígfimi sína ok kastaði upp skildi sínum ok sverði ok tók sverðit vinstri hendi ok hjó til Hjarranda ok kom á lærit, en sverðit beit eigi, þá er beinsins kendi, ok svaddi ofan í knésbótina, ok varð hann af því sári óvígr; ok í því hjó Hjarrandi til Helga, en hann brá við skildinum ok hljóp af sverðit í andlit honum ok kom á tanngarðinn, ok af vörrina neðri. Þá mælti Helgi: „Aldri var ek fagr-

leitr, en lítit hefir nú um bœtt." Tók hann þá til hendi sinni ok sletti í munn sér skegginu ok beit á. En Hjarrandi fór niðr fyrir skaflinn ok settist niðr. Þat er mál manna, at skemmri mundi hafa orðit fundr þeira Hjarranda, ef Helgi hefði haft sverð sitt ok hefði eigi við fleirum átt at sjá, ok var Hjarrandi þó hinn mesti fullhugi. Þá sá Helgi, at Grímr bróðir hans var fallinn; en þeir váru allir dauðir, er at honum sóttu; en Grímr var sárr til ólífis (nær). Þá tók Helgi sverð þat, er Grímr hafði átt ok mælti: „Nú er sá maðr fallinn, er ek hugða bezt; þat mun nafni minn vilja, at vit skilim eigi at þessu." Ok stefnir Helgi þá ofan, at þar er Helgi Ásbjarnarson sat. En þá váru allir menn stokknir ofan af skaflinum, ok vildi þá engi bíða Helga. „Þar stendr þú, Özurr," kvað Helgi, „ok mun ek ekki við þér sjá, því at þú jóst mik vatni." Ok bar hann þá ofan gegnt Özuri. Þá varð Özurr skjótt til ráða at taka, því at bani annars hvárs þeira Helganna lá við. Þat varð þá órræði Özurar, at hann lagði á Helga Droplaugarson spjótinu, svá at stóð í gegnum hann. Helgi gekk á spjótit ok mælti við Özur: „Sveiktu mik nú." Özurr sá, at Helgi sneri at honum ok mundi ná til hans með sverðinu; þá hratt hann frá sér spjótinu með öllu saman; sneri þá spjótskaftinu í jörð niðr ok lét hann þá laust. Þá mælti Helgi, er hann sá, at hann náði hon-

um eigi: „Nú seinkaða ek, en þú bræddir heldr.“ Reiddi hann þá út af á snjáinn, ok lauk svá æví Helga Droplaugarsonar. Fimm menn höfðu bana af liði Helga Ásbjarnarsonar, en sárir allir aðrir, utan Björn hvíti ok Özurr. Þar fell með Helga Droplaugarsyni Þorkell svartaskáld ok förunautr hans ok austmaðr, er heiman fór með Helga Droplaugarsyni, ok Grímr bróðir hans.

Helgi Ásbjarnarson reið af fundinum ok var studdr á baki, en Hjarrandi reið einn saman, en Kári var á skjöldum borinn heim til Höfða ok (var þar) orpinn haugr eftir hann. Nú koma þeir til Höfða, ok váru spurðir tíðenda; en þeir sögðu þau, er orðin váru. Þá mælti einn maðr: „Hvat gerði Helgi Droplaugarson um aðra menn fram í dag?“ Sigurðr skarfr svaraði: „Ef slíkir hefði allir verið með Helga Droplaugarsyni, sem hann var, þá hefði engi várr brott komizt.“ Helgi hinn magri kom til Eyvindarár ok sagði Gró tíðendin. Hann var sárr mjök. Hon mælti þá við Bárð son sinn: „Tak þú hesta ok eyki ok förum eftir þeim Helga ok Grími.“ Þau fóru ok kómu til valsins, ok var þeim brœðrum velt í sleða ok þeim Þorkatli með þeim. En þeir fóru á hestum, er sárir váru; en þar váru þeir heygðir, er dauðir váru. Nú fara þeir heim á leið, ok fylgdi Gróa þeim sleða fastast, sem Grímr var í, ok lét hóglega með hann fara. Nú kómu þau heim ok létu fœra

líkin til útibúrs eins. Gró mælti: „Nú munum vit Bárðr sonr minn náttsæta líkin; en þér farit með þá, er lífs eru, ok vinnið þeim beina.“ En er menn váru í svefni, fór Gróa yfir um vatn til Ekkjufells; þar bjó Álfgerðr læknir. Gróa bað hana fara heim með sér ok sagði henni tíðendin. Nú kómu þær heim til Eyvindarár, ok var líf með Grími. Álfgerðr batt sár hans ok hafði hann á brott með sér. Um morgininn eftir var haugr gerr utan við Eyvindará fyrir sunnan garð, ok fór Bárðr með líkin ok sá maðr, er þau trúðu bezt at leyna mundi, at Grímr var á lífi, ok váru þeir Helgi ok Þorkell þar heygðir. Nú liggr Grímr í sárum þann vetr, ok svá Helgi Ásbjarnarson. Nú fló sá kvittr, at Grímr lifði, ok sannaði annarr, en annarr kvað lygi; kom þat fyrst upp af hjónum Gró. Þá lét Helgi gera lokhvílu í Mjóvanesi, er hann spurði, at Grímr var heill. Síðan fór Grímr norðr í Krossavík til Þorkels Geitissonar, ok var honum þar vel fagnat.

31. Nú keypti Helgi Ásbjarnarson land þat, er at Eiðum heitir, út í heraði, en seldi Mjóvanes, ok þóttist þar betr kominn, er þingmenn hans váru umhverfis, ok lét gera þar lokhvílu. Þordís kona hans spurði, hví hann vildi þar heldr land eiga, er alt var skógi vaxit at húsum heim ok mátti hvergi sjá mannaferðir, þótt at garði fœri. Þá kvað Helgi vísu:

(1) Ák í mörk es myrkvir
miðlegg daga tveggja
— fram berk Heiðs í hljóði
hrann-varg, — spæing margan,
at mótstafir Meita
minna þeirs styr vinna
hildar-börrum hjarra
hrælœkjar mik sœkja.

Grímr var nökkura vetr í Krossavík ok var eigi kátr, ok aldri hló hann síðan Helgi var fallinn. Þorkell átti för til Eyjafjarðar at sætta þingmenn sína, ok reið hann heiman; en Grímr var heima ok annaðist um bú. Nökkurum nóttum síðar bjóst Grímr heiman, ok sagðist eiga fjárheimtu at þeim manni, er Þorgrímr hét ok bjó í Hjarðarhaga í Jökuldal. „Er nú reynt," kvað Grímr, „at hann vill ekki gjalda." Þá mælti Jórunn, kona Þorkels, hon var dóttir Einars frá Þverá: „Ek mun gjalda þér skuld þessa, ok far þú hvergi." „Ekki geldr hann þá," kvað Grímr. Fór hann þá heiman ok hafði með sér nest; fóstbrœðr hans fóru með honum: Glúmr ok Þorkell trani. Þeir fóru þar til, er þeir kómu til Rangár fyrir vestan vatn. Nú lögðust þeir yfir ána með Þorkel trana ok kómu á þann bœ, er á Bakka heitir, fyrir austan fljótit ok gengu þar í fjós, ok tóku þar pál ok reku ok fóru á brott síðan ok þaðan út til Oddmarslœkjar fyrir vestan Eiðaskóg. Við lœkinn grófu þeir sér jarðhús, ok fœrðu mold

alla út á lœkinn; vildu þeir eiga fylgsni þar, ef þeir þyrfti til at taka. Þann dag, er þeir váru við lœkinn, riðu menn brott af Lambanessþingi, ok fór mart manna til Eiða með Helga Ásbjarnarsyni. — Ketilormr hét maðr, er bjó á Hrollaugsstöðum; hann fór með Helga með þrjá tigu manna, ok þar váru þeir mágar Helga, Björn ok Hjarrandi. Þenna aftan gengu þeir Grímr ór jarðhúsinu ok heim til Eiða ok ganga inn í fjóss-dyrr; en af fjósi gekk forskáli inn í mannahús; stóðu þeir þar, ok sá þaðan tíðendi inn í bœinn. Um kveldit mælti Helgi Ásbjarnarson við konu sína: „Hvar ætlar þú þeim Ketilormi at hvíla?“ Hon svarar: „Ek hefi búit þeim góða sæng utar af seti.“ Helgi mælti: „Þau skulu liggja í sæng okkarri, því að þau ganga ór rekkju fyrir okkr hvern tíma, er vit erum þar.“ Þórdís svarar: „Eigi ertu ávalt jafnvarr; þá munda ek þíns fundar leita, ef ek ætta Gríms hlut, er flest væri gesta ok þú ættir mart at annast.“ Hann svarar: „Þat er mér oft í brigzli fœrt, at ek sé of varr.“ Nú réð hann rekkjum, en eigi hon. — Þá mælti Grímr við Þorkel: „Gakk þú inn ok vit, at þú náir sverði því, er Þorbjörn hefir hvatt ok Helgi bróðir minn átti.“ Þorkell gekk inn ok kom aftr ok hafði þar sverðit. Stundu síðar mælti Grímr: „Far þú nú ok vit, hvar þau Helgi munu hvíla.“ Þorkell var litla stund í brott ok sagði Grími,

at þau hvíldu utar af seti í lokhvílu ok engi hurð fyrir. Arnoddr hét maðr ok var blindr; hann var heimamaðr Helga Ásbjarnarsonar ok var rammr at afli. Hann lá gagnvart Helga í seti við þili. Þá mælti Grímr við Þorkel: „Þér ætla ek at ganga inn at sæta áverkum við Helga; því at þú ert annarr maðr skyldastr til at hefna Helga bróður míns.“ „Satt er þat,“ kvað Þorkell. Þá seldi Grímr honum sverðit í hönd, ok þá gengu þeir heim at durunum. Þorkell nemr staðar ok mælti við Grím: „Eigi vil ek (at) þú virðir svá, at ek óttumst inngöngu at Helga; en þó þykki mér kynlegt um, at því er þú hefir mælt, at þú ynnir engum at hefna bróður þíns, nema þér sjálfum.“ „Þat kemr til þess, at mér þykkir aldri fyrir ván komit, at hefnt muni verða Helga bróður míns, meðan ek lifi eftir.“ Þá vildi Þorkell inn ganga; en Grímr tók til hans ok mælti: „Góðr drengr ertu, Þorkell; en svá lízt mér á þik, at eigi sé víst, at þú særir Helga svá djúpu sári, sem ek munda vilja, ok lát þú at því koma, sem þú sagðir, at ek ann engum manni hefnda eftir Helga, nema mér einum.“ Þá tók Grímr við sverðinu ok mælti: „Þú, Þorkell, skalt halda í hurðarhringinn, því at þér trúi ek bezt, at þér verði ekki um felmt; en Glúmr skal skjóta slagbrandi fyrir dyrr.“ En áðr en Grímr gekk inn, tók hann riðvöl í hönd sér ok var í skyrtu ok línbrókum ok hafði enga

skúa á fótum. Hann gekk inn í skálann, ok vissi, at skíðahlaði var við dyrr þær, er til fjóss váru. En Glúmr hafði um kveldit knýtt saman hala á öllum nautum í fjósi. Þá gekk Grímr í hvílugólf þat, er var hjá sæng þeira Helga, ok setti þar niðr fyrir framan þat er hann hafði í hendi, ok gekk síðan at sænginni ok lagði af Helga klæðin. Hann vaknaði við ok mælti: „Tóktu á mér, Þórdís, eða hví var svá köld hönd þín?“ „Eigi tók ek á þér,“ sagði hon, „ok óvarr ert þú, ok uggir mik, at til mikils dragi um.“ Ok eftir þat sofnuðu þau. Þá gekk Grímr at Helga ok tók hönd Þórdísar af honum, er hon hafði lagt yfir hann. Grímr mælti: „Vaki þú, Helgi, fullsofit er.“ En síðan lagði Grímr sverðinu á Helga, svá at stóð í gegnum hann. Helgi mælti: „Vaki sveinar í seti; maðr vegr at mér.“ Þá tók Grímr tré þat, er hann hafði niðr sett, ok kastaði; þat kom í skíðahlaðann ok hljóp hann ofan. Nú hlaupa menn upp í skálanum, ok ætluðu þangat vegandann hlaupit hafa, er skarkit var at heyra. En Grímr sneri til sömu dura, sem hann gekk inn; þá greip maðr um Grím miðjan ok vá hann upp á bringu sér, ok var þat Arnoddr; hann kallaði: „Til þér hingat; ek held óhappamanninum.“ Þá mælti Grímr: „Vesæll ertu halds, ok lát mik lausan; ek vilda hefna Helga.“ Þá lét Arnoddr fara aðra höndina um hann ok fann, at hann var berfœttr ok í

línklæðum; lét hann þá Grím lausan ok mælti: „Því lét ek laust þar, at ek munda eigi vita, at betr væri, at ek hefða haldit.“ Þá hljóp Grímr til dura ok hljóp út, en Þorkell rekr aftr hurð, en Glúmr slagbrand fyrir, ok fara þeir til jarðhúss síns ok hafa þar fylgsni. Nú leituðu þeir sér ráðs, er eftir váru; tóku þat ráð, at halda vörð á vöðum öllum ok sitja við brúar á Jökulsá. Nú kómust þeir Hjarrandi ok Ketilormr ok nauðleytamenn Helga fyrst út ok fóru í leit. Nú koma heim flestir ór leitinni ok lifði Helgi þá ok spurði, hvárt þeir Björn væri aftr komnir ok Hjarrandi. „Hér em ek,“ kvað Björn. „Svá er ok,“ kvað Helgi, „at Hjarrandi lýsir enn mestan drengskap við mik.“ Nú andast Helgi. Nú líðr af nóttin, ok fara þeir Grímr ór jarðhúsinu ok upp með vatni til Höfða ok sá þar tjald. Grímr gekk at tjaldinu ok mælti: „Hví láti þér þjófa hjá skipi yðru?“ Þorlákr hét maðr, er skipit átti; hann fylgdi austmönnum til skips. Hann léði Grími bát; fluttust þeir þar yfir. Grímr fór aftr með bátinn ok lagðist síðan yfir vatnit. Þaðan fóru þeir út með vatni ok kómu til Jökulsár, ok lagðist Grímr þar yfir með Þorkel og (þá) Glúm (sínu sinni hvárn). Fóru svá norðr í Krossavík ok var Þorkell eigi heim kominn. Þeir váru spurðir tíðenda; þeir kváðust engi segja. Um daginn eftir tefldi Grímr við austmann, ok rann at borðinu

sveinn, er þau Þorkell áttu ok Jórunn, ok rótaði taflinu. Austmaðr spyrndi til sveinsins, en hann frat við. Grímr skeldi upp ok hló. Þá gekk Jórunn at honum ok mælti: „Hvat er þess vorðit í ferð þinni, er þér fær nú hlátrar, eða hvat segir þú tíðenda?“ Þá kvað Grímr vísu:

(2) Hlógu hirðidraugar,
— hlít vas at því lítil —
seims þás særðum Grími
sunnr vas harmr of unninn;
nú tér Freyr at fári
fregnk auðskata dauðan,
fullar mars í fjöllum
Fljóts annan veg þjóta.

„Er eigi þat nú,“ kvað Jórunn, „at þú hafir hefnt Helga bróður þíns?“ Þá kvað Grímr vísu:

(3) Reka þóttumk nú nekkvat
nadda rógs at gnógu
Helga vígs — enn hlœgir
hug minn — við — þat — inni.
Nú's böðgjörnum Bjarna
— beit egg Munins teiti;
armglóðar vák eyði —
efni mágs at hefna.

„Nú mun þat sannast,“ kvað Jórunn, „at vér erum forystulaus, þegar bóndi er eigi heima; en þó mundu vit til hætta, ef eigi væri násetur Bjarna mágs Helga Ásbjarnarsonar sem nú eru?“ Váru þeir Grímr þá í leyn-

um, þar til er Þorkell kom heim. Nú kemr Þorkell heim, ok fór til fundar við Grím ok spurði tíðenda, ok um atburðinn um víg Helga. Grímr sagði, hversu til bar, ok kvað vísu:

(4) Ulfr sleit ennibjalfa
— egg kom snörp í leggi
Helga kend ór hendi —
harðgrams meginjarðu,
þás hræmána hánum
hildar borðs at morði
úrfræningar árum
endr fjörbrautir rendu.
(5) Helgi varðisk herjum,
hjörr gall at valfalli,
þat vítt þjóðir knáttu
þegns verk í styr fregna,
þás gnývirðir görði.
Göndlar stígs at vígi
heiðr at hildar veðri
hjálms áru þrjá sára.
(6) Örbeitir varð úti
unnarviggs at liggja
átta dœgr við ótta
endr síz víg of bendak,
þás hjör-Móði hríðar
herðandi lét sverða
snarr á seima þverri
sárvand roðinn standa.

Þorkell reið þá til þings. En Grímr var í tjaldi í fjalli því, er Snæfell heitir, upp frá Krossavík, ok þeir félagar.

32. Hrafnkell goði brœðrungr Helga Ásbjarnarsonar sótti vígsmál á hönd Grími. Þorkell Geitisson bauð fé fyrir Grím; en Hrafnkell vildi ekki taka, ok varð Grímr sekr. Nú fóru menn heim af þingi. Þat sumar kom skip í Krossavík, ok áttu norrœnir menn. Stýrimaðr fór til vistar með Þorkatli ok váru þeir fjórir saman. Ok er haustaði, þá fœrði Grímr sik af fjallinu niðr á hjalla einn, ok var varði stórr fyrir ofan tjaldit ok svá fyrir neðan; en þat var í ofanverðum grösum. Þat er nú kallat at Grímsbygðum síðan. Austmenn kómu til leika í Krossavík at finna stýrimann. Þá mælti einn austmaðr: „Ek þykkist sjá tjald í fjalli upp, eða ella stein grán, ok hygg ek þó tjald vera.“ Þorkell svarar: „Allskygn maðr ertu; þat er steinn, ok köllu vér Tjaldstein.“ Hættu þeir þá því tali. Um nóttina eftir kom Þorkell til þeira Gríms ok mælti: „Nú munu menn á fjall ganga brátt, ok vil ek, at þér farið heim á Arneiðarstaði. Ingjaldr mágr þinn er vitr maðr ok mun hann vel halda yðr; en ef honum þykkja á því óhœgindi, þá fari þér hingat.“ Nú kómu þeir til Ingjalds, ok fóru þeir í helli þann, er nú heitir Grímshellir. Ingjaldr talaði við sauðamann sinn: „Þótt hverfi nökkurir sauðir, þá gettu eigi um.“ Þá mælti griðkona við Ingjald: „Svá er lœkr várr saurigr, at varla er drekkanda ór.“ „Því sætir þat, at hann var stífldr,“ segir hann, „en

ek fór til at ræsta hann.“ En þat var reyndar, at Grímr gerði jarðhús, ok kom munninn upp við sæng konu hans, ok lá hann þar um nætr; en mold var fœrð í lœkinn. Þorkell spakr bjó í Njarðvík. Hann (var hnýsinn mjög ok) rýndi eftir mörgum hlutum. Hann var frændi Gríms skyldr. Hrafnkell goði gaf honum hundrað silfrs til, at hann rýndi eftir, hvar Grímr væri niðr kominn. Eigi var hann mjök vinum horfinn. Nú fór Þorkell um fjall upp í herað, upp með vatni fyrir austan, en ofan fyrir vestan. Nú kom hann á Arneiðarstaði. Grímr átti son sex vetra gamlan. Þorkell fann sveininn ok mælti: „Ertu Gríms sonr?“ „Svá er,“ kvað sveinninn. Þorkell mælti: „Hvárt er faðir þinn heima?“ „Eigi veit ek þat, enda munda ek eigi segja, þótt ek vissa.“ Ein kona spurði um kveldit: „Hvar er Gríms skjóla, er ek finn eigi?“ Þorkell tók til orða: „Hvat er at merki um Gríms skjólu?“ Þá kom Ingjaldr at, ok mælti: „Hafr várn kalla þær Grím, ok er honum þar brynt í skjólunni.“ Þá þóttist Þorkell vita, at Grímr var þar, ok fór í brott ok sagði Hrafnkatli svá búit. Ingjaldr ok Þorkell trani fóru heiman um várit et efra suðr um jökla ok kómu ofan í Hornafjörð. Þar stóð skip uppi. Ingjaldr tók Grími þar fari ok liði hans öllu ok Þorkatli trana, ok gaf stýrimanni fé til, at hann leyndi, ok á laun skyldu þau Grímr þangat koma. Eftir

þat fór Ingjaldr heim, ok litlu síðar fylgði hann þeim Grími til skips, þar til er þeir létu í haf. Síðan fór Ingjaldr heim. Hrafnkell varð víss, at Ingjaldr hafði borgit Grími, ok lauk hann fyrir þat þrjár merkr silfrs. Þeir Grímr kómu skipi sínu í Sogn. Þá mælti Þorkell stýrimaðr við Grím: „Mat spari ek eigi við þik; en traust hefi ek ekki til at halda þik fyrir Gunnari austmanni, ok engum þeim, er vilja þik feigan.“ Þá kaupir Þorkell þeim Grími hesta, ok fær þeim leiðtoga á Upplönd. Skiljast þeir Grímr vinir. Fara þau þar til er þau koma á Upplönd til þess manns, er Finngeirr hét; hann var ungr maðr ok ríkr at penningum. Sigríðr hét systir hans; hon var væn ok kunni sér mart vel. Þar váru þau Grímr um nótt. Finngeirr mælti við Grím: „Hvert ætlar þú ferð þína?“ En Grímr sagði honum þann vöxt, sem á var. „Haf þú hér hálfs mánaðar dvöl, ef þú vill.“ En er þat var úti, þá mælti Finngeirr: „Far þú, Grímr, til bús þess, er bróðir minn hefir átt, með lið þitt; ok ef þú vill hér dveljast, þá geym þú þess sem eigir.“ Þat boð þá Grímr.

33. Gauss hét víkingr einn illr viðreignar. Þeir váru fjórir saman ok veittu mörgum mikla ósœmd; þá bitu trautt járn. Hann hafði verit á Upplöndum nökkura vetr ok stökt tveim búöndum ór búi sínu ok sezt eftir í búin. Eftir þetta bað Gauss Sigríðar

systur Finngeirs; en hon vildi eigi eiga hann. Þá skoraði Gauss Finngeir til hólmgöngu. Finngeirr svarar: „Þat munda ek eigi spara, ef ek væra fjórum vetrum ellri, en þó skal fyrr berjast við þik, en gifta þér systur mína.“ Finngeirr bauð mönnum fé til at berjast við Gaus ok at gefa þeim systur sína, er hann dræpi, ok vildi engi þat til vinna. Grímr fylgdi Finngeiri til hólms, ok bauð at berjast fyrir hann. Nú kómu þeir Gauss, ok lagði hann sex merkr silfrs við hólmlausn. „Ek mun þat fé taka,“ kvað Grímr. Grímr hafði tvau sverð, því at Gauss kunni at deyfa eggjar. Grímr vá jafnt báðum höndum. Hann brá upp sverði með vinstri hendi, en hjó með enni hœgri til Gauss, ok af fótinn fyrir ofan kné. Nú fell Gauss, ok í því veifði hann sverðinu at Grími ok kom á fótinn ok varð þat svöðusár. Nú flýði víkingr á brott, en Grímr fekk silfrit, ok fekk góðan orðstír af verki þessu. Finngeirr gaf Grími búit, þat er hann varðveitti, með öllum fjárhlutum, landi ok kvikfé. Sár Gríms varð illa, ok blés upp fótinn. Þat var einn aftan, at þar kom kona, ok lézt vera læknir; hon bað at binda um sár Gríms, ok þat var, at hon batt um, ok hvarf á brott. Litlu síðar kom blástr í fót Gríms ok alt upp í kviðinn. Var þá farit eftir presti, ok tók hann þjónustu ok andaðist síðan. En þessi kona hét Gefjon en fjölkunniga, ok hafði verit

10*

frilla Gauss. Vetr þessi leið af, ok um várit keypti Finngeirr skip til handa Helgu ok fór hon út til Íslands með allan fjárhlut sinn ok Þorkell trani með henni. Þau kómu í Reyðarfjörð. Ingjaldr fór í móti dóttur sinni ok flutti hana heim á Arneiðarstaði, ok var hon þar síðan. Helga gaf Þorkatli skipit hálft, en hálft seldi hon austmönnum. Fór Þorkell þar utan um várit eftir, ok lýkr þar frá honum at segja. — Þórdís, er átt hafði Helgi Ásbjarnarson, var gefin Höskuldi syni Þorgeirs goða frá Ljósavatni. Höskuldr tók Glúm, þann er var með Grími Droplaugarsyni, þá er Helgi Ásbjarnarson var veginn, ok létu þau drepa hann. Helga bjó eftir Ingjald liðinn á Arneiðarstöðum ok Þorvaldr son þeira Gríms. Þorvaldr átti son, er Ingjaldr hét. Hans son hét Þorvaldr, er sagði sögu þessa. Vetri síðar en Þangbrandr prestr kom til Íslands fell Helgi Droplaugarson. Ok lyktar hér svá at segja frá þeim Droplaugarsonum.

VIÐBŒTIR.

Upphaf Droplaugarsona sögu.

1. Ketill hét maðr, er kallaðr var þrymr. Hann bjó í Skriðudal í Húsastöðum. Atli hét maðr, er var bróðir Ketils; hann var kallaðr Atli grautr. Þeir áttu bú báðir saman ok váru fémenn miklir; fóru jafnan til annarra landa með kaupeyri ok gerðust stórríkir. Þeir váru Þiðrandasynir. Eitt vár bjó Ketill skip sitt í Reyðarfirði, því at þat stóð þar uppi, ok síðan sigldu þeir í haf. Þeir váru úti lengi ok tóku Konungahellu um haustit ok settu þar upp skip sitt; en síðan keypti hann sér hesta ok reið austr í Jamtaland við tólfta mann til þess manns, er Veðormr hét. Hann var höfðingi mikill, en vinátta góð var með þeim Katli. Veðormr var Rögnvaldsson, Ketils sonar raums. Veðormr átti þrjá brœðr; hét einn Grímr, annarr Guttormr, þriði Ormarr. Þeir allir brœðr váru hermenn miklir ok váru á vetrum með Veðormi, en á sumrum í hernaði. Ketill var þar um vetr-

inn með sína menn. Þar váru með Veðormi tvær konur ókunnar: önnur vann alt þat, er hon orkaði, en önnur sat at saumum ok var sú ellri. En yngri konan vann alt, en illa var þegit at henni. Hon grét oft. Þetta hugleiddi Ketill. Þat var einn dag, er Ketill hafði þar litla stund verit, at þessi kona gekk til ár með klæðin, ok þó, ok síðan þó hon höfuð sitt, ok var hárit mikit ok fagrt ok fór vel. Ketill vissi, hvar hon var ok gekk þangat ok mælti til hennar: „Hvat kvenna ertu?“ sagði hann. „Arneiðr heiti ek,“ segir hon. Ketill mælti: „Hvert er kyn þitt?“ Hon svarar: „Ek ætla þik þat engu skifta.“ Hann gróf at vandlega ok bað hana segja sér. Hon mælti þá með gráti: „Ásbjörn hét faðir minn, ok var kallaðr skerjablesi; hann réð fyrir Suðreyjum, ok var jarl yfir eyjunum eftir fall Tryggva. Síðan herjaði Veðormr þangat með öllum brœðrum sínum ok átján skipum. Þeir kómu um nótt til bœjar föður míns ok brendu hann inni ok alt karlfólk, en konur gengu út; ok síðan fluttu þeir okkr móður mína hingat, er Sigríðr heitir, en seldu aðrar konur allar mansali; er Goðormr nú formaðr eyjanna.“ Þau skilja nú. En annan dag eftir mælti Ketill við Veðorm: „Viltu selja mér Arneiði?“ Veðormr svarar: „Þú skalt fá hana fyrir hálft hundrað silfrs sakir okkarrar vináttu.“ Þá bauð Ketill fé fyrir kost

hennar — „því at hon skal ekki vinna.“ En Veðormr lézt mundu veita henni kost sem öðru föruneyti hans. Á því sumri kómu heim brœðr Veðorms: Grímr ok Ormarr; þeir höfðu herjat á Svíþjóð um sumarit. Sitt knarrarskip átti hvárr þeira ok váru hlaðin með fjárhlut; váru þeir með Veðormi um vetrinn; en um várit bjuggu þeir brœðr skip sín til Íslands, ok ætluðu þeir Ketill at halda samflota; ok er þeir lágu fyrir Víkinni, bað Arneiðr Ketil at ganga á land upp ok lesa sér aldin ok önnur kona með henni, er þar var á skipinu. Hann lofaði henni ok bað hana skamt fara. Nú gengu þær á land ok kómu undir bakka einn; þá gerði á regn mikit. Arneiðr mælti: „Gakk til skips ok seg Katli, at hann komi til mín, því at mér er krankt.“ Hon gerði svá, ok gekk Ketill einnsaman til Arneiðar. Hon heilsar honum ok mælti: „Kol hefi ek hér fundit.“ Þau grófu þar sandinn ok fundu kistil einn fullan af silfri, ok fóru síðan til skips. Þá bauð Ketill henni at flytja hana til frænda sinna með þessu fé; en hon kaus at fylgja honum. Síðan létu þeir í haf ok skildi með þeim. Kom Ketill skipi sínu í Reyðarfjörð ok setti upp, en fór síðan heim til bús síns á Húsastaði. En hálfum mánuði síðar kom Ormarr skipi sínu í Reyðarfjörð, ok bauð Ketill honum heim; en skip hans var upp sett. Á því sumri kom Grímr skipi sínu

á Eyrar, í þá höfn, er Knarrarsund heitir, ok var um vetrinn með þeim manni, er Þorkell hét. En um várit eftir nam Grímr sér land, þat er þaðan af var kallat Grímsnes, ok bjó at Búrfelli alla ævi sína.

2. Nú er þar til at taka, er Ketill þrymr kaupir sér land fyrir vestan vatn þat, er Lagarfljót heitir, — sá bœr heitir á Arneiðarstöðum, — ok bjó þar síðan. Á várþingi kaupir Ketill land fyrir Ormar; hét þat á Ormarsstöðum; þat var nökkuru utar með vatninu, ok bjó Ormarr þar til elli. Því næst kaupir Ketill sér goðorð, ok gaf silfr fyrir. En áðr höfðu þeir Graut-Atli bróðir hans skift með sér fé sínu. Atli kaupir land fyrir austan fljótit upp frá Hallormsstöðum, er nú heitir í Atlavík, ok bjó þar til elli; en nú eru þar sauðahústóftir. Eftir þetta gerir Ketill brullaup til Arneiðar, því at hon var enn mesti kvenskörungr. Þau áttu son, er Þiðrandi hét; hann var mikill maðr ok vænn. Ketill varð maðr skammlífr, ok tók Þiðrandi fjárhlut ok goðorð eftir föður sinn. Hávarr hét maðr; hann var Bersason, er kallaðr var Spak-Bersi. Hávarr bjó í Vallanesi. Hann átti konu ok tvau börn: Bersi hét son hans, en Yngvildr dóttir; sá þótti þar kvenkostr beztr. Hennar bað Þiðrandi ok var hon honum gefin. Egill hét maðr, hann hafði numið Norðrfjörð allan ok bygði þar, er kallat er á Nesi. Hann

var kallaðr enn rauði Egill ok var Goðormsson. Hann var kvæntr maðr, ok átti eina dóttur, er Ingibjörg hét. Bersi Hávarsson bað hennar ok var hon honum gefin; henni fylgdi heiman Nessland. Þau Þiðrandi ok Yngvildr áttu mart barna; Ketill hét son þeira, annarr Þorvaldr. Jóreiðr hét dóttir þeira, er var gefin Síðu-Halli; önnur dóttir þeira hét Hallkatla; hana átti Geitir Lýtingsson, er bjó í Krossavík í Vápnafirði; Gró hét en þriðja, er bjó út í heraði at Eyvindará. Bárðr hét son hennar. Þá er þeir váru fulltíða Ketill ok Þorvaldr, tók Þiðrandi faðir þeira sótt ok andaðist. Þeir tóku fé eftir föður sinn, ok máttu öngva stund saman eiga. Þorvaldr var mikill maðr ok sterkr, fálátr ok fastnæmr ok ríkr í heraði heima. Ketill var glaðr ok málamaðr mikill. Þeir skiftu fé með sér ok hafði Þorvaldr Arneiðarstaði; en Ketill hafði goðorð ok bjó í Njarðvík ok var mikill höfðingi. Þorgrímr hét maðr, er bjó at Giljum í Jökulsdal norðr. Hann átti sér konu ok eina dóttur, er Droplaug hét; hon var væn kona ok kunni sér alt vel. Þorvaldr bað Droplaugar ok tókust þau ráð ok áttu þau tvá sonu; hét Helgi enn ellri, en Grímr enn yngri; þeira var vetrar munr. Þorvaldr varð eigi gamall maðr ok andaðist; en Droplaug bjó þar eftir ok synir hennar. Helgi var mikill maðr vexti, ok vænn ok sterkr, gleðimaðr ok hávaðasamr. Hann

vildi ekki um búnað hugsa; vígr var hann manna bezt. Grímr var mikill maðr vexti, ok afrendr at afli, hljóðlátr ok stiltr vel; hann var búmaðr mikill. Þeir brœðr vöndu sik alls kyns íþróttum, ok þóttu þeir þar fyrir öllum ungum mönnum í allri atferð sinni, svá at þeira jafningjar fengust eigi.

3. Bersi hét maðr, er bjó á Bersastöðum; hann var Özurarson. Hólmsteinn hét son Bersa; hann bjó á Víðivöllum enum syðrum. Hann átti Áslaugu Þórisdóttur, systur Hrafnkels goða. Hallsteinn hét maðr, er bjó á Víðivöllum enum nyrðrum, ok var kallaðr enn breiðdœlski; hann var bæði auðigr ok vinsæll. Þorgerðr hét kona hans; þau áttu þrjá sonu: Þórðr ok Þorkell ok Eindriði. Þorgeirr hét maðr, er bjó á Hrafnkelsstöðum. Helgi Ásbjarnarson bjó á Ormsstöðum upp frá Hafrsá. Hann var goðorðsmaðr; hann átti Droplaugu spak-Bersadóttur; þau áttu mart barna. Hrafnkell hét maðr; hann var brœðrungr Helga Ásbjarnarsonar; hann bjó at Hafrsá; hann var ungr. Þeir Helgi Ásbjarnarson áttu goðorð báðir saman, ok fór Helgi með goðorðit. Þá bjó sá maðr, er Ánn hét, ok var kallaðr trúðr, á Gunnlaugsstöðum ofan frá Mjóvanesi. Özurr hét maðr, er bjó undir Ási fyrir vestan vatnit; hann var mágr Helga Ásbjarnarsonar. Hjarrandi hét maðr, er bjó at Öngulsá fyrir austan vatn á Völlum út;

hann átti dóttur Helga Ásbjarnarsonar, er Þorkatla hét. Þat er sagt, at Özurr er vitr maðr ok mjök hafðr við mál manna. Björn hét maðr, er bjó á Mýrum fyrir vestan Geitdalsá; hann var kallaðr Björn enn hvíti. Hann átti dóttur Helga Ásbjarnarsonar. Þat var siðr í þann tíma at fœra konum þeim kost, er á sæng hvíldu; ok svá bar til, at Droplaug fór at finna Ingibjörgu móður sína á Bersastaði, ok fóru með henni tveir þrælar; þau fóru með tvá uxa, ok þar á sleða. Droplaug var eina nótt uppi þar, því at mannboð skyldi vera á Ormsstöðum einni nótt síðar; en þat var litlu fyrir várþing. Þau fóru heim ok óku eftir ísi; ok er þau kómu út um Hallormsstaði, þá fóru þrælarnir í sleðann, því at uxarnir kunnu þá heim. En er þau kómu á víkina fyrir sunnan Ormsstaði, þá gengu uxarnir báðir niðr í eina vök, ok druknuðu þau þar öll, ok heitir þar síðan Þrælavík. Sauðamaðr Helga sagði honum einum saman tíðendin, en hann bað hann engum segja. Síðan fór Helgi til várþings. Þar seldi hann Ormsstaði ok keypti Mjóvanes; fór þangat bygðum, ok þótti honum sér þá skjótara fyrnast líflát Droplaugar. Nökkuru síðar bað Helgi Ásbjarnarson Þórdísar toddu dóttur brodd-Helga, ok var hon honum gefin. Þórir hét maðr, er bjó í Mýnesi út fyrir austan vatn; hann var kvæntr maðr ok manna vitr-

astr. Sá maðr var á vist með honum, er Þorgrímr hét ok var kallaðr tordýfill. Þorfinnr hét maðr; hann vann til fjár sér á sumrum, en á vetrum var hann vistlauss ok fór þá með kaupvarning sinn. Um haustit var hann á gistingu hjá Þóri í Mýnesi, ok sat hann við eld hjá húskörlum Þóris. Þeir tóku tal mikit um þat, hverjar konur væri fremstar þar í heraði. Þat kom saman með þeim, at Droplaug á Arneiðarstöðum væri fyrir flestum honum. Þá segir Þorgrímr: „Svá mundi þá, ef hon hefði bónda sinn einhlítan gert.“ Þeir svöruðu: „Aldri höfum vér tvímæli heyrt á því.“ Ok í þessu kemr Þórir bóndi ok bað þá þegja þegar í stað. Líðr nóttin, ok ferr Þorfinnr brott ok kom á Arneiðarstaði ok sagði Droplaugu alt tal þeira húskarla Þóris. Hon gaf sik ekki fyrst at, utan hon var hljóð. Einn morgun spurði Helgi móður sína, hvat at henni væri. Hon segir þeim brœðrum illmælit, þat er Þorgrímr tordýfill hafði um hana talat — „ok munu þit hvárki þessar skammar hefna né annarrar, þótt við mik sé ger.“ Þeir létu sem þeir heyrði ekki þat er hon talaði. Þá var Helgi þrettán vetra, en Grímr tólf vetra. Litlu síðar bjuggust þeir heiman ok sögðust fara skyldu á kynnisleit til Eyvindarár til Gró. Þeir gengu at ísi, ok váru þar eina nótt, en um morgininn stóðu þeir snemma upp. Gróa spurði,

hvat þeir skyldi þá. Þeir svöruðu: Rjúpur skulu vit veiða." Þeir fóru í Mýnes ok fundu þar konu eina ok spurðu at bónda. En hon kvað þá farit hafa út á sanda átta saman. „Hvat gera húskarlar?" kvað Helgi. Hon svarar: „Þorgrímr tordýfill ok Ásmundr fóru at heyi út í ey." Síðan gengu þeir út ór garði ok undir ás þann, er Járnsíðulœkr fellr með, ok fóru utan í eyna at þeim. Ásmundr var á hlassinu ok sá ferð þeira brœðra, ok kendi þá. Þeir tóku hestinn frá sleðanum, ok ætlaði Þorgrímr at ríða heim; ok í því er hann vildi á bak hlaupa, skaut Helgi spjóti á honum miðjum, ok fell Þorgrímr þegar dauðr niðr. Ásmundr fór heim með eykinn ok var hræddr. Þeir fóru ok kómu til Eyvindarár. Gróa spyrr, hvat þeir veiddi. Helgi svarar: „Vit höfum veitt tordýfil einn." „Þótt ykkr," segir hon, „þykki lítils vert víg þetta, þá er Þórir mikils verðr ok skulu þit nú fara heim á Arneiðarstaði." Ok svá gerðu þeir ok höfðu þar fjölmenni mikit.

4. Þórir kom heim um aftaninn ok frétti tíðendi þessi ok kvað ekki til sín taka þenna atburð, því at Þorgrímr var lausingi Helga Ásbjarnarsonar. Síðan fór Þórir til Helga Ásbjarnarsonar ok sagði honum vígit, — „kalla ek, at þú eigir eftir at tala." Helgi sagði þat satt vera. Eftir þat fór Þórir heim. Einn tíma talaði Droplaug við sonu sína: „Ek

vil senda ykkr til Vápnafjarðar í Krossavík til Geitis.“ Þeir fóru heiman ok vestr á heiði; ok er þeir höfðu af fjórðung, laust á fyrir þeim hríð mikilli, ok vissu ekki, hvar þeir fóru, fyrr en þeir kómu undir húsvegg einn ok gengu um sólarsinnis; þá fundu þeir dyrr, ok kendi Helgi, at þat var blóthús Spak-Bersa. Sneru þeir brott þaðan ok kómu heim, er þriðjungr var eftir nætr, á Arneiðarstaði. En hríðin helzt hálfan mánuð, ok þótti mönnum þat langt mjök. En Spak-Bersi sagði þat valda svá langri hríð, er þeir Droplaugarsynir höfðu gengit sólarsinnis um goðahús hans, ok þat annat, at þeir höfðu eigi lýst vígi Tordýfils at lögum, ok hefði goðin þessu reiðzt. Síðan fór Bersi til fundar við þá brœðr, ok lýstu þeir þá víginu, ok fóru síðan norðr í Krossavík til Geitis. Um várit eftir fóru þeir Þorkell Geitisson ok Grímr ok Helgi til Fljótsdals til Krakalœkjar-várþings, þar hittust þeir Helgi Ásbjarnarson ok sættust á víg Þorgríms, ok lauk Þorkell fé fyrir. En Helga Droplaugarsyni líkaði illa, er fé kom fyrir víg Tordýfils, ok þótti óhefnt illmælisins. Þeir brœðr váru í Krossavík, ok nam Helgi lög af Þorkatli. Helgi fór mjök með saksóknir ok tók mjök sakir á þingmenn Helga Ásbjarnarsonar. Jafnan vóru þeir brœðr með móður sinni. — Eindriði Hallsteinsson hafði farit utan ok var

leiddr upp á Írland ok hafðr þar í höftum. Þat spurðu brœðr hans, Þorkell ok Þórðr, ok fóru utan, ok leystu hann út, ok fóru síðan til Íslands. Kona Hallsteins var þá önduð, ok bað hann Droplaugar ok fekk hennar. En Helgi kallaði þat eigi sitt ráð. Síðan fór hon á Víðivöllu til bús með Hallsteini. Þeir brœðr Helgi ok Grímr fóru út í Tungu við tólfta mann til bónda þess, er Ingjaldr hét, ok var Niðgestsson. Hann átti dóttur, er Helga hét; hennar bað Grímr, ok var hon honum gefin. Síðan seldi Ingjaldr land sitt, en keypti hálfa Arneiðarstaði, ok bjuggu þeir Grímr mágar báðir saman; en Helgi Droplaugarson var ýmist í Krossavík eða með þeim Grími. Hrafnkell kallaði til goðorðs við Helga Ásbjarnarson frænda sinn ok náði eigi. Þá fór Hrafnkell til Hólmsteins á Víðivöllu ok bað hann liðs. Hólmsteinn svarar: „Ekki mun ek vera í móti Helga Ásbjarnarsyni, því at hann hefir átta systur mína. En þat ræð ek þér, at þú bið Helga Droplaugarson duga þér; en ek mun fá til þingmenn mína at veita þér." Síðan fór Hrafnkell at finna Helga Droplaugarson ok bað hann liðs. Helgi svarar: „Mér þykkir Hólmsteinn eiga at virða þat meira við þik, at hann á systur þína, en þat er liðit er." Hrafnkell biðr nú Helga hjálpa sér. Helgi mælti þá: „Þat ræð ek þér, at þú far á vikufresti út á Gunnlaugsstaði ok hitt Án

trúð ok lofa hann mjök;" — en vinátta þeira Helga Ásbjarnarsonar var góð, því at Ánn gaf honum marga góða gripi; — „þess skaltu spyrja Án, hversu miklar virðingar hann þykkist hafa af Helga ok lofa hann í hverju orði. En ef hann lætr vel yfir, þá spyr þú hann, ef hann hafi nökkuru sinni í dóm verit nefndr fyrir goðorð Helga Ásbjarnarsonar. En ef hann segist því eigi náð hafa, þá segðu honum, at honum væri betra at gefa Helga Ásbjarnarsyni stóðhest sinn til þess, at hann næði þeiri virðing, at vera í dóminum." Eftir þat skilja þeir, ok stundu síðar finnr Hrafnkell Án ok talar við hann, þat er Helgi hafði honum fyrir sagt. En Ánn sagðist freista skyldu. Síðan reið Hrafnkell heim. Um várit fóru menn til várþings. Þá nefndi Helgi Ásbjarnarson Án trúð í dóm, ok skyldi því þó leyna; því at Ánn hafði gefit Helga Ásbjarnarsyni stóðhross sjau saman. En er Ánn var í dóm settr, lét Helgi Ásbjarnarson koma þófahatt á höfuð honum ok bað Helgi hann fátt tala. Því næst gekk Hrafnkell at dómum ok þeir Droplaugarsynir ok mart manna með þeim. Þá gekk Helgi Droplaugarson at dóminum ok þar at, sem Ánn trúðr sat. Helgi sló sverðshjöltunum undir þófahattinn ok laust brott af honum ok spurði, hverr þar sæti. Ánn segir til sín. Helgi mælti: „Hverr nefndi þik í dóm fyrir goðorð sitt?" Hann

svarar: „Helgi Ásbjarnarson gerði þat.“ Þá bað Helgi Droplaugarson Hrafnkel nefna sér vátta ok stefna Helga Ásbjarnarsyni af goðorðinu; sagði ónýtt öll mál fyrir honum, hefði nefnt Án trúð í dóm. Þá gerðist þröng mikil ok búit til bardaga áðr Hólmsteinn gekk í milli ok leitaði um sættir. Varð sú sætt, at Hrafnkell skyldi hafa jafnlengi goðorð sem Helgi hafði áðr haft; en eftir þat skyldu þeir hafa báðir saman goðorð, ok skyldi Helgi þá veita Hrafnkatli at öllum málum á þingum ok mannfundum ok þar er liðs þyrfti við. Helgi Droplaugarson mælti við Hrafnkel: „Nú þykkjumst ek þér lið veitt hafa.“ Hann kvað svá vera. Nú fara menn heim af þinginu.

5. Eftir um vetrinn gerði hallæri mikit ok fjárfelli. Þorgeirr bóndi á Hrafnkelsstöðum lét mart fé. Maðr hét Þórðr, er bjó á Geirólfseyri fyrir vestan Skriðudalsá. Hann fæddi barn Helga Ásbjarnarsyni ok var ríkr at fé; þangat fór Þorgeirr ok keypti at honum fimm tigu ásauðar ok gaf fyrir vöru. Ásauðar þess naut hann illa ok gekk brott frá honum. En um haustit fór Þorgeirr sjálfr at leita fjár síns ok fann í kvíum á Geirólfseyri átján ær, er hann átti ok váru mjólkaðar. Hann spyrr konur, hvers ráð þat væri; en þær sögðu, at Þórðr réði því. Þá fór hann til móts við Þórð ok bað hann bœta sér ok

mælti vel til; bað hann gera, hvárt er hann vildi, fá sér tvævetra geldinga jafnmarga eða fœða ærnar eftir um vetrinn. En hann kvaðst hvárki vilja; kvaðst lítt njóta þess, er hann fœddi Helga Ásbjarnarsyni barn, ef hann skyldi hér fé fyrir gjalda. Síðan fór Þorgeirr á fund Helga Ásbjarnarsonar, ok sagði honum til. Hann svarar: „Ek vil, at Þórðr bœti þér, ok hefir þú rétt at tala ok ber honum til orð mín.“ Þorgeirr fann Þórð ok fekk ekki af. Fór hann síðan til móts við Helga Droplaugarson, ok bað hann taka við málinu, — „ok vil ek, at þú hafir þat, er af fæst.“ Ok at þessu tók Helgi málit. Um várit fór Helgi Droplaugarson á Geirólfseyri ok stefndi Þórði til alþingis; kallaði hann leynt hafa ásauðnum þjóflaunum ok stolit nytinni. Síðan fór málit til þings, ok váru þeir Helgi Droplaugarson ok Þorkell Geitisson allfjölmennir; var þar með þeim Ketill ór Njarðvík. Helgi Ásbjarnarson hafði ekki lið til at ónýta mál fyrir þeim. Þá báðu menn þá sættast; en Helgi Droplaugarson vildi ekki nema sjálfdœmi, ok sú varð sætt þeira. En Helgi gerði svá mörg kúgildi, sem ærnar höfðu verit, þær er Þórðr hafði nytja látit. Skildust nú at svá mæltu, ok þótti Helga Droplaugarsyni þetta mál hafa at óskum gengit.

Úr 8. kap. í Droplaugarsona sögu.

Því næst kómu út í Reyðarfirði synir Hallsteins, Þórðr ok Þorkell, en Eindriði var andaðr, er þeir kómu til Írlands.

Upphaf 9. kap. í Droplaugarsona sögu.

Um várit eftir* sendi Flosi frá Svínafelli orð Þorkatli Geitissyni, at hann skyldi fjölmenna norðan til hans. Vildi Flosi stefna til óhelgi Arnóri Örnólfssyni, bróður Halldórs í Skógum; þann mann hafði Flosi vega látit. Þorkell safnaði at sér liði ok váru þeir saman þrír tigir. Hann bað Helga Droplaugarson fara með sér. Helgi svarar: „Skyldr ok fúss væra ek at fara þessa ferð, en krankr em ek ok mun ek heima vera.“ Þorkell spurði Grím, ef hann vildi fara. En Grímr lézt eigi mundu ganga frá Helga sjúkum. Síðan fór Þorkell með þrjá tigu manna suðr til Svínafells; þaðan fóru þeir Flosi vestr í Skóga með hundrað manna.

* Vorið eftir útkomu Hallsteinssona.

Vísnaskýringar.

---

1. (**Helgi Ásbjarnarson**). Ek á í mörk[1], es miðlegg tveggja daga[2] myrkvir, margan spæing[3] í hljóði — ek ber fram Heiðs hrannvarg[4] — at Meita mótstafir[5], þeir es vinna styr[6], sœkja mik minna, hildarbörrum hrælœkjar hjarra[7].

1. skógr. — 2. *miðleggr tveggja daga*, nótt.—3. *spæingr*, spæjari njósnarmaðr. — 4. *Heiðr*, jötunn eða dvergr; *Heiðs hrannvargr* dvergafar, skáldskapr. — 5. *Meiti* sækonungr; *Meita mót*, orrusta, *Meita mótstafr*, mannkenning. — 6. *styrr*, ófriðr. — 7. *hjarri*, hjara, löm; *hildr*, orrusta; *hildar barr*, búinn til orrustu(?) *hrælœkr*, blóð; *hjarri hrælœkjar*, sverð.

Eg á marga njósnarmenn í skóginum, þegar nótt fer að dimma — eg yrki um það — (svo) að ófriðarmenn munu síðr sœkja að mér.

2. (**Grímr Droplaugarson**). Seims hirðidraugar[1] hlógu, þás særðum Grími vas of unninn harmr sunnr; lítil hlít vas at því. Nú fér fullar mars Freyr[2] þjóta annan veg í fjöllum Fljóts[3]. Ek fregn auðskata[4] dauðan at fári.

1. *seimr*, auðr; seims hirðidraugr, mannkenning. — 2. *fullr*, sjór; *fullar marr*, sjávarhestr, skip—3. *fjöll Fljóts*, Lagarfljóts eða Fljótsdalshéraðsfjöll, — 4. mannkenning.

Menn hlógu, þegar Grími særðum var unninn harmr fyrir sunnan; enn ekki var gagn að því. Nú segi eg þjóta annan veg í Fljótsdalshèraðsfjöllum (í Héraðs búum). Eg hefi frétt, að höfðinginn sé dauðr.

3. (**Grímr Droplaugarson**). Þóttumk nú reka, nekkvat at gnógu, vígs Helga við naddarógs inni[1]; enn þat hlægir hug minn. Egg beit Munins teiti[2]; vák armglóðar eyði[3]. Nús böðgjörnum Bjarna efni at hefna mágs.

1. *naddr*, oddhvass broddr, ör; *nadda róg*, orrusta; orrustu-*innir*, sá sem innir bardaga af höndum, hermaðr. — 2. *Muninn*, annar hrafn Óðins, hér venjulegr hrafn; *teitir*, sá sem gleðr; *munins teitir*, bardagamaðr. — 3. *armglóðar* þ. e. *gulls* eyðir, mannkenning.

Eg þykist nú hafa hefnt vígs Helga við kappann, og gleðst eg af því. Sverðið beit hann; eg vá hann. Nú er hinum herskáa Bjarna efni að hefna mágs síns.

4. (**Grímr Droplaugarson**). Ulfr ennibjalfa[1] sleit meginjarðu harðgrams[2]; snörp egg kend ór hendi Helga kom í leggi árum hildarborðs[3], þás hræmána úrfræningar[4] rendu honum fjörbrautir[5] endr at morði.

1 *ennibjalfi* hlíf, hjalmr; *ulfr* hjálms, sverð. — 2. *harðgramr*, sverð; *meginjörð harðgrams*, skjöldr. — 3. *hildar borð*, skjöldr; skjaldar *árr* mannkenning. — 4. *hræmáni*, sverð, *hræmána úr*, blóð; blóð*fræningar*, spjót. — 5 *fjörbrautir*, brjóst.

Sleit í 1. vo er tilgáta Konr. Gíslas. í Udvalg' Kh. 189?, af því að *beit* væri of máttlaust orð í þessu sambandi. — Vísan er ef til vill eitthvað úr lagi færð.

Sverðið beit skjöldinn, snörp egg, sem menn kenna á, úr hendi Helga kom í leggi mönnum, þá er spjótið kom í brjóst honum í bardaganum.

5. **(Grímr Droplaugarson).** Helgi varðisk herjum; hjörr gall at valfalli; þat þegns verk í styr knáttu þjóðir fregna vítt, þá es Göndlar stígs gnývirðir[1], heiðr[2] at hildarveðri, gerði þrjá hjálms áru[3] sára at vígi.

1. *Göndul*, valkyrja, *Göndlar stígr*, orrusta, orrustu *gnývirðir*, sá sem virðir orrustu gnýinn, mannkenning. — 2. *heiðr*, ágætr. — 3. *hjálms árr*, mannkenning.

Helgi varðist óvinum sínum; það verk hans gátu þjóðir víða frétt, þá er hann særði þrjá menn í bardaganum

6. **(Grímr Droplaugarson).** Unnar viggs örbeitir[1] varð endr at liggja úti, við ótta, átta dœgr, síz of bendak víg, þás hjörhríðar Móði[2], snarr sverða herðandi, lét sárvand[3] standa roðinn á seima þverri[4].

1. *Unnar vigg*, skip; skips *örbeitir*, maðr. — 2. *Móði*, sonr Þórs; *hjörhríðar Móði*, mannkenning. — 3. *sárvandr* = sárvöndr, *sverð*. — 4. *seimr*, gull, *seima þverrir*, sá er eyði gulli, mannkenning.

Eg varð að liggja úti við ótta átta dœgr, eftir er eg vann vígið, þá er eg lét blóðugt sverðið standa á Helga Ásbjarnarsyni.

Nöfn.

Droplaugarsonar saga

Fljótsdoela saga